



Copenhagen Business School - 2010
Cand.merc.aud.
Institut for Regnskab og Revision
KANDIDATAFHANDLING

LEMPELSE AF REVISIONSPLIGTEN

- Set fra revisionsbranchens side

Udarbejdet af:

Hakan Keser

Vejleder:

Thomas Riise Johansen

Censor:

Afleveret d. 11/10 2010
Antal sider: 77
Antal Anslag: 155.667

EXECUTIVE SUMMARY	3
1. INDLEDNING	4
2. PROBLEMFORMULERING.....	5
2.1 PROBLEMFORMULERING	5
2.2 AFGRÆNSNING.....	7
2.3 PERSPEKTIV	8
3. METODE	9
3.1 DATAINDSAMLINGSMETODER.....	9
3.2 PRIMÆRE DATA	10
3.3 SEKUNDÆRE DATA.....	10
3.4 RESPONDENT OVERVEJELSER	11
3.5 STILLING	11
3.6 ARBEJDSGIVER	12
3.7 ANCIENNITET	12
3.8 INTERNE REGLER.....	12
3.9 RESSOURCER	12
3.10 RELIABILITET OG VALIDITET	13
3.11 UNDERSØGELSESDSIGN	14
3.12 KILDEKRITIK	15
3.13 DISPOSITION.....	16
4. BAGGRUND & TEORI.....	17
4.1 BESLUTNINGSTEORI.....	18
4.2 REGNSKABSTEORI	19
4.3 REGNSKABSPRAKSIS I DANMARK	20
4.4 REVISIONSPLIGTEN I DANMARK	21
4.5 REVISIONSPLIGTEN I EU	25
4.6 BAGGRUND FOR LEMPELSEN I DANMARK.....	28
4.7 LEMPELSEN I 2006	30
4.8 EVALUERING AF LOVEN	31
4.8.1 Fejl i regnskaber.....	31
4.8.2 Ulovlige aktionærlån.....	34
4.8.3 Skattekontrol.....	34
4.8.4 Økonomisk kriminalitet.....	35
4.9 YDERLIGERE LEMPELSE PR. 1. JUNI 2010.....	35
5. REVISORS YDELSER OG MULIGHEDER	39
5.1 REVISION	40
5.2 REVIEW	41
5.3 ASSISTANCE.....	44
6. REVISIONSPLIGTEN I ENGLAND.....	45
6.1 LEMPELSE AF REVISIONSPLIGTEN I ENGLAND.....	46
6.2 UNDERSØGELSE FRA JILL COLLIS.....	47

6.3 OPSAMLLENDE BESKRIVELSE AF UDVIKLINGEN I ENGLAND	48
7. NY ERKLÆRING SOM ALTERNATIV TIL REVISION	49
7.1 FORLIG OM REVISIONSPLIGTEN	50
7.2 FAKTA OM UDVIDET GENNEMGANG	52
7.3 OPSAMLING	54
8. DISKUSSION AF UNDERSPØRGSMÅL.....	55
8.1 STUDIER AF TIDLIGERE UNDERSØGELSER	55
8.1.1 <i>Erfaringer med alternative ydelser til revision</i>	58
8.1.2 <i>Delkonklusion</i>	64
8.2 SAMMENLIGNING MED UDVIKLINGEN I ENGLAND	65
8.2.1 <i>Delkonklusion</i>	68
8.3 REVISORS ROLLE FOR VIRKSOMHEDERNE I FREMTIDEN	68
8.3.1 <i>Påvirkning af revisionsbranchen</i>	70
8.3.2 <i>Revisionsydelsens fremtid</i>	71
8.3.3 <i>Ændringer i branchen</i>	72
8.3.4 <i>Yderligere lempelser</i>	73
8.3.5 <i>Delkonklusion</i>	73
9. KONKLUSION	75
10. PERSPEKTIVERING	77
LITTERATURLISTE.....	78
BILAG 1 - REFERAT AF INTERVIEW MED PETER BLOCH FRA TIMEVISION	81
BILAG 2 - REFERAT AF INTERVIEW MED JENS ELGUM FRA TIMEVISION	85
BILAG 3 - REFERAT AF INTERVIEW MED JESPER BO WINTER FRA PWC	87
BILAG 4 - REFERAT AF INTERVIEW MED ANDERS LADEGAARD FRA AP STATS-AUTORISERED REVISORER	89
BILAG 5 - REFERAT AF INTERVIEW MED NIELS OLE ELLEGAARD FRA REVISIONSFIRMAET NIELS OLE ELLEGAARD, STATS-AUT. REVISORER APS	91

Executive Summary

The debate on exemption from statutory audit for small companies has intensified in recent years in Denmark, after government in 2006 introduced audit exemption for smaller companies. The audit exemption is a part of the government's strategy for minimize the administrative burdens and the harmonization of audit exemption to the EU's fourth company law directive. The directive was introduced back in 1978 that allowed member countries to grant exemption for small companies, which were under certain size limits. Most of Europe had since introduced this option for smaller companies. Later trends and examples from other European countries suggest that the exemption of the audit in Denmark in the long term will include all companies in accounting class B. The latest audit exemption as 1.January 2011 is also proof of this.

In connection with the audit exemption for smaller companies in Denmark, there have been very different reactions from different banks, industry associations, and especially accountants. There have been various arguments for the consequences of this process could have been given to the auditors, customers and stakeholders.

England had introduced exemption in 1994 before reached EU maxima in 2004, and has great experience comparing to Denmark. The experiences from England and data drawn from surveys, shows Accountants will experience greater competition, since many accounting firms will begin offering audit at cheaper prices, and some companies will only develop its expertise in consulting. Especially the small audit firms will be struggling because they deal with the very small companies. They will instead try to sell their services by being more visible towards companies and offer some prices are relatively low compared to the large accounting firms' fees.

The auditors should probably expect to hear more of ease administrative burdens for all B-companies in the future, as it is the government's strategy to harmonize the exemption with the EU maxima. Experience to date and experience from abroad shows no tendency to auditors can expect a revenue decline in general. Accountants will in future focus on other alternatives reviewed in order to retain their clients and fees.

1. Indledning

Debatten om revisionspligten for de små anparts- og aktieselskabers har taget til de seneste år, efter at man i 2006 afskaffede revisionspligten for mindre selskaber. Lempelsen skal ses som led i regeringens plan om administrative lettelser samt harmonisering af revisionspligten til EU's 4. regnskabsdirektiv. Direktivet blev lanceret helt tilbage i 1978, som tillod medlemslandene at lempe revisionspligten for de mindre virksomheder, som var under visse størrelsesgrænser. Størstedelen af Europa havde siden lempet revisionspligten for de mindre selskaber. Senere tendenser og eksempler fra de øvrige EU lande peger på, at afskaffelsen af revisionspligten i Danmark på lang sigt vil omfatte alle selskaber i regnskabsklasse B. Efterfølgende lempelse af revisionspligten pr. 1. januar 2011 er også et bevis herpå.

I forbindelse med afskaffelsen af revisionspligten for de mindre virksomheder i Danmark, har der været vidt forskellige reaktioner fra forskellige banker, branche organisationer og ikke mindst revisorer. Der har været forskellige argumenter for de konsekvenser denne afskaffelse kunne have fået for revisorerne, kunderne og interessenterne.

Lempelsen i 2006 i Danmark må anses som et forsøg på at lempe revisionspligten etapevis. Lempelsen var i første omgang kun gældende for de virksomheder, som havde en omsætning under 3 mio. kr., balancesum under 1,5 mio. kr. og maksimalt 12 ansatte om året. Senest har regeringen i 2010 igen lempet revisionspligten yderligere, da man ville give de mindre virksomheder bedre rammevilkår og mindre administrative byrder.¹ Da der sker harmonisering på alle områder indenfor EU, kan det også tænkes at Danmark og EU de kommende år har samme størrelsesgrænser for fravalg af revision.

¹ Pressemeddelelse fra Økonomi- & Erhvervsministeriet, den 18. marts 2010 – <http://oem.dk/sw27975.asp?uespf=true>

2. Problemformulering

2.1 Problemformulering

Denne afhandling er udarbejdet på baggrund af en undersøgelse af revisionsbranchen med det formål at analysere, hvorledes lempelse af revisionspligten har påvirket revisionsbranchen indtil i dag. Afhandlingen vil indeholde en beskrivelse de erfaringer man har gjort sig i England efter lempelsen, og sammenholde det med udviklingen i Danmark. Endeligt vil opgaven indeholde en vurdering af, hvorvidt de nye lempelser vil føre til forandringer i revisionsbranchen og i bekræftende fald hvilke.

Formålet med denne opgave er således at give en forståelse for, hvorledes lempelsen kan påvirke revisionsbranchen på kort og langt sigt. Jeg vil foretage en undersøgelse af holdningerne til de forskellige konsekvenser ved lempelse af revisionspligten i revisionsbranchen samt forventningerne til fremtiden. Revisorers holdninger vil blive sammenholdt med udviklingen indtil i dag, og til sidst give en vurdering af revisorers udfordringer med hensyn til lempelse af revisionspligten.

Jeg vil i høj grad anvende mine primære undersøgelser til at analysere den effekt lempelse af revisionspligten har haft for revisionsbranchen indtil i dag og hvordan det vil se ud i fremtiden, men samtidig vil jeg anvende teoretiske indgangsvinkler, der kan understøtte mine undersøgelsesresultater.

Jeg ønsker således at give en objektiv vurdering af, hvad lempelsen har betydet for revisorerne. Min opgave er derfor at komme med en konstruktiv vurdering af lempelsens betydning for revisorerne, hvor jeg samtidig fremhæver de positive og negative aspekter.

Analysen vil støtte sig til tidligere analyser og rapporter samt interviews med revisorerne, som er den eneste respondentgruppe. Revisorernes synspunkter og erfaringer, må forventes at give et billede af branchen, som i den sidste ende skal understøtte formålet med opgaven. Analysen vil præcisere, hvordan lempelsen indtil videre har påvirket revisionsbranchen og hvordan det forventes at påvirke i fremtiden. I den sammenhæng vil jeg foretage en mindre gennemgang af udviklingen i

England, som er særlig interessant for Danmark, da man via Englands mangeårige erfaringer, kan danne sig et indtryk af, hvordan fremtiden kan se ud i revisionsbranchen i Danmark.

Formålet er at belyse ovennævnte med følgende spørgsmål:

”Hvordan kan lempelse af revisionspligten forventes at påvirke revisionsbranchen i fremtiden?”

Ovennævnte hovedspørgsmål vil blive understøttet af nedenstående underspørgsmål, som søges besvaret i afhandlingen:

- **Hvordan har lempelse af revisionspligten indtil i dag påvirket revisorerne?**

Jeg vil undersøge hvordan og hvorledes lempelsen siden 2006 har påvirket revisionsbranchen, som derved muligvis kan give os et billede af hvordan det vil se ud i fremtiden.

- **Kan Danmark bruge Englands udvikling som inspirationskilde?**

England har gradvist lempet revisionspligten siden 1994 og har mangeårige erfaringer. Ved at se nærmere på den engelske udvikling, kan vi eventuelt få et billede af de konsekvenser som vil opstå i Danmark.

- **Hvilke forandringer kan revisorer forvente i fremtiden?**

Jeg vil præcisere hvordan lempelsen kan forventes at påvirke revisionsvirksomhederne i fremtiden og om der kan forekomme forandringer i efterspørgsel efter andre ydelser, og i så fald hvilke. Samtidig vil jeg komme ind på revisors rolle for virksomhederne, og de udfordringer revisor vil stå overfor i fremtiden.

Endvidere vil jeg foretage en teoretisk gennemgang af revisionspligten set i forhold til de eksterne interessenters forventninger.

Revisorers hidtidige arbejde vil blive gennemgået, herunder forskellen på de forskellige ydelser, således at læseren får et indblik i hvad revision, review og assistance er. Samtidig vil jeg komme ind på, hvad de forskellige former for revisors ydelser betyder for eksterne interessenter som banker, leverandører mv. Der vil blive lagt vægt på svarene fra interviews med respondenterne, som er revisorer.

Desuden vil erklæringsbekendtgørelsen og de gældende revisionsstandarder og lovgivning på området blive inddraget.

2.2 Afgrænsning

Jeg har i denne afhandling valgt, at fokusere på revisionspligten i Danmark og hvordan revisionsbranchen opererer i forhold til lempelsen, herunder ser jeg på revisorernes håndtering af udviklingen i lovgivningen.

Opgaven vil ikke indeholde en detaljeret beskrivelse af forholdene i andre EU-lande eller de skandinaviske lande. Dette skyldes, at jeg kun vil danne mig et billede af hvordan lempelsen af revisionspligten forventes at påvirke revisorerne, hvilket vil ske ved hjælp af analyse af revisorernes ydelser samt forventningsbehovet fra interessenterne. Jeg vil imidlertid kort fortælle udviklingen i EU uden at gå i dybden for at give læseren en forståelse for, hvad der er sket i andre lande. Dog vil jeg fokusere på den engelske model for lempelse af revisionspligt. Jeg vil beskrive udviklingen i England og sammenligne den med Danmark.

Opgaven vil ikke indeholde en gennemgang af regnskabsklasser, da jeg antager at læseren har kendskab til det. Jeg afgrænser mig ligeledes fra enkeltmandsvirksomheder, og når jeg i opgaven skriver mindre virksomheder er det udtryk for mindre selskaber, som falder ind under regnskabsklasse B.

Når jeg i denne opgave beskriver Erhvervs- & Selskabsstyrelsen og Styrelsen er det udtryk for det samme.

Endvidere har jeg i denne afhandling valgt at fokusere på ydelserne revision, review og assistance i forbindelse med et selskabs årsregnskab. Jeg afgrænser mig således fra øvrige selskabsretlige erklæringer, der er omfattet af erklæringsbekendtgørelsen. Jeg vil ydermere fokusere på udvidet gennemgang, da flere revisorer i branchen anser denne erklæring for at være en alternativ erklæringsstandard for revision i fremtiden.

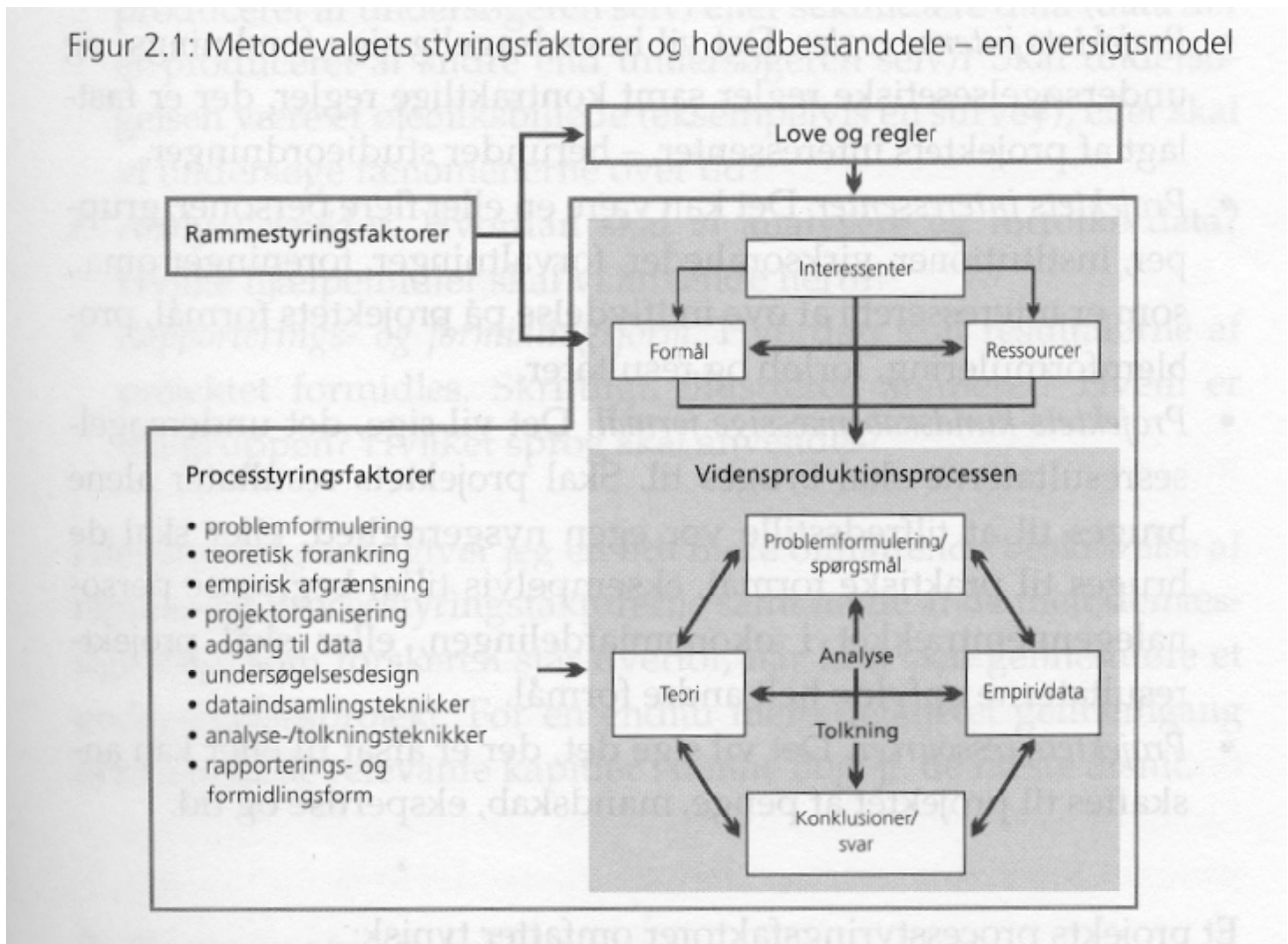
Endelig har jeg i opgaven valgt at afgrænse mig fra at inddrage andre interessenter for en virksomhed end revisorer. Dette skyldes at jeg har valgt, at min afhandling skal fokusere på revisorernes tilgang og forberedelser til lempelse af revisionspligten. Jeg mener en empirisk undersøgelse af andre interessenters holdninger vil gøre afhandlingen for bredt, og dermed fjerne fokus fra det som det hele skal handle om, nemlig lempelse af revisionspligten kontra revisorer. Jeg vil dog kort komme ind på de forskellige interessenters synspunkter m.v. , for at give læseren forståelse for hvad de har af forventninger til revision og revisorer.

2.3 Perspektiv

Afhandlingen vil blive behandlet udefra revisorernes synspunkter og perspektiv, da formålet er netop at beskrive de konsekvenser revisorbranchen ville få, ved lempelse af revisionspligten for de mindre selskaber. Jeg ser det som et interessant perspektiv ud fra den betragtning, at det er vigtigt at fremhæve, hvilke synspunkter revisorer har på branchens fremtid efter lempelsen, som har opereret siden 2006 og den nye lempelse, som træder i kraft pr. 1. januar 2011. Det er vigtigt at undersøge revisorers tilgang til de konsekvenser revisionsbranchen ville stå overfor i fremtiden, sammenholdt med mine analyser og konklusioner.

3. Metode

Jeg vil hermed udrede den overordnede metode, som jeg vil benytte mig af til afhandlingen, herunder dataindsamling og metodevalgets bestanddele jeg vil gøre brug af. Nedenstående figur viser en oversigt over metodeforløbet:



Kilde: Den skinbarlige virkelighed, Ib Andersen – Side 53

3.1 Dataindsamlingsmetoder

Der kan anvendes flere dataindsamlingsmetoder, hvor der skelnes mellem primære og sekundære indsamlingsmetoder. I denne afhandling anvendes begge metoder, hvilket skyldes at min problemformulering lægger op til at jeg skal lave primære undersøgelser. Dette skal ses på baggrund af, at jeg vil foretage en analyse revisionsbranchen, for at vurdere hvorledes lempelsen af revisionspligten kan forventes at påvirke branchen. Derfor er det utroligt vigtigt, at jeg har revisorernes holdninger med i analysen. Generelt betragtet er det sekundære materiale også vigtigt,

fordi jeg blandt andet vil se nærmere på lempelsens effekter indtil i dag og udviklingen i England. Sekundære data vil benyttes som baggrundsviden og kilder til denne afhandling.

3.2 Primære data

Primære data er i modsætning til sekundære, data som jeg selv har arbejdet ved hjælp af de undersøgelser, jeg har foretaget hos de forskellige revisorer fra adskillige revisionsfirmaer. Der er i denne opgave anvendt primære undersøgelser, i form af kvalitative undersøgelser.² Disse er foregået som åbne interviews med et udsnit af revisorer fra forskellige virksomheder. Det har været vigtigt at for besvarelsen af min problemformulering, at inddrage revisorerens erfaringer og forventninger til lempelse af revisionspligten.

Jeg valgte åbne interviews og kom efter nærmere overvejelser frem til den konklusion, at det var denne form jeg ville få det største analytiske udbytte af. Fordelen herved er, at man har muligheden for at spørge ind til de enkelte spørgsmål, samt opnå en diskussion med den enkelte respondent.

Den interviewguide jeg har arbejdet med, kan betegnes som et delvist struktureret interview³, hvilket vil sige, at der er udarbejdet en interviewguide med spørgsmål som jeg har kunnet støtte mig til under de enkelte interviews. Samtlige interviews er gennemført ved anvendelse af diktafon efter samtlige respondents accept.

Anvendelse af diktafon har været en fordel, da jeg arbejder alene med denne afhandling og har derfor kunne koncentrere mig om at stille spørgsmål, og samtidig kunne have en diskussion med respondenterne, uden at skulle skrive notater samtidig.

Efter hvert enkelt interview har jeg udarbejdet referat, som de enkelte respondenter har fået tilbudt at gennemlæse, hvilket alle respondenterne har benyttet sig af.

3.3 Sekundære Data

Denne opgave er ligeledes baseret på sekundært materiale, hvilket vil sige undersøgelser der i forvejen er udarbejdet af andre. Dette indebærer både kvantitative og kvalitative data.

² Den skinbarlige virkelighed, af Ib Andersen, samfundslitteratur s. 41

³ Den skinbarlige virkelighed, af Ib Andersen, samfundslitteratur s. 212

Jeg har fra Erhvervs- & Selskabsstyrelsen, FSR, FRR og andre relevante myndigheder hentet en del sekundært materiale af både kvantitative og kvalitative undersøgelser, i form af evalueringsrapporter for afskaffelse af revisionspligten for de mindre virksomheder. Ligeledes har jeg været på biblioteket i Handelshøjskolen København for at hente materiale. Jeg har endvidere brugt internettet til at søge informationer om lempelse af revisionspligten. Disse sekundære data har været brugt til at besvare i hvilket omfang lempelsen indtil i dag har opereret og påvirket revisionsbranchen.

3.4 Respondent overvejelser

Jeg har udvalgt min respondentmålgruppe udefra det synspunkt, at jeg gerne ville have repræsentanter fra forskellige revisionsvirksomheder. Dette medfører at der er respondenter involveret fra hele revisionsbranchen, fra helt små enkeltmands praktiserende statsautoriseret revisorer til registreret og statsautoriserede revisorer fra store revisionsvirksomheder. I dette afhandling deltager 5 respondenter, heraf 4 statsautoriserede revisorer og 1 registrerede revisor. Jeg har udarbejdet en række kriterier for de respondenter, der skal anvendes i min undersøgelse, hvilket er:

- Stilling
- Arbejdsgiver
- Anciennitet

3.5 Stilling

Stillingen mener jeg er vigtig, idet den formentlig kan give et præg af den holdning, der er overfor lempelsen af revisionspligten. Jeg antager, at man som en registreret revisor med en kundeportefølje af mindre virksomheder, ikke er så glad for lempelserne, da det i sidste ende kan medføre honorarnedgang. Hvorimod det formodes at de statsautoriserede revisorer i højere grad arbejder kun med revidering af større klienter og derfor er åben overfor lempelser for de små virksomheder, da det ikke kommer vedkommende så meget ved. Min respondentgruppes stilling varierer fra registrerede revisorer til statsautoriserede revisorer.

3.6 Arbejdsgiver

Der er i dag meget stor forskel på revisorers arbejdsopgaver alt efter hvor man arbejder. De store og de små revisionsfirmaer har ikke samme arbejdsopgaver og arbejder med forskellige arbejdsomfang til hverdagen. Ikke desto mindre kan der være forskel på deres synspunkter til lempelse af revisionspligten, hvilket kan influere deres holdninger og måden at arbejde på. Det er derfor vigtigt, at få et ligeligt udvalg af revisorer fra store og små virksomheder, der vil give et repræsentativt billede af revisionsbranchens holdning til revisionspligten. Jeg har derfor valgt 2 revisorer fra større firmaer og 3 revisorer fra lidt mindre revisionsvirksomheder.

3.7 Anciennitet

Anciennitetsgraden er i dette tilfælde vigtigt kriterium. Man må antage, at revisorerne kan opdeles efter dem, der foretrækker revisionen fastholdes og dem der foretrækker lempelse af revisionspligten. Det er her anciennitetsgraden spiller en vigtig rolle. Man kan godt forestille sig at dem der har været i branchen i mange år er konservativt overfor nye tiltag og tilhænger af fastholdelse af revisionspligten, mens nyere revisorer er mere åbne for nye tiltag m.v. Derfor spreder anciennitetsgraden fra 15 år til 39 år.

3.8 Interne regler

Der er nogle interne regler, som skal overholdes set i forhold til de primære undersøgelser jeg har udarbejdet. Disse regler gælder overfor mine respondenter, der har deltaget i undersøgelsen. Inden hvert interview har jeg oplyst den enkelte respondent om den fortrolighed, jeg kunne give dem. Det er ligeledes vigtigt at holde en åbenhed overfor afhandlingens mulige læsere, herunder andre studerende og revisorer. Derfor får respondenterne sendt afhandlingen til gennemlæsning inden det skal afleveres.

3.9 Ressourcer

Der er til denne afhandling tilknyttet en række ressourcer⁴ som er følgende:

1. Revisorer der har accepteret at blive interviewet
2. Begrænsning i antal sider

⁴ Den skinbarlige virkelighed, af Ib Andersen, samfundslitteratur s. 55

3. Fastsat afleveringsdato
4. Arbejdsvilkårene

- 1- Planen var at jeg ville interviewe 10 revisorer. Det vil sige at jeg ikke har fået stillet de revisorer til rådighed, som jeg skulle bruge. Jeg har kontaktet i alt 18 revisorer, men kun 5 af dem har vendt positivt tilbage. Dog har mine respondents svar været meget tilfredsstillende og udbytterigt, som tilgodeser min mål om at danne et overblik over de forskellige revisorers tilgang og forventninger til lempelse af revisionspligten.
- 2- Med henblik på sideantallet til denne afhandling, ligger der en begrænsning i at den max må indeholde 80 sider, udefra uden forudsætning at en normalside er på 2.600 anslag.
- 3- Der er fastlagt en senest afleveringsdato for kandidatafhandlingen, jf. kandidatafhandlingskontrakten, hvilket er den 11/10 2010, kl. 12.00 på sekretariatet.
- 4- Jeg arbejder alene om denne afhandling. Dette medfører at jeg står alene med beslutningerne, om hvordan denne opgave skal opbygges og hvad den skal indeholde.

3.10 Reliabilitet og validitet

Når man laver en afhandling, er man interesseret i at kravet omkring reliabilitet og validitet er opfyldt. Der skal være en god overensstemmelse mellem de teoretiske begreber og de empiriske variabler.⁵

Reliabilitet er en form for måleinstrument, der viser graden af pålidelighed og hvor præcist de data er der arbejdes med. Det vil blandt andet sige at mine undersøgelser skal være fri for unøjagtigheder.⁶

Validiteten indeholder to begreber: nemlig gyldighed og relevans. Det vil sige at gyldigheden viser, at der skal være en god overensstemmelse mellem det teoretiske og empiriske begrebsplan.

⁵ Den skinbarlige virkelighed, af Ib Andersen, samfundslitteratur s. 119

⁶ Den skinbarlige virkelighed, af Ib Andersen, samfundslitteratur s. 119

Relevansen viser, hvor relevant det empiriske udvalg er i forhold til den problemformulering der er i opgaven.⁷

Med henblik på reliabiliteten er det her vigtigt at påpege, at jeg i forvejen har en del kendskab til branchen, samtidig med at jeg kendte en af mine respondenter. Jeg har dog under hele interviewforløbet forsøgt, at forholde mig så objektiv som overhovedet mulig.

Jeg har oplevet, at mine respondenter har stillet sig kritiske overfor mine spørgsmål og ikke været bange for at sige deres meninger. Jeg har fået fornemmelsen af at de har følt sig trygge, hvilket også kan skyldes at jeg lovede dem fortrolighed, såfremt de ønskede det. Dog har ingen af mine respondenter valgt at gøre brug af fortrolighed.

Denne afhandling har en høj reliabilitetsgrad set udefra respondentudvælgelsen, da de respondenter der deltager i afhandlingen, gør det frivilligt. Jeg har udsendt mail til samtlige respondenter, om hvad afhandlingen handlede om, og derefter kunne de revisorer, der ville deltage vende tilbage med angivelse af tidspunkt for interviewet.

Det er også med til at øge reliabiliteten, at interviewguiden indeholder åbne spørgsmål, hvor revisorerne har en mulighed for at komme med deres meninger og kommentarer samtidig med at respondenterne og jeg kunne få afklaret, hvis jeg har haft tvivlsspørgsmål. Det mindsker risikoen for misforståelser fra min og deres side. Ligeledes har respondenterne haft den mulighed, at kunne gennemlæse referaterne af interviewene og dermed få mulighed for at komme med indvendinger eller påpege fejl og mangler af min fortolkning.

3.11 Undersøgellesdesign

Det var et bevidst valg, at min afhandling skulle udgøre en analyse af hele revisionsbranchen, og har derfor valgt at bruge et udvalg, der repræsenterer branchen nogenlunde.

En af mine andre overvejelser gik på, hvordan jeg skulle foretage mine undersøgelser, og kom frem til, at et spørgeskema ikke ville give mig et klart billede af respondents meninger og forventninger til lempelse af revisionspligten. Dette skyldes at man i dag få en masse mail til hverdagen, som man

⁷ Den skinbarlige virkelighed, af Ib Andersen, samfundslitteratur s. 119

ikke kan nå at besvare, eller bare besvarer for at besvare. Jeg ved derfor ikke hvilken situation svareren er i, eller om mine intentioner med spørgsmålene bliver korrekt forstået, eller om svaralternativerne er udtømmende. Jeg konkludere derimod, at det interview form, der ville give mig det mest nuancerede billede af branchens holdning til revisionspligten, ville være åbne interview. Med åbne interview ville jeg opnå bedre forståelse af min respondents adfærd, samt stille uddybende spørgsmål, hvis der var behov for det. Ulempen var at denne form for interview krævede tid, da jeg skulle bruge tid på skrivelse af referat og drøfte det med respondenteren.

3.12 Kildekritik

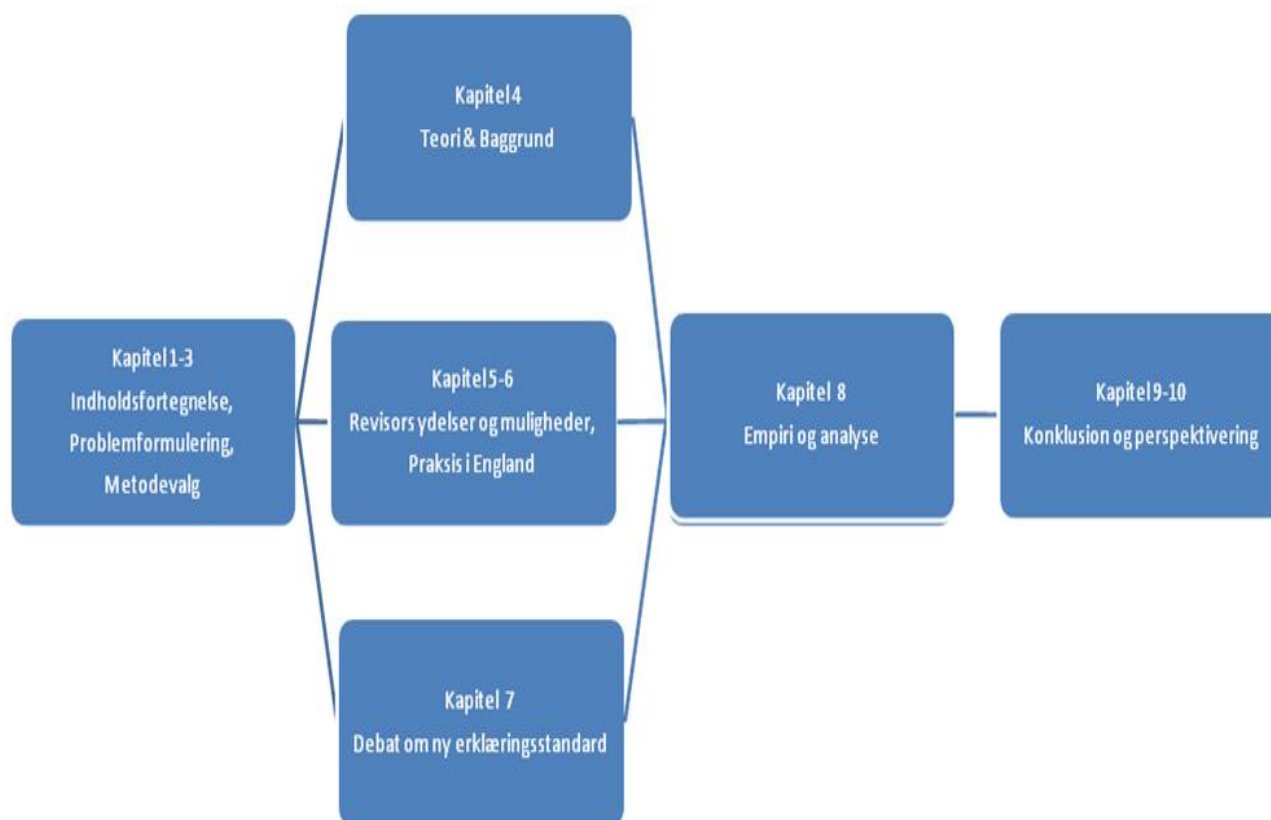
I forbindelse med min afhandling er det utrolig vigtigt, at jeg forholder mig kritisk overfor det materiale jeg arbejder med. Dette gælder blandt andet de teoretikere jeg anvender i forbindelse med analysen, hvor det er vigtigt at man sætter sig ind i den baggrund, der er omkring deres teori, samt hvilken forudsætninger de har for at kunne udlede deres argumenter.

Endvidere skal man forholde sig kritisk overfor det litterære materiale, som anvendes, idet forfatterne af bøgerne kan have tolket teorien forskelligt. Ligeledes har jeg anvendt internettet for at søge baggrundsviden. Som det gælder med litterære materiale, er det også vigtigt at jeg forholder mig kritisk til dette materiale.

Som hovedregel skal man forholde sig kritisk overfor det sekundære materiale, som man arbejder med i afhandlingen, hvilket skyldes at man ikke kan være 100 % sikker på, hvor forfatternes kilder stammer fra.

3.13 Disposition

Nedenstående figur illustrerer afhandlingens opbygning og struktur:



Kapitel 1-3: Består af indledende afsnit, som indeholder problemformulering, afgrænsning, metodevalg, indgangsord til lempelse af revisionspligten.

Kapitel 4: I dette kapitel beskrives de teorier, som ligger til grund den empiriske studie. Kapitlet indeholder 2 forskellige teorier, som giver en forståelse for hvorfor lempelse af revisionspligten har påvirket branchen, som den har gjort indtil i dag. Desuden er der en historisk gennemgang af revisionspligten samt baggrundsinformation for lempelsen.

Kapitel 5-6: Her beskrives de forskellige ydelser, som en revisor kan tilbyde til sine klienter i forbindelse med udarbejdelse af årsregnskaber. Her vil jeg også komme ind på den historiske udvikling i England, og foretage en mindre sammenligning med Danmark.

Kapitel 7: I dette kapitel vil jeg komme ind omkring den nye erklæringsstandard, som man har en del debat om i revisionsbranchen. Den nye erklæring, som bliver kaldt "Udvidet gennemgang" mentes af mange for at være en alternativ til revision.

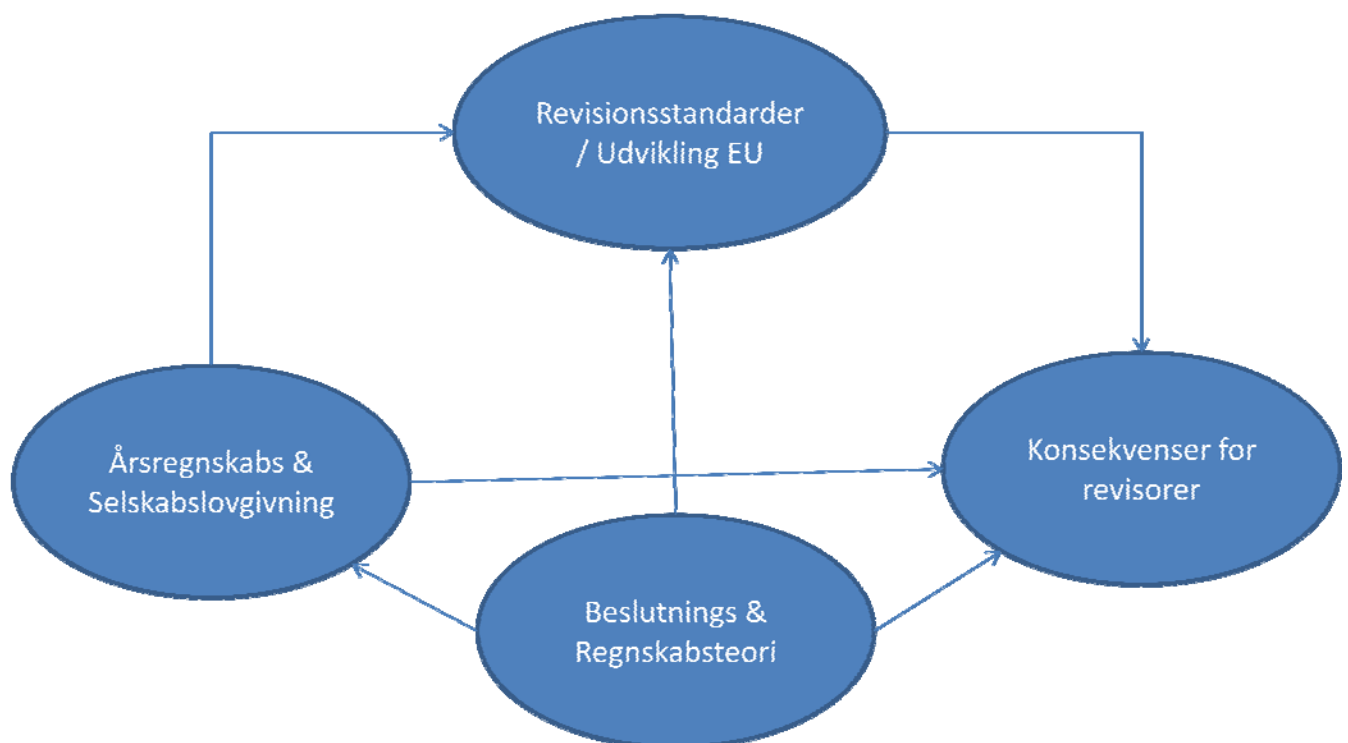
Kapitel 8: Empirikapitlet udgør egne opsamlede primære data og sekundære data, det vil sige de data som danner grundlag for min analyse og besvarelse af problemstillingen i afhandlingen.

Kapitel 9-10: I det afsluttende kapitel lægger jeg mine afsluttende konklusioner samt forslag til fremtidig forskning.

4. Baggrund & teori

Jeg vil i dette afsnit først beskrive de teorier, som ligger grund til revisionens opståen og eksistens. Kapitlets formål er at give læseren en god teoretisk forståelse for empiri, analyse og konklusion. Formålet med dette kapitel er at forklare sammenhængen mellem de valgte relevante teorier med afhandlingens problemformulering. Jeg vil i denne afhandling arbejde med de teorier, som omhandler selskabsledelsens beslutningsadfærd og regnskabslæsernes behov.

Nedenstående figur viser den teoretiske sammenhæng mellem de valgte teorier i analysen:



Kilde: Egen tilvirkning

Ovennævnte figur viser et teoretisk overblik. Pilene kobler de forskellige faktorer og teorier sammen, samt danner grundlag for den empiriske studie. Beslutningsteorien tager udgangspunkt i antagelsen om hvordan mennesker træffer beslutninger. Det kan være med til at forklare, hvorfor selskabsledelserne beslutter som de gør. Forhåbentlig kan denne bidrage til at danne en klarhed omkring effekten af lempelsen indtil i dag. En anden teori som er implementeret i ovennævnte figur er regnskabsteori som skal være med til at forklare, hvorfor regnskabspraksis ser ud som den gør i dag. Mange adskillige faktorer fra omverdenen påvirker i dag udviklingen i regnskabspraksis. Det kan give en fremtidig indblik i om de mindre selskaber i Danmark vil fortsætte med at få deres regnskaber revideret, selvom de har mulighed for at fravælge revisionspligten. Jeg vil i de kommende afsnitte komme ind på de to valgte teorier, samt give en historisk overblik over revision i Danmark for at give læseren den baggrundsviden, som er nødvendigt.

4.1 Beslutningsteori

Herbert A. Simon har i sin bog ” Administrative Behavior” i 1945 behandlet sin teori om rationelle beslutninger. Teorien dyrkede nogle realistiske antagelser om hvordan mennesker rent faktisk træffer beslutninger og samtidig bevarer formelle klarhed, som kendetegner økonomiske modeller.⁸ Simons teori har en skepsis overfor beslutningstagers kendskab til alternativer, og ofte har beslutningstageren kun en fornemmelse for nogle af alternativernes sandsynlige konsekvenser. Aktørerne vil handle udefra nogle begrænsede forudsætninger.⁹

Der er to forskellige typer af præmisser, som kan lægge til grund for beslutningstageren. Den første er værdipræmisser, som anvendes i forbindelse med at vurdere den ønskelige eller legitime beslutning. Det betyder at beslutningstageren vil være underlagt regler, aftaler og sædvaner på den ene side, mens man på den anden side vil være underlagt holdninger, værdier og normer. Disse præmisser kan modstride en eventuelt rationel beslutning. Ledelserne i de mindre virksomheder kan måske have en økonomisk gevinst for øje ved at fravælge revision. Men værdien ved revision og princippet om at man har et revideret og blåstemplet regnskab kan føre til at man ikke vil fravælge revision alligevel.

⁸ Introduktion til teorier, modeller og begrebsdannelser i Offentlig Organisation og Forvaltning - et struktureringsperspektiv.

⁹ Forandring af organisationer, Søren Voxted. Side 37

Samtidig er der de empiriske præmisser, som man tager beslutninger udefra. Herunder menes at beslutningstageren aldrig vil opnå fuldstændig information, men i stedet vil søge tilstrækkelig information.

Teoretikeren Herbert A. Simon pointerer, at beslutningstager i sjældent tilfælde vil søge at opnå den optimale løsning, men i stedet nøjes med en tilfredsstillende løsning. På baggrund af forventninger til resultat der kan opnås samt de informationer og redskaber man har til rådighed, vil man arbejde sig hen mod et accepteret resultat.¹⁰

I henhold til teorien vil beslutningstageren altid tage udgangspunkt i reduceret forståelse af den aktuelle situation. Det er mere resultatet af sociologiske, organisatoriske og psykologiske processer, som undersøges nærmere.

Beslutningsprocessen antages som søgning efter nogle valg imellem tilfredsstillende alternativer. Samtidig træffer administrationsmennesket beslutninger ud fra enkle tommelfingreregler. Her sætter jeg ledelsen i de mindre virksomheder som ”beslutningstager”.

4.2 Regnskabsteori

Jens O. Elling fortæller i sin bog om ”Årsrapporten – Teori og Regulering” om de forskellige omverdensrelationer og hvorfor vi har fået de løsninger vi har i dag samt den regnskabspraksis. Desuden beskriver regnskabsteorien, hvilke kræfter som påvirker regnskabspraksis. Her menes politiske, juridiske og økonomiske kræfter.

Neoklassisk økonomisk teori kan hjælpe med at forklare hvorfor virksomheder anvende revision selvom de har mulighed for at fravælge det. Forskellige interessegrupper har adskillige interesser i virksomheden, som dermed opfattes som gevinstmaksimerende enhed.¹¹ Eksempelvis vil ejeren bruge den økonomiske information til at vurdere om ledelsen har gjort deres arbejde godt nok. Endvidere kan ejeren få udbytte som belønning, og derfor gerne vil sikre sig at økonomien har været til revision hos en revisor. En revisor kontrollerer nemlig de interne kontroller og systemer i virksomheden og giver endeligt en blank påtegning for årsregnskabets rigtighed og troværdighed.

¹⁰ Forandring af organisationer, Søren Vøxted. Side 37

¹¹ Årsrapporten – Teori og regulering, side 33

Kreditgivere anvender i større omfang virksomhedernes årsregnskaber som økonomisk information til at foretage en kreditvurdering. Leverandører kan ligeledes se på regnskabet og vurdere om selskabet skal have flere kredit dage eller ej. Man kan endvidere nævne andre interessenter som de offentlige myndigheder, kunder, medarbejdere osv.

Informationsbehovet fra de forskellige interessenter fører til at økonomisk information skabes via et godt regnskab. Det må forventes at de ovennævnte interessenter på en eller anden måde brugers virksomhedens årsregnskaber som beslutningsformål.

4.3 Regnskabspraksis i Danmark

Revision har gennem tiderne konstant forandret sig, eftersom behovene i samfundet og offentligheden har ændret sig i takt med tiden. Eftersom nye skandaler dukkede op, kom der nye lovgivning og standarder for revision. De nye tiltag skulle sikre revisors rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant samt undgå skandaler. ”Set i historisk perspektiv er det skandaler, der har skabt de største ændringer for revision” understreger Ph.d. Kim Klarskov Jeppesen fra Handelshøjskolen i København.¹²

Revisionspligten stammer helt tilbage fra i starten af 1900 tallet i Danmark, da politikerne opdagede storbedrageri hos den daværende justitsminister Peter Adler Alverti i 1908. Den 14. maj 1909 kom den første revisorlov efterfølgende i Danmark.¹³ Dengang udpegede regeringen i alt 21 fagrevisorer til opgave at opbygge en revisorstand. Den første generation af revision foregik ved, at hvert enkelt bilag og transaktion blev tjekket efter og stemplet. Da virksomhederne var i tiltagende vækst, blev det klart for alle, at denne måde af revision var kun velegnet til de små virksomheder.

Danmark indførte Aktieselskabsloven i 1917, som indeholdte bestemmelser om regnskab og revision. Der var blandt andet indført en generalklausul ”Årsregnskabet skal udarbejdes i overensstemmelse med ordentlig og forsigtig forretningsbrug og under hensyntagen til tilstedeværende værdier og forretningsforpligtelser”. I 1930 blev loven ændret yderligere, dog uden

¹² <http://www.frr.dk/Publikationer/RevisorBladet/Revisorbladet%20208..>

¹³ http://www.deloitte.com/view/da_DK/dk/omos/voreshistorie/index.htm

de helt store reguleringer. Loven lagde i helhed vægt på forsigtighed med årsregnskaberne, herunder opdagelse af hemmelige reserver, for store afskrivninger og for store nedskrivninger.¹⁴

Som tiden gik voksede mange selskaber, og revisorerne debatterede hvordan god revision skulle foretages, og hvad god revision egentlig var. Debatten tog til og i 1973 afløste man den gamle selskabslovgivning fra 1930 med en ny selskabslovgivning. I mellemtiden kunne alle revidere et aktieselskab, da der ikke var krav om anvendelse af en registreret eller statsautoriseret revisor.¹⁵

I 1965 var man også i EU begyndt at arbejde med direktiver for regnskabsaflæggelse, men først i 1978 vedtog man 4. Regnskabsdirektiv. Fælles marked og kapitalens fri bevægelighed var høj prioriteret i EU, og forudsætning for at opnå fordelene af disse var fælles regnskabsstandarder. I Danmark kodificerede man direktivet til en national lovgivning med årsregnskabsloven i 1981, som trådte i kraft med virkning fra 1. februar 1982.¹⁶ Den nye årsregnskabslov lagde op til at årsregnskabet skulle give ”et retvisende billede” af virksomhedens økonomiske stilling. De enkelte paragrafer i årsregnskabsloven kunne ændres i fremtiden, såfremt det var nødvendigt for at opnå ”et retvisende billede”¹⁷

Historien gennem tiderne viser, at revision udvikler sig i forhold til erhvervslivets måde at organisere sig på, samt at den danske regnskabsregulering har været baseret på lovgivning.

4.4 Revisionspligten i Danmark

Revisionspligten for selskaber i Danmark stammer helt tilbage fra 1917, da den første lov om aktieselskaber blev vedtaget.¹⁸ Da Danmark senere blev optaget i EU (dengang EF) i 1973, vedtog man ”Lov om anpartsselskaber”, som gjorde revision lovpligtig for anpartsselskaberne også.

Sidenhen har den stigende globalisering, teknologiske udvikling samt de administrative byrder fået en betydelig fokus i erhvervslivet i EF. EF har i 1978 vedtaget fjerde årsregnskabsdirektiv, som gav medlemsstaterne mulighed for at fritage de små selskaber for revision. Man har efterfølgende flere

¹⁴ Årsrapporten – Teori og regulering, side 61

¹⁵ Revision under forandring, side 2

¹⁶ <http://retsinformation.w0.dk/Forms/R0710.aspx?id=66165>

¹⁷ Årsrapporten – Teori og regulering, side 62

¹⁸ Kandidatafhandling ”Yderligere lempelse af revisionspligten?” side 40

steder i EU lempet revisionspligten for de mindre selskaber, mens man i Danmark har holdt fast i den lovpligtige revision. Regeringen gav i sit formål til udtryk, at selskabslovgivning trængte til en modernisering og harmonisering med EU's direktiver, således at det danske erhvervsliv kunne være med i international topklasse.¹⁹

Store regnskabsskandaler fik de senere år konsekvenser i hele verden i form af strammere kontrol med regnskabsaflæggelse. Det har blandt andet medført strammere revisionsstandards samt opstramning vedrørende den lovpligtige revision i EU.²⁰ I modsatfald ville investorenes troværdighed til markedet og revisorbranchens offentlige troværdighed svækkes markant. Siden 1996 har EU kommissionen iværksat en række initiativer, som skulle sikre en harmonisering, tilgangen til revision samt højne kvaliteten af den lovpligtige revision. På den anden side gav opstramningerne flere administrative byrder for de små selskaber. Derfor begyndte den udstrakte politisk debat i Danmark, om man skulle afskaffe revisionspligten for de mindre selskaber. I England havde man i 1994 indført "Accountants report"²¹, som lempeliggjorde revisionen, hvor revisor i stedet kunne give erklæringer, om regnskabet var i overensstemmelse med bogføringen, regnskabslovgivningen samt kontrol om selskabet havde opfyldt undtagelseskriterierne. Den engelske model kan siges at have været en inspirationskilde og fremtidsperspektiv for debattørerne og interessegrupper i Danmark.

Som tiden skred frem, blev virksomhedernes administrative byrder et høj prioriterede politisk dagsorden i Danmark. Man ønskede i 2002 fra regeringens side, at de administrative byrder for det danske erhvervsliv skulle reduceres med 25 % i 2010.²² Dette betød i realiteten, at man var indstillet på at afskaffe revisionspligten for de mindre selskaber. Samtidig var det et klart politisk ønske at Danmark så hurtigt som muligt indførte nye love og regler, som var tæt på EU's minimumskrav.

Erhvervs- & Selskabsstyrelsen udarbejdede herefter en rapport i marts 2005, hvor man vurderede, at revisionsomkostninger løb op på ca. 1.7 mia. kr. om året for de mindre selskaber. Det har siden været udsat for temmelig mange debatter i relation til dets indhold og forudsigelser. De enkelte interessegrupper har i debatten fremført nogle af de overvejelser, de har observeret i modsætning til

¹⁹ Regeringens formål, side 11.

²⁰ http://www.eogs.dk/graphics/publikationer/Revisorerlovgivningen_internationalt/html/chapter05.htm

²¹ Kandidatafhandling "Yderligere lempelse af revisionspligten?" side 31

²² Vækst & Vilje (2002), side 46 - <http://www.oem.dk/publikationer/html/vilje/vilje.pdf>

Erhvervs- & Selskabsstyrelsens vurderinger. Det har dog været meget blandet meninger omkring afskaffelsen. Umiddelbart efter Erhvervs- & Selskabsstyrelsen fremlagde rapporten, kom interessenterne med deres synspunkter og holdninger til en fremtidig afskaffelse af revisionspligten. Samtidig udgav INSPI²³ et tidsskrift, som kun omhandlede om revisionspligten, og tog debatten op med de forskellige interessenter.

En del af debatten gik ud på hvor troværdigt et urevideret regnskab ville være. Blandt andet har Pengeinstitutterne altid været vant til at alle selskabers regnskaber var revideret. Et revideret regnskab var en vigtig del af pengeinstitutters kreditbevilling. Dog mente Finansrådet, at pengeinstitutterne bygger deres tillid på selskabets ledelse især ved de små selskaber (B-virksomheder). I debatten har Finansrådet givet til udtryk, at de administrative byrder for de små selskaber bør reduceres, selvom pengeinstitutter har været glade for klienter med reviderede regnskaber. De mente blandt andet, at de administrative byrder var for tunge for de små selskaber. Ifølge cheføkonom Søren Nicolaisen fra Håndværksrådet ville tilliden til regnskaberne ikke forringes ved at fravælge revision. ”*Revisoren opdager kun 2 % af alle besvigelser*” sagde han, og tilføjede at større kriminelle handlinger var opklaringsprocenten meget lille.²⁴ Derfor kunne revisoren ikke fungere som offentlighedens detektiv ved kriminelle handlinger. Han påpegede dog på at revisoren er en stor betydning for de mindre virksomheder, som i fleste tilfælde bruger revisoren som ekstern rådgiver. Således betegner hver tredje virksomhed deres revisor for en samarbejdspartner. Men stadig er der mange som ikke har brug for en påtegning, som derfor betaler for noget de egentlig ikke har brug for.²⁵

Søren Nicolaisen udtaler sig i debatten om et mulig konkurrencebaseret marked indenfor revisors ydelser, da han forudser at revisorerne vil udvikle nye målrettede produkter til de små virksomheder. Netop denne ydelse ville have den rigtige pris for den lille virksomhed ifølge hans mening.

På den anden side havde en stor gruppe interessenter, som var bekymrede for regnskabernes tillid ville gå tabt ved afskaffelsen. Revision har jf. ovenstående været lovpligtig siden 1917 og man var i Danmark vant til at en beskikkede revisor med den nødvendige kompetence udførte opgaven. Man

²³ Et fagligt tidsskrift fra REVIFORA

²⁴ INSPI Nr. 5, side. 20

²⁵ INSPI, NR. 5, side 20

var især bange for bedrageri og unddragelse af skat og moms ville stige. Foreningen Registrerede Revisorer har udtrykt deres bekymring for at lempelsen ville medføre lavere kvalitet i årsregnskaberne, samt forhøjet risiko for bedrageri og unddragelser af skat og moms. Foreningen anser rapporten fra Erhvervs- & Selskabsstyrelsen for at være meget misvisende²⁶, da de mener at lempelsen vil medføre nye omkostninger både for selskaberne og de offentlige. Der er således også stor forskel på forventningerne til de omkostninger, som de nye regnskabsstandarder ville medføre.

Endvidere mente FRR, at tilliden til selskabernes regnskabstal ville gå tabt, da revisionen som helhed gav tryghed til selskabernes interessenter. Her taler man blandt andet om statistisk sikkerhed på 95 % rigtighed af regnskabsstallene ved en revision. Som følge af den mistede sikkerhed, er man fra foreningens side bange for at økonomisk kriminalitet ville stige, at de små leverandører ville blive ladt i stikken og at besparelserne vil på sigt blive væk. Man talte om at gevinsterne ved revision er så store, at det ikke kunne måles ved en afskaffelse af revisionspligten.

En stor del af debatten gik også ud på om, hvor meget selskaberne og samfundet ville spare ved en afskaffelse af revisionspligten. Mange mente at de fleste B-virksomheder ville fastholde revisionen, selvom de havde mulighed for at fravælge. En undersøgelse fra HTS og Dansk Handel & Service viste nemlig at henholdsvis 62 % og 85 % af selskaberne ville fortsætte med at få revideret deres årsrapporter, selvom det ville blive frivilligt.²⁷ Danmarks anden største erhvervsorganisation HTS er også blandt dem som forsvarede revisionspligten. HTS mente at loven burde beholdes i daværende form, hvorfor de giver grunde for at flertal alligevel vil beholde revisionen for at skabe tillid blandt deres kunder og samarbejdspartnere. Man var især nervøs for at mange selskaber, som fravalgte revision, ville udarbejde kreative regnskaber og derved skabe en uretfærdig konkurrence mod andre selskaber i markedet. Man mente hermed at review som alternativ valg ikke var godt nok, da revisor ikke udfører så mange handlinger som for eksempel at foretage bilagskontrol, afstemning af varelagret osv.²⁸

Dansk Handel & Service gik ikke ind for at afskaffe revisionspligten, da de mente at der ville blive tale om et væsentligt tab ud fra en samfundsmæssig betragtning. De mente blandt andet at SKAT, banker, virksomheder, kreditorer m.v. ville blive nød til at bruge ekstra ressourcer til at undersøge

²⁶ INSPI, NR. 5, side 10

²⁷ INSPI NR. 5, side 12

²⁸ INSPI, NR. 5, side 15

regnskabstallene. Skat ville for eksempel have mere brug for at kontakte virksomhederne, hvorfor det ville kræve mere personale samt bedre kontrolredskaber til at gennemskue de ikke revidere regnskaber. Ifølge deres undersøgelser mente de fleste virksomheder, at revision var en investering frem for en byrde.²⁹

Foreningen for Statsautoriserede Revisorer var uenig i besparelsessynspunktet, og manede til forsigtighed med lempelsen af revisionspligten. Foreningen bekymrede sig om et samfundsmæssigt tab ved lempelse af revisionspligten. Man påpegede blandt andet på at skattekontrollen ville blive forringet, da en selvangivelse fra et ikke-revideret regnskab indeholde flere fejl.

Skattemyndighederne ville derfor bruge langt flere ressourcer på kontrol. Man var også bekymret for øget administration i Erhvervs- & Selskabsstyrelsen, som man forventede at skulle bruge ekstra ressourcer til at kontrollere de indsendte regnskaber. Foreningen for Statsautoriserede Revisorer mente endvidere også at økonomisk kriminalitet, svindel og bedrageri ville stige, da sådanne besvigelser søgte derhen, hvor der var mindst kontrol.³⁰ Afslutningsvis mener man at de Nordiske lande har en særlig erhvervsstruktur, som blandt andet bygger på tillid kombineret med hensigtsmæssigt kontrol. Samfundsmodellen i de Nordiske lande ansås som meget forskelligt i forhold til de øvrige europæiske lande.

4.5 Revisionspligten i EU

EU har i 1978 lanceret det såkaldte ”årsregnskabsdirektiv”³¹, som siden er reguleret flere gange for at modernisere direktivets grundlæggende struktur. Direktivet omfattede aktie- og anpartsselskaber, kommanditselskaber (efter 1990) samt angav nogle vigtige begreber og principper indenfor årsregnskaber. Desuden indeholder direktivet en række grænser, der dog er op til de enkelte lande om de vil indføre i deres selskabslovgivning. Generelt skal alle selskaber som udgangspunkt lade sig revidere af godkendte revisorer. EU stiller dog kun krav om revision af selskaber, som overstiger to af nedenstående grænser to år i træk:

- Nettoomsætning 7.300.000 €
- Balancesum 3.650.000 €

²⁹ INSPI NR. 5, side 25

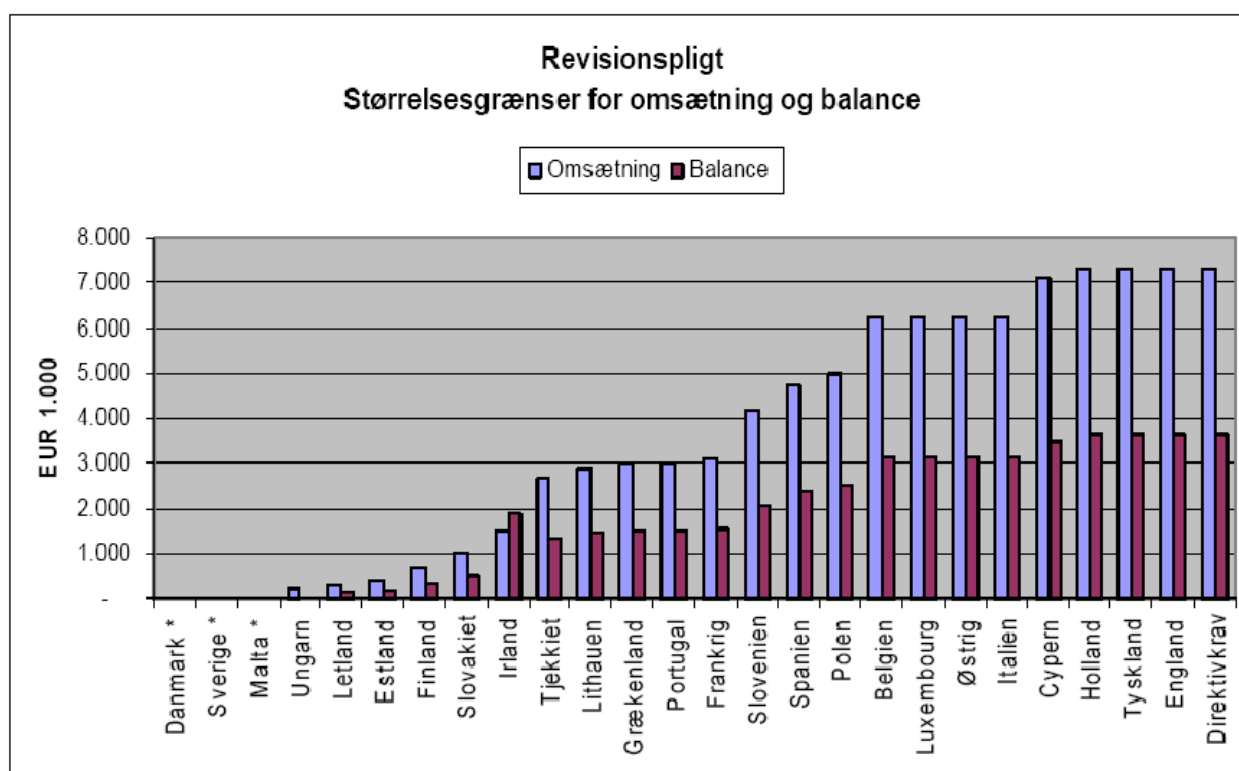
³⁰ INSPI NR. 5, side 32

³¹ <http://www.eogs.dk/sw24816.asp>

- Antal ansatte: 50

Ovennævnte grænser kan i henhold til direktivet forhøjes med 10 % ved omregning til national valuta³², hvilket svarer til henholdsvis 58 mio. kr. for omsætningen og 29 mio. kr. for balancesum i Danmark. Kravene har dog været væsentligt skærpede i Danmark og i flere lande. Baggrunden kunne være, at der i Danmark er mange små aktie- og anpartsselskaber.

I Danmark har alle selskaber indtil 2006 været underlagt krav om revision uanset størrelse, da man ikke har fulgt 4. regnskabsdirektiv fra EU. De øvrige EU lande har dog efter eget skøn, gjort brug af direktivet for at give mulighed til de helt små selskaber om fritagelse af revision. Ifølge Erhvervs- & Selskabsstyrelsens rapport fra 2006, har Holland, Tyskland, Cypern og England har benyttet sig fuldt af direktivets minimumsgrænser, som kan ses af nedenstående figur:



Kilde; E&S Rapport om "B-regnskaber, 2006, side 20"

³² E&S Rapport, side 20

Herefter følger Italien, Østrig, Luxembourg og Belgien som alle har det niveau som svarer til indtil 2003, hvor kommissionen moderniserede regnskabsdirektivet.³³ I den modsatte ende af tabellen kan man se, at Danmark sammen med Malta og Sverige ikke har benyttet sig af undtagelsesgrænserne.

I øvrigt konkluderer rapporten, at de fleste lande også har indført størrelsesgrænser for antal ansatte tilsvarende direktivet. De valgte størrelsesgrænser er dog i fleste lande underlagt betingelsen om, at selskaberne kun er fritaget for den lovpligtige revision, hvis selskaberne ikke overskrider to ud af tre størrelsesgrænser i 2 år i træk, som egentlig svarer til betingelsen i 4. regnskabsdirektiv.

Udover at fastsætte størrelsesgrænser for hvornår et selskab kan fritage sig for den lovpligtige revision, har de enkelte lande i EU implementeret nogle supplerende bestemmelser i deres lovgivning.

For at beskytte aktionærerne i selskaberne har man i England, Irland og Spanien indført en såkaldt minoritetsbeskyttelse. Såfremt aktionærerne tilsammen ejer over 10 % af aktiekapitalen i England og Irland og 5 % i Spanien, kan aktionærerne kræve revision. Revisor har historisk været betragtet som vagthund for aktionærerne i et selskab, og derfor har aktionærerne følt sig godt beskyttet ved en revision. Man har her prøvet på at beskytte aktionærerne. Dette er dog kun gældende i de selskaber, hvor ejerkredsen og ledelsen er forskellige.

I Belgien kan et selskab ikke fritage sig fra revision, såfremt der er over 100 heltidsansatte, uanset om nettoomsætning og balancen ligger under størrelsesgrænserne. I Italien kan et selskab ikke fritages for revision, hvis der er registreret selskabskapital over 120.000 €. I Ungarn og Irland har man indført de såkaldte ”koncerngrænser”, hvilket betyder, at alle selskaber som indgår i en koncern, revideres uanset om koncernens samlede størrelse ligger under størrelsesgrænserne.

Direktivet giver samtidig mange forskellige muligheder for at fritage de små selskaber for revision for at lette de administrative byrder. Eksempelvis har man i Finland, Letland og Grækenland ikke helt undtaget de små selskaber for revision. Man har i stedet ladet selskaberne vælge om de vil benytte sig af en godkendt revisor til revision eller om det blot skal være en kvalificeret

³³ E&S Rapport ”B-regnskaber” 2006, side 21

regnskabsperson. I øvrigt har alle aktieselskaber i Portugal og Østrig pligt til revision, selvom de opfylder størrelsesgrænserne.

Rapporten konkluderer at tre lande inklusiv Danmark ikke fritog nogen selskaber for revision uanset størrelse, mens tre lande har fritaget samtlige små selskaber fuldt ud i henhold til 4. regnskabsdirektiv. Hertil var der en række lande, som havde størrelses grænser i henhold til direktivet før moderniseringen i 2003. Rapporten fastslår dog at disse lande vil på sigt forhøje grænserne, ligesom Østrig som i 2005 forhøjede grænserne til maksimum. Resumerende kan rapporten vurdere, at ca. 90 % af samtlige små selskaber i EU er fritaget for revision.

4.6 Baggrund for lempelsen i Danmark

Regeringens mål har som anført før været, at reducere virksomhedernes samlede administrative byrder op til 25 % i 2010. Formålet var netop at frigive ressourcer i danske erhvervsliv, så virksomhederne skulle skabe mere vækst og beskæftigelse. For at undersøge mulighederne nærmere har Erhvervs- & Selskabsstyrelsen i marts 2005 lanceret en rapport om revisionspligtens for B-virksomheder. Rapporten havde taget udgangspunkt i virksomhedernes administrative byrder ved årsregnskabsloven, som løb op på 1,4 mia. kr. i 2003 for små selskaber³⁴. Hertil skulle man også medregne skønnede udgifter, således at omkostningerne for de små selskaber i Danmark løb sig op på 1,5. Mia kr. Ved rapportens udgivelse skønnede man at beløbet ville være på 1.7 mia. kr., da man tog højde for at antal selskaber i 2005 var forøget med ca. 10 %, samt årsregnskabslovens størrelsesgrænser ved lov nr. 99 af 18. februar 2004 ændrede sig således at ca. 1.600-1.700 skiftede fra regnskabsklasse C til B.

I rapporten forventede Erhvervs- & Selskabsstyrelsen også at honorarerne for revisionsydelser i fremtiden ville stige som følge af de nye revisionsstandarder. Det ville sige at selskaberne nu ville blive underlagt større administrative byrder, da revisorerne nu skulle bruge mere tid til revisionen for at imødekomme de nye revisionsstandarder.

Der har i den seneste tid været internationale bestræbelser på at styrke den lovpligtige revision. Disse bestræbelser har dog været rettet imod de store koncerner, som får stor interesse fra de offentlige og samfundet i et land. Det går dog også udover de små selskaber, da der ikke skelnes

³⁴ ”Rapport om revisionspligten for B-virksomheder” s. 4

mellem stor og små i en revisionsstandard. EU's regnskabsdirektiv har dog i de øvrige lande givet de små selskaber mulighed for at undtage sig for revision og dermed undgå de administrative byrder.

I rapporten er der udstillet flere alternativer til den oprindelige lovpligtige revision for de små selskaber.³⁵ Et af alternativerne som man rapporterede var, at få afskaffet revisionen for de selskaber som havde omsætning, balance og antal ansatte under en vis grænse. Dette alternativ var allerede kendt fra flere EU lande.

Et andet alternativ var, at erstatte den lovpligtige revision med en mindre omfattende kontrol.³⁶ Man lagde her vægt på alternativer som review og assistance, der også er anerkendte standarder. Disse alternative ydelser er noget billigere end revisionsydelsen, da revisor foretager færre handlinger.

Et tredje alternativ var at afskaffe eller lempe revisionspligten for de små anpartsselskaber, som havde få ejere og en mindre størrelsesform. Hensigten hermed var at forsvare de små selskaber, der havde mindre drift, fra de administrative byrder.

Endeligt omtaler man et sidste alternativ i rapporten, som bygger på en ordning "noget for noget princip".³⁷ Forstået på den måde, at de små selskaber som i en årrække har afleveret årsregnskaber og skatteregnskaber, som ikke har givet anledning til bemærkninger og forbehold, ville undtages fra revisionspligten.

Rapporten har som helhed prøvet at belyse fordele og ulemper ved de ovennævnte alternativer. Man har set på afskaffelsen fra flere interessenters øjne, og prøvet at danne overblik over hvilke konsekvenser de ville få for dem. Man har endvidere undersøgt erfaringerne i udlandet, og især England, som har lempet revisionen for de små selskaber helt tilbage i 1994.

Rapporten belyser endvidere hvordan de 130.000 daværende selskaber var i størrelsesmæssigt. Blandt dem er 38 % holdingselskaber eller selskaber, som ingen aktivitet havde. 82 % af de øvrige selskaber, som har aktivitet havde en omsætning under 12 mio. kr. årligt og hele 64 % ligger under

³⁵ "Rapport om revisionspligten for B-virksomheder" s. 23

³⁶ "Rapport om revisionspligten for B-virksomheder" s. 5

³⁷ "Rapport om revisionspligten for B-virksomheder" s. 5

5 mio. kr. i omsætning pr. år.³⁸ Der er tydeligvis tale om mange små selskaber i Danmark, og endda alt for små, når der tales om internationale revisionsstandards m.v.

4.7 Lempelsen i 2006

Alle selskaber under regnskabsklasse B, C og D skulle indtil 2006 lade deres årsrapporter, revidere af en eller flere godkendte revisor og revisionsvirksomheder. Vedtagelsen af lov nr. 245 af 27. marts 2006 har medført at ca. 75.000 mindre selskaber kunne fravælge revision. Lovgiverne havde forskellige motiver for vedtagelsen af ovennævnte lov. Mest i øjenfaldende var at man ønskede markedsløsning, hvilket betyder at et givet selskab har valgfrihed.³⁹ Samtidig var der et klart politisk ønske om, at Danmark så hurtigt som muligt harmoniserede erhvervslivet med EU.

Et andet væsentligt motiv for afskaffelsen af revisionspligten var at man havde et ønske om at lette de administrative byrder for de mindre selskaber. De seneste år er der indført flere revisionsstandards, som har medført en stigning i de administrative byrder for virksomhederne. Revisionsstandards har til formål, at styrke den lovpligtige revision samt sikre at virksomhederne overholder dokumentationskrav mv. Her var alle selskaber underlagt standards uanset om man befandt sig på klasse B, C eller D. I en rapport fremførte Erhvervs- & Selskabsstyrelsen, at lovændringen kunne medføre besparelser på omkring 1,7 mia. kr. for de små og mellemstore virksomheder. Erhvervsminister Bendt Bendtsen citerede dengang ”Lille håndværks- eller iværksætter virksomhed kan fravælge revision, som er den største enkeltstående byrde i erhvervslovgivningen. de helt små virksomheder kan nu fremover selv vurdere, om revision giver dem en reel merværdi”

Den vedtagne lov betød, at de små virksomheder kunne fravælge revision, såfremt de i to på hinanden følgende regnskabsår ikke overskrider to af følgende tre størrelseskriterier:

1. Omsætning på 3 mio. kr.
2. Balancesum på 1.5 mio. kr.
3. Gennemsnitligt antal fuldtidsansatte på 12 i løbet af regnskabsåret

³⁸ ”Rapport om revisionspligten for B-virksomheder” s. 7

³⁹ INPI, nr. 11 2007

Ophævelsen af revisionspligten gjaldt ikke for holdingselskaber eller erhvervsdrivende fonde uanset størrelse og omfang.

Desuden var der en række formelle forskrifter, som man skulle overholde i anledning af fravalg af revision. Fravalget skulle ske på en ordinær generalforsamling samt krav om oplysende indhold i ledelsespåtegning i årsrapporten.

Samtidig gav loven mulighed for stiftelse af ApS eller A/S uden revision, såfremt virksomheden har en forventning om at den ikke overstiger beløbsgrænserne. Man skal blot have sikret sig at fravalget skrives i stiftelsesdokumenter og ikke er i strid med selskabets vedtægter.

4.8 Evaluering af loven

Efter lovens vedtagelse i 2006, har mange interessenter ventet på en rapport og afklaring fra Erhvervs- & Selskabsstyrelsen om lempelsens betydning for det danske erhvervsliv. Erhvervs- & Selskabsstyrelsen har sidenhen udarbejdet nogle evalueringer for at se på regnskabernes kvalitet i de selskaber, der har fravalgt revision, og på, hvordan det vil gå med revisionspligten i fremtiden.

Erhvervs- & Selskabsstyrelsen havde til formål at overvåge lovens bestemmelser om revisionspligten efter 2006 og til 2009/2010, hvor man forventede ny forslag om revision ville fremsættes. På den baggrund har styrelsen i 2008 udarbejdet en evaluering af de første erfaringer og konklusioner. Man har her observeret regnskaberne for 2006 og 2007 inklusive selskaber med skæve regnskabsår.

4.8.1 Fejl i regnskaber

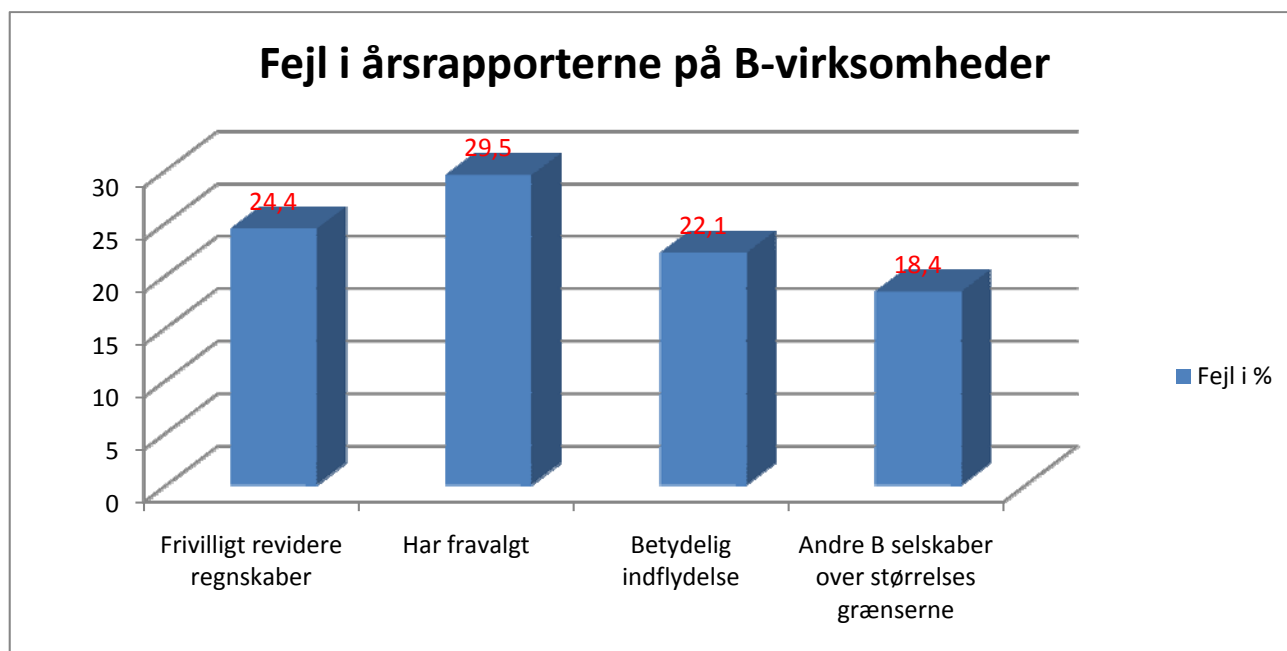
Erhvervs- & Selskabsstyrelsen har bedt SKAT om at foretage dataudtræk vedrørende data i selskabsselvangivelsernes felter 100-107⁴⁰. I alt har SKAT modtaget 183.746 indberetninger fra aktie- og anpartsselskaber. I alt havde 74.761 selskaber mulighed for at fravælge revision, mens 17.104 selskaber overfor SKAT indberettet, at årsrapporten er uden revisorerklæring (nej i felt 103). For regnskabsåret 2007, har 22,8 % selskaberne valgt at fravælge revisor i henhold til indberetningerne til SKAT.

⁴⁰ Notat fra E&S, 8. december 2009, side 2

For at undersøge om virksomhedernes brug af revisor, hvis de fritog sig selv for revision, har Erhvervs- & Selskabsstyrelsen gennemført en stikprøve på 448 regnskaber, hvor revision var fravalgt. Ifølge stikprøven har 30,6 % af selskaberne haft en erklæring om review eller assistance fra en registreret eller statsautoriseret revisor i deres årsrapport. Desuden var 6.7 % af årsrapporterne fremstillet på revisors brevpapir. SKAT's oplysninger sammenholdt med priserne for revision, giver rapporten en skøn på omkring 155-160 mio. kr.⁴¹ i besparinger for de selskaber, som har fravalgt revision. I 2006 udgjorde denne skøn 120-125 mio. kr.

Rapporten konkluderer endvidere at langt de fleste selskaber, som har fravalgt revision, opfylder de grundlæggende betingelser for fravalg af revision. Dog har mange selskaber haft svært ved de formelle krav – såsom oplysningskrav i ledelsespåtegning, generalforsamling m.v.

Erhvervs- & Selskabsstyrelsen har derudover foretaget en analyse ved stikprøvevis at udtage 1850 regnskaber, for at analysere i hvilken omfang de overholder årsregnskabsloven. Der er konstateret flere fejl ved ikke reviderede regnskaber i forhold til de reviderede regnskaber. Nedenstående tabel viser omfanget af fejl i årsrapporterne for B selskaber⁴²:



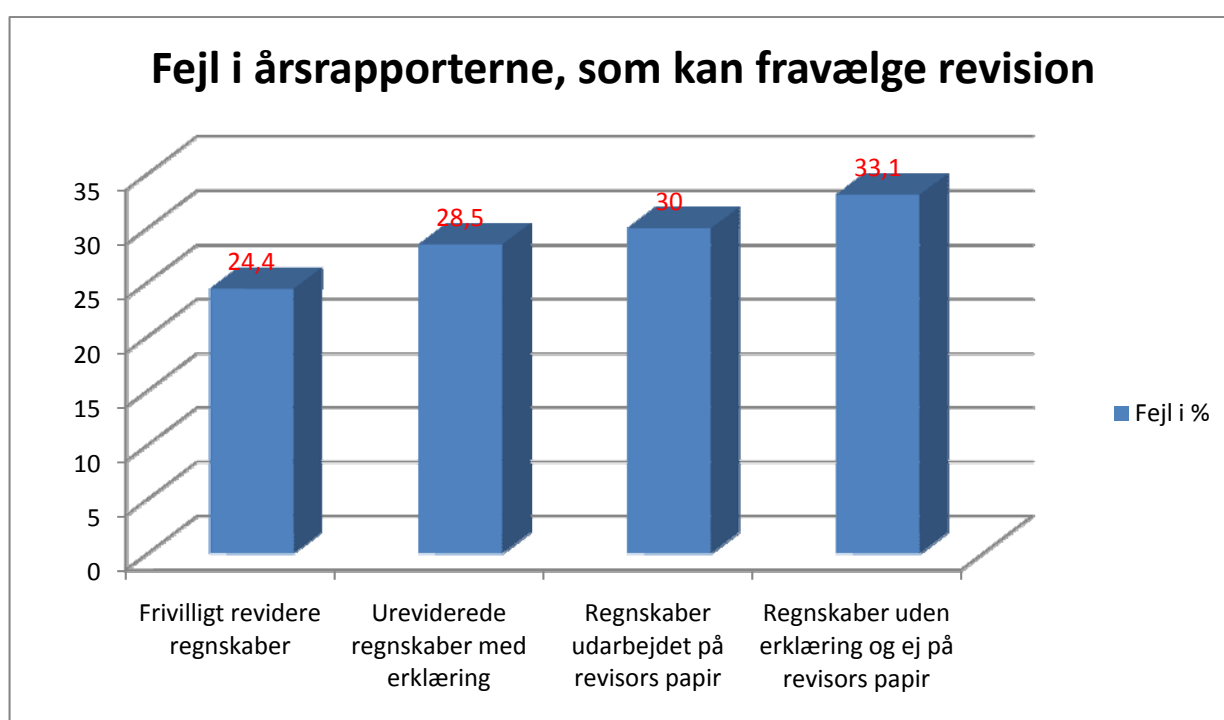
Kilde: Egen opstilling

⁴¹ Notat fra E&S, 8. december 2009, side 3

⁴² Notat fra E&S, 8. december 2009, side 5

Umiddelbart viser tabellen, at betænkelighederne for flere fejl i årsrapporterne ved ikke reviderede regnskaber, er en realitet. Men styrelsen er særlig omhyggelig med at give en konklusion, da disse fejl kan have været formalia fejl, eksempelvis manglende oplysning om regnskabspraksis, manglende noter eller kravene til ledelsespåtegningen ikke er opfyldt.

For at sammenholde kvaliteten af de ureviderede regnskaber, har man herefter set nærmere på forskellen i regnskaber som var udstyret med review eller assistanceerklæring. Nedenstående tabel viser andelen af fejl i de forskellige regnskaber:⁴³



Kilde: Egen opstilling

Her kan man tydeligt se at regnskaber uden erklæring og ej på revisors papir har flest fejl i regnskaberne. Dette styrker hypotesen om at ikke revidere regnskaber vil indeholde flere fejl. Dog skal man nævne at forskellen er ikke så iøjefaldende, da de øvrige regnskaber med erklæringer m.v. også indeholder fejl. Styrelsen mener at de fleste fejl kan nedbringes gennem bedre oplysning, vejledning og den nye digitale løsning.

⁴³ Notat fra E&S, 8. december 2009, side 6

4.8.2 Ulovlige aktionærlån

Samtidig med analyse af fejl i regnskaber, har Erhvervs- & Selskabsstyrelsen kigget nærmere på ulovlige aktionærlån, som man også inden vedtagningen af loven, var bekymrede for. Dog synes gennemgangen ikke at give anledning til bekymringer for ulovlige aktionærlån. Der var således tale om 3,1 % af de ikke revidere regnskaberne som indeholdte ulovlig aktionærlån, mens dette tal var 6,7 % hos de revidere regnskaber. Erhvervs- & Selskabsstyrelsen har ikke kommet med en nærmere konklusion på forskellen, men man kunne formode at revisor ved en revision opdager netop disse ulovlige aktionær lån.

Ifølge årsregnskabslovens § 135, stk. 6, kan en virksomhed ikke fravælge revision, når en virksomheds ejer dømmes for overtrædelse af regnskabslovgivningen, selskabslovgivningen eller skatte- og selskabslovgivningen. Erhvervs- & Selskabsstyrelsen har i den forbindelse med lempelsen lavet en aftale med SKAT om underretning af sådanne forhold til styrelsen. Dog har da kun været én underretning siden 2006⁴⁴. Det kan skyldes et længere juridisk forløb, som SKAT og den ansvarspådragende igennem. Således har ingen selskaber endnu ikke pålagt tvungen revision efter § 135, stk. 6. i årsregnskabsloven. Imidlertid har man i styrelsen returneret og pålagt revision for nogle selskabers regnskaber, da de ikke opfyldte kravene for fravalg af revision.

4.8.3 Skattekontrol

Inden lempelsen i 2006 havde mange interessenter udtrykt deres bekymringer for samfundsmæssige tab, da mange mente at selskaberne ville få frirum til at manipulere med regnskaber og statskassen ville gå tabt for skatteprovenuier. Som følge heraf har styrelsen i rapporten også undersøgt skattekontrol og skatteprovenu nærmere.

SKAT har siden lempelsen af revisionspligten i 2006, ændret sin strategi for indsatsen over for borgere og virksomheder. Med den nye strategi ville SKAT sikre sig at borgerne og virksomhederne efterlever reglerne bedst muligt⁴⁵. Man har for regnskabsåret 2006 stikprøvevis udvalgt ca. 3.000 selskaber til kontrol. Man ville undersøge deres evne og vilje til at efterleve de skattemæssige regler i henhold til den nye strategi. Blandt de 3.000 selskaber har 113 i deres selvangivelser oplyst at de ikke har haft revisor på. 93 % af alle selskaberne er blevet vurderet for at

⁴⁴ Notat fra E&S, 8. december 2009, side 9

⁴⁵ Notat fra E&S, 8. december 2009, side 9

”medspillere”⁴⁶, da fejlene i deres selvangivelser skønnes at være opstået på grund af manglende forståelse for reglerne samt manglende viden. Man skønnede altså at 7 % af selskaberne har snydt med vilje. Umiddelbart viser undersøgelsen at fejlprocent ligger på 41 % hos en urevideret årsrapport, mens der er tale om 35 % fejl hos de reviderede regnskaber.

Erhvervs- & Selskabsstyrelsen maner dog til forsigtighed med resultatet, da man blandt andet ikke har kontrolleret om selskabernes oplysninger om revisor i selvangivelserne er rigtigt. Man har endvidere heller ikke undersøgt selskabernes tidligere årsrapporter for en sammenligning. Det vil sige at selskaber også kunne have haft fejl i selvangivelserne, før revision var fravalgt.

4.8.4 Økonomisk kriminalitet

Mange havde også bange anelser om negativ konsekvens ved en lempelse af revisionspligten. I den anledning har Erhvervs- & Selskabsstyrelsen gennemgået straffesager taget under behandling af SØK⁴⁷. Disse sager er vedrørende formue forbrydelser, skatte- og afgiftssager, som omfattes efter § 289.⁴⁸ SØK's straffesager indeholder også elementer som regnskabsmanipulation i form af fiktive fakturaer, for tidlig indregning af indtægter, fiktive varelagre m.v. Det er med andre ord, præcis de elementer som mange interessenter var betænkelige over før vedtagelsen af § 6 i lov nr. 245 af 27. marts 2006.

SØK har på ovennævnte grundlag ikke haft nogen straffesager på de virksomheder, som har fravalgt revision. Erhvervs- & Selskabsstyrelsen kan på den baggrund konkludere, at en lempelse af revisionspligten ikke har medført en stigning i økonomisk kriminalitet.

4.9 Yderligere lempelse pr. 1. juni 2010

Den 18. marts 2010 sendte Økonomi & Erhvervsminister Brian Mikkelsen lovforslag til høring om en lempelse af revisionspligten for de små virksomheder. Hovedformålet bag lempelsen var regeringens mål om at lette de administrative byrder, og med den nyeste ændring skønnes det at de små virksomheder ville spare 450 mio. kr. årligt på revision af årsregnskabet. Økonomi & Erhvervsminister Brian Mikkelsen citerer følgende om en yderligere lempelse:

⁴⁶ Notat fra E&S, 8. december 2009, side 9

⁴⁷ Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet

⁴⁸ Notat fra E&S, 8. december 2009, side 11

”De mindre virksomheder udgør ryggraden i dansk økonomi. Derfor er jeg meget glad for, at regnskabet fra f.eks. den lille murermeister fremover ikke underlægges samme komplekse krav til revision, som regnskabet fra den store industri virksomhed. Virksomhederne skal bruge tid og penge på det, de er bedst til – nemlig at drive virksomhed”

Flere branche organisationer var hurtig ude og fremhæve deres holdninger samt synspunkter til en fremtidig lempelse. FRR har d. 11. maj 2010 afleveret 4 hovedbudskaber til folketingets erhvervsudvalg vedrørende regeringens mål om at lempe revisionspligten yderligere.⁴⁹

Det første centrale budskab til udvalget bestod af at revision ikke burde ses som en byrde, da man konkluderede, at erhvervslivet ikke opfattede revision som en byrde. Man henviser i øvrigt til en undersøgelse fra Dansk Erhverv, som viser at revision er en nødvendig tilførsel af troværdighed. Derfor har mange virksomheder ikke benyttet sig af et fravalg af revision.

Man kritiserer herefter regeringens og Erhvervs- & Selskabsstyrelsens bemærkninger om ureviderede regnskaber har ligeså mange fejl som reviderede regnskaber. Man mener at styrelsen ikke har lavet en pålidelig evaluering, og at man ville finde flere fejl hvis man undersøgte de ureviderede regnskaber dybere. Man påpeger endvidere på, at SKAT har givet udtryk for mistillid til de ureviderede regnskaber ved at tilføje afkrydsningsfelter i selskabsselvangivelsen om brug af revisor.

Endeligt peger man på ny uddannelse til godkendte revisorer, da man mener at der bliver uddannet for få revisorer og dermed højere priser for kunderne. Man mener, at der er for opskruede krav som fjerner fokus fra de centrale elementer som kontrol, uafhængighed og sikkerhed. Til sidst sluttede man af med at en ny erklæringsstandard ville være et godt teknisk produkt, som et alternativ til revisionsydelsen.

Den 18. maj 2010 svarede Brian Mikkelsen på FRR's henvendelse med følgende bemærkninger:⁵⁰

⁴⁹ www.frr.dk – Ministersvar om revisionpligten

⁵⁰ Økonomi & Erhvervsministeriet ”Besvarelse af spørgsmål 1 ad L190 stillet af Erhvervsudvalget den 11. maj 2010”

- Revision er en byrde da virksomhederne har en direkte omkostning ved at efterleve det lovmæssige krav om revision. Såfremt en virksomhed mener at revision tilfører virksomheden værdi, har de netop frivillighed til at vælge om der skal være revision eller ej.
- Der er ikke mere fusk og fejl i de ureviderede regnskaber end i reviderede regnskaber. Styrelsens evaluering af regnskabsåret 2007 viste 24,4 % fejl i de reviderede regnskaber i modsætning til 29,5 i de ureviderede regnskaber. Endvidere har Statsadvokaten for Særlig Økonomisk Kriminalitet ikke haft nogen straffesager, som refererer til de virksomheder, som har fravalgt revision.
- Revisorkommissionen vil blive bedt om at se nærmere op uddannelseskravene til revisor, så det afspejler den virkelige verden, som revisorer befinder sig i dag.

Ministeren har ikke konkret besvaret spørgsmålet om en ny erklæringsstandard, men udvalget har haft en debat om en ny standard. DF's ordfører Colette Brix var noget bekymret for, at man alligevel vil ende op med en revision, når man havde valgt den nye standard.⁵¹ Socialdemokraternes ordfører Jens Christian Lund pointerede, at revision ikke er en byrde, samt en ny erklæringsstandard vil være et godt alternativ til revision.

Folketinget har pr. 1. juni 2010 vedtaget loven om ændring af årsregnskabsloven og selskabsloven med henblik på en yderligere lempelse af revisionspligten. Ændringen betyder, at størrelsesgrænserne for fravalg af revision bliver forhøjet pr. 1. januar 2011. Således finder anvendelsen først for det regnskabsår, som begynder 1. januar 2011 og fremover.

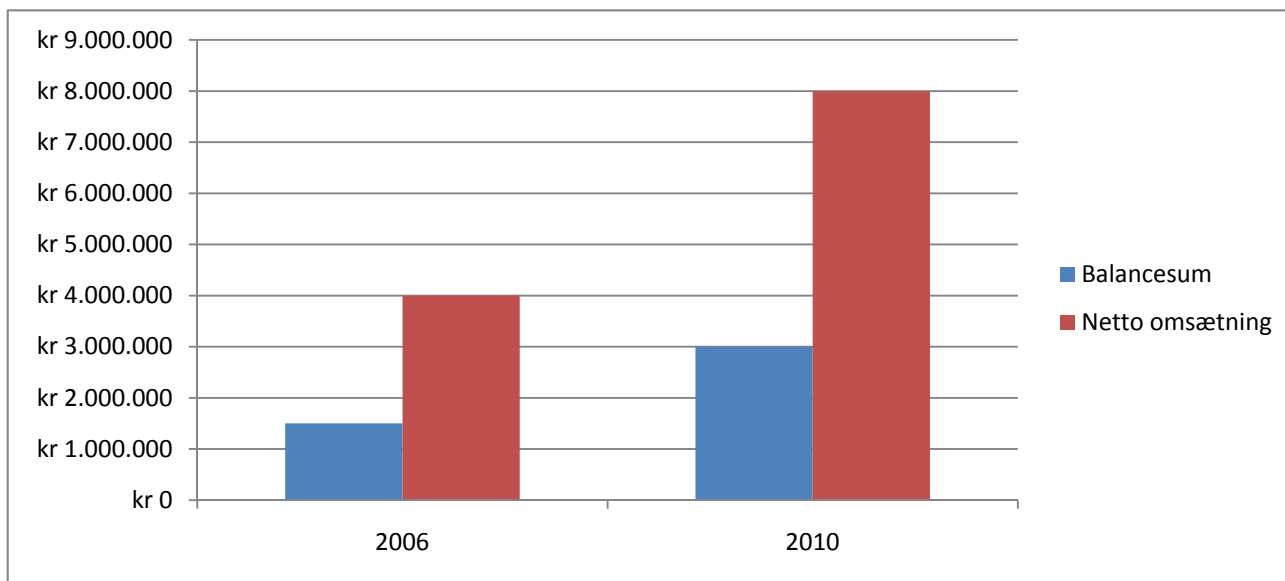
Med den nye lovændring skønnes at 17.500 flere mindre selskaber får mulighed for at fritage sig for revision. De hidtidige grænser er ændret til følgende⁵²:

- Balancesum på 4 mio. kr.
- Netto omsætning på 8 mio. kr.
- Det gennemsnitlige antal medarbejdere er fortsat uændret 12

⁵¹ www.frr.dk – FRR i Folketingets Erhvervsudvalg

⁵² Økonomi & Erhvervsministeriet – Fakta om den nye årsregnskabslov

Nedenstående tabel viser ændringen grafisk:



Kilde: Egen tilvirkning

Samtidig har man fastholdt revisionspligten for associerede selskaber, hermed datter og moderselskaber.

Samtidig melder man klart ud, at virksomhedernes administrative byrder fortsat skal lempes, samtidig med at man beholder troværdigheden i regnskaberne. Derfor har man på den anden side strammet muligheden for at fravælge revision for de selskaber, hvor ejerkredsen har fået bøder eller dømt for overtrædelse af selskabslovgivningen, regnskabslovgivningen eller skatte- & afgiftslovgivningen. Ved væsentlige fejl i regnskaberne kan Erhvervs- & Selskabsstyrelsen også pålægge revision i 3 år, i modsætning til 1 år i dag.⁵³

Lempelsen skal ligesom ved første lempelse overvåges nøje, og en ny evalueringsrapport vil blive offentliggjort i den kommende tid.⁵⁴ I evalueringen vil man inddrage de forskellige interessenter som foreninger i revisionsbranchen, erhvervsorganisationer, Statsadvokaten for særlig økonomisk kriminalitet, SKAT, Regnskabsrådet og revisorkommissionen.

⁵³ Økonomi & Erhvervsministeriet – Fakta om den nye årsregnskabslov

⁵⁴ KPMG – Revisionspligten bliver yderligere lempet <http://kpmg.com/dk/da/nyheder-og-indsigt/nyheder/audit/sider/revisionspligt...>

Samtidig ville styrelsen se nærmere på en modernisering af uddannelse til revisor. Herunder vil man se nærmere på hvor hensigtsmæssige nuværende uddannelser er samt se på uddannelsens indhold, forløb og faglige niveau.⁵⁵

5. Revisors ydelser og muligheder

Revisorer er offentlighedens tillidsrepræsentanter, som skal afgive erklæringer, der kræves i henhold til lovgivning og standarderne. Med andre ord skal en revisor ved en erklæring for revision eller andre erklæringer, tage hensyn til virksomhedernes interesser og omverden, eksempelvis medarbejdere, kreditorer, offentlige myndigheder, investorer osv. Når en statsautoriseret eller registreret revisor optræder som offentlighedens tillidsrepræsentant, skal denne være opmærksom på at de afgivne erklæringer skal forstås og benyttes af en bred gruppe af interesser herunder også personer, som ikke har store kendskab til regnskabsmæssige forudsætninger samt store kendskab til virksomheden.

Samtidig skal revisorer overholde begrebet god revisorskik som beskrives således af Erhvervs- & Selskabsstyrelsen:⁵⁶

”De sædvaner og den praksis, der til enhver tid efterleves af kyndige og ansvarsbevidste revisorer ved udførelsen af revision af regnskaber mv., samt rådgivning og assistance i forbindelse hermed og inden for tilgrænsende områder. God revisorskik er en retlig standard.”

Revisorer skal overholde udsendte revisionsstandards, som fastsætter indholdet i god revisorskik begrebet. Når en revisor sætter sin påtegning på et regnskab, har revisor udført nogle arbejdsopgaver i henhold til regnskabsstandards for at sikre, at regnskabet ikke indeholder væsentlige fejl og misinformationer. Grundigheden af det arbejde revisor udfører i forhold til det enkelte regnskab, afspejler sig i den påtegning revisor kan give for regnskabet. Derfor vil jeg analysere en revisors påtegning og ydelser i tre grupper, som er følgende:

- Revision
- Review
- Assistance

⁵⁵ Økonomi & Erhvervsministeriet – Fakta om den nye årsregnskabslov

⁵⁶ Erklæringsvejledning (1997) E&S

5.1 Revision

Revision er for mange mennesker udtryk for opdagelse af besvigelser og sikkerhed for at regnskabet er uden fejl. For størstedelen af revisorerne er svaret omvendt. Således opstår den meget omtalte forventningskløft mellem revisorerne og offentligheden⁵⁷. Men hvad er revision og har den virkelig til formål at opdage besvigelser?

Revision er det mest grundige og omfattende arbejde en revisor kan udføre ved et årsregnskab, da revisor altid skal sikre sig rigtigheden af de enkelte poster i regnskabet af uafhængige tredje mand. Hvis virksomheden har et varelager, skal revisor selv ud og kontrollere optællingen. Hvis en virksomhed har en udestående saldo med en kreditor, skal revisor bede leverandøren om at godkende udestående saldo, hvis en klient har maskiner eller biler, skal revisor selv eller af uafhængig 3. mand får vurderet og besigtige disse aktiver. Det vil sige, at revisor skal udføre en grundig inspektion af klientens påstande og regnskabstal og ikke tage klientens ord for gode varer, med andre ord være kritisk overfor det materiale, som bliver forelagt.

En revideret årsrapport indeholder som regel høj grad af sikkerhed for, at årsrapporten ikke indeholder væsentlig fejlinformation. Revisorerne er i forhold til offentlighedens forventninger i en svær klemme, da man på den ene side skal gennemføre en kvalitativ ydelse, som de kan lægge navn til, mens de på den anden side ikke skal bruge uendelig meget tid for at opnå fuldstændig eller næsten fuldstændig sikkerhed for, at det reviderede regnskab ikke indeholder væsentlige fejl. Det kunne give anledning til at få en opfattelse af, at en revisor interessere sig mest for uopdagede besvigelser, der kan påvirke det retvisende billede. Dog er situationen ikke helt sådan ved revisionsydelsen fra revisors side. Der er ingen tvivl om at revisorer interessere sig for besvigelser og revision tilbage i tiden oprindeligt havde til formål at opdage besvigelser, men med tiden har revisorernes formål været, at give et påtegning om retvisende billede af virksomheden. Regnskabsbrugernes forventninger har dog altid været det samme, nemlig at revisor bør opdage besvigelser⁵⁸. I den anledning har man gennem tiderne haft skuffede forventninger og retssager.

Revisor skal ved en revision udføre de handlinger, der skal sikre et retvisende billede af virksomhedens aktiver, passiver, den økonomiske stilling samt resultatet. Revisor skal i

⁵⁷ Kandidatafhandling: Revisionspligtens fremtid, side 18

⁵⁸ Har revisionen til formål at opdage besvigelser? Peter Havskov Christensen Side 71

overensstemmelse med revisionsstandarden RS 700, 701 og 720 kontrollere forretningsgangene på en måde, så risikoen for besvigelser er mindst muligt. Såfremt der er besvigelser, som begås af ledelsen eller ikke opdages af selve ledelsen, kan revisor få forelagt regnskabsmateriale som indeholder betydelige fejl. Hvis revisor ikke opdager disse fejl ved revisionen og besvigelserne opdages senere, vil revisor ofte som offentlighedens tillidsrepræsentant blive bebrejdet, at besvigelserne ikke blev opdaget ved revision. For at undgå ovennævnte situation, har man gennem tiderne haft tilrettelagt revisionsstandarter, som har til formål at sikre revisionen troværdighed.

Revisor skal ved revisionsopgaven besidde den nødvendige kompetence til at give en rådgivning om etablering af interne kontrolforanstaltninger mod netop fejl og besvigelser. God skik forudsætter, at en revisor bør rådgive sin klient om mangler og muligheder, således at ledelsen får en tilstrækkelig rådgivning til forebyggelse mod besvigelser. I modsat fald vil revisor kunne gøres ansvarlig for manglende rådgivning.

Ydermere skal revisor ved revisionsarbejdet tilrettelægge og udføre revisionen med henblik på at kunne tage stilling til, om regnskabet indeholder væsentlige fejl eller mangler. Såfremt revisor ved en mistænksom tilfælde som vedkommende støder på, og ikke gøre noget derved, vil revisor ifalde et medansvar.

Mange banker, kreditorer, forskellige institutioner m.v. har af ovennævnte grunde fundet revision som deres sikkerhed for at et regnskab er rigtigt. Revision giver for mange virksomheders og dets interessenter en merværdi til regnskabet, nærmere en ekstra tillidsforhold.

5.2 Review

Selvom man har afskaffet revisionspligten for de mindre selskaber siden 2006, skal det være en godkendt revisor, som afgiver en erklæring om regnskabet, uanset om man vælger review eller assistance. Som alternativer til revision findes nemlig disse to ydelser fra revisors side, nemlig review og assistance med regnskabsopstilling. Disse ydelser er især kommet frem i lyset efter lempelsen i 2006, men mange interessenter har en vis skepsis overfor dem, da man ikke ved hvad de indeholder og hvor høj grad af sikkerhed man opnå ved disse erklæringer.

Review er særlig interessant, da dette produkt er det nærmeste alternativt til revision.

Revision vurderes som tidligere nævnt for at give en høj grad af sikkerhed. Review som alternativ til revision giver mindre grad af sikkerhed for alle væsentlige fejl og mangler opdages.

Selvforklarende skyldes denne forskel generelt mindre planlægning, indhold, arbejdshandlinger og tidsforbrug fra revisors side. Man betegner således erklæringen ved revision som ”høj grad af sikkerhed”, mens man ved review betegner erklæringen som ”begrænset grad af sikkerhed”. En tredje er ”ingen sikkerhed”, som fremkommer ved assistance med regnskabsopstilling.

Review er en erklæring med mindre sikkerhed i forhold til revision. Der er ligesom ved revision udfærdiget en revisionsstandard til review, såkaldt RS 2400. En erklæringsopgave efter RS 2400 påtegnes af revisoren med begrænset sikkerhed, hvilket medfører, at arbejdshandlingerne primært er koncentreret omkring forespørgsler og analyser.

I henhold til RS 2400 skal en revisor foretage de nødvendige handlinger, for at give en review erklæring i årsregnskabet. Der skal udarbejdes et aftalebrev mellem revisor og klient, som dokumenterer review arbejdets omfang, indhold, planlægning, pris m.m. Der skal forinden også tages hensyn til om revisor overholder de etiske regler om uafhængighed, integritet, objektivitet, faglig kompetence og fornøden omhu, fortrolighed, professionel adfærd og tekniske standarder.⁵⁹ Det er også vigtigt at revisoren opnår en forståelse af virksomheden og relevante forhold om regnskabssystemer, da det er en betingelse for at revisor kan foretage væsentlige tilspørgsler og arbejde i henhold til passende arbejdshandlinger.

Revisor skal i forhold til revision her tage klientens ord for gode varer. Dog skal revisor ved review i henhold til RS 2400 også analysere de vigtige forhold og poster, som optræder ualmindelig i forhold til det sædvanlige. Det kan eksempelvis sammenligne de enkelte poster over en vis størrelse med de tidligere regnskabsperioder, sammenstille de beregnede beløb med de reelle forventninger og budgetter, og undersøge forskelle, som opstår som usædvanlig. Det er altså meget vigtigt at revisor foretager analytiske handlinger, som kan give en sammenligning for regnskabstallene. Revisor har ved review ikke pligt til at udføre arbejdshandlinger ved revision, som for eksempel måle aktivernes værdi, tælle varelageret op, få bekræftet saldo, test af interne kontroller, efterregning af de enkelte poster m.m. Dermed kan revisor heller ikke give en revisionskonklusion i erklæringen.

⁵⁹ RS 2400, afsnit 3 & 4

Endvidere bør revisor ved review forhøre sig til de ansvarlige personer, som besidder vigtige positioner i en virksomhed, om de har taget højde for alle transaktioner og forhold, som har betydning for regnskabets indhold. Såfremt det er nødvendigt bør revisor anmode virksomheden om beslutninger og notater fra bestyrelsesmøder, ordinære generalforsamlinger, ekstra ordinære generalforsamlinger m.v. Herunder også indhente ledelseserklæringer hvis det viser sig at være gavnligt.

Review er begrænset til først og fremmest at omfatte forespørgsler til virksomheden samt analyser af regnskabstal og giver derfor mindre sikkerhed end en revision. Til gengæld må det nævnes, at virksomhederne opnår besparelse frem for revision, og det kan virke interessant for de mindre virksomheder, at vælge review. Samtidig får interessenterne stadig en form for sikkerhed for troværdigheden af årsregnskabet. Problematikken kan imidlertid opstå i de situationer, hvor interessenterne ikke har det store kendskab til review, og derfor anser et regnskab med review erklæring for at være usikkert. Derfor kan interessenterne opfatte den omtalte mindre grad af sikkerhed for at være lig med ingen sikkerhed. Det kan måske være at banken ikke vil yde kredit til klienten med et regnskab med review eller leasingselskabet ikke vil være med til at lease, da virksomheden kan have pantsætninger, som ikke fremgår i regnskabet. Da revisor samtidig i sine arbejdshandlinger ikke har pligt til at tage kontakt til tinglysningskontoret, kan banken eller leasings firmaet på den baggrund have ret.

Review kan være et godt produkt for de helt små virksomheder, som finder revision for dyrt og administrativt stor last. Hvis virksomheden heller ikke har så mange transaktioner og aktiviteter, kan det være optimalt at lade sit årsregnskab blive påtegnet af revisoren med et review erklæring. Det vil spare virksomheden for revisionsomkostningen. Ledelsen bør dog være opmærksom på virksomhedens omverden, da nogle interessenter ikke vil være tilfreds med et review, og kan forlange revision for det videre samarbejdsforløb.

5.3 Assistance

Et tredje produkt, som revisor kan tilbyde klienten er assistance, som er det mindst grundige arbejde revisor kan udføre i forhold til et regnskab. Dette er en erklæring uden sikkerhed, når revisor kun yder assistance regnskabsopstilling i henhold til RS 4410.⁶⁰

Ved erklæring om assistance foretager revisor hverken review eller revision, men bruger i stedet sin ekspertise til at klassificere, indsamle og opsummere regnskabsmæssige oplysninger, herunder opstilling af regnskaber. Ved assistance udarbejder revisor regnskabet på grundlag af beløb og oplysninger fra kunden. Der er i forhold til revision og review betydelig mindre arbejdshandlinger, mindre omfang af tidsforbrug og mindre udgifter til revisor. Revisor skal normal ikke teste de oplysninger, som ligger til grund for regnskabs opstillingen, men skal stadig udfører assistancen med fornødne omhu og faglig kompetence.⁶¹

Revisor skal ligesom ved revision og review udarbejde et aftalebrev mellem klienten og revisoren om opgavens art og formål, specifikke arbejdshandlinger, udformning af forventet erklæring, begrænsninger i modtagere af erklæring og identifikation af regnskabsmæssige oplysninger. Revisor er heller ikke underlagt uafhængighedspligten efter revisorlovens bestemmelse, når den vedkommende udfører en assistance opgave. Det vil sige at revisor sagtens kan være nærstående med virksomheden, men skal blot oplyse det i erklæringen, såfremt revisor ikke er uafhængig.⁶² Årsagen hertil må søges i at revisor som udgangspunkt kun opstiller regnskabet efter og ikke gå ned i detaljer eller efterprøver oplysningerne i regnskabet.

Revisor har ikke pligt til at stille spørgsmål til kunden om de forskellige poster eller vurdere de interne kontroller i virksomheden, men skal blot vurdere om regnskabet i sin helhed er i orden med hensyn til formalia, lovkrav, og anvendt regnskabspraksis. Ydermere skal revisor sætte sig i besiddelse af kendskab til klienten.

Revisor kan ved en assistance opgave ikke give en konklusion og herunder er det imidlertid heller ikke muligt at lave modifikationer i erklæringen om forbehold og supplerende oplysninger. Dette

⁶⁰ Erklæringsbekendtgørelsen § 14 & 15

⁶¹ RS 4410, § 5

⁶² Erklæringsbekendtgørelsen § 14 og 15, RS 4410

skyldes at revisor ikke tager stilling til om regnskabet afspejler virkeligheden og om regnskabet giver retvisende billede af virksomhedens forhold eller om skatte- og afgiftslovgivningen er opfyldt.

Når revisor udfører assistance, giver det 0 % sikkerhed for at væsentlige fejl og mangler opdages. I henhold til RS 4410 skal revisor dog oplyse at der hverken er udført revision eller review ved regnskabet. Ved assistance afgiver revisor dog en erklæring i regnskabet, blot om at der er foretaget assistance med regnskabsopstilling. Såfremt revisor ved at et regnskabsgrundlag er forkert, må revisor uanset hvad, ikke opstille og lægge sit navn til regnskabet. Såfremt revisor ikke tilbagetræder, kan revisor være medskyldig i forkert regnskabsaflæggelse.⁶³ Disse situationer kan opstå, hvis revisor har henvendt sig til ledelsen om yderligere oplysninger om noget i regnskabet, som virker forkert, og ledelsen afviser at give yderligere oplysninger. Hvis ledelsen hverken vil rette eller acceptere rettelser eller tilføjelser, bør revisor melde fra opgaven.

6. Revisionspligten i England

England har siden 1994 lempet revisionspligten gradvist, og er et interessant land at inddrage i afhandlingen, fordi erfaringer og statistikker fra Englands udvikling siden 1994 kan danne et eksempel for den danske version af lempelse af revisionspligten.

England har været helt særligt i forhold til Danmark, da man inden afskaffelsen i 1994, også havde en del debat om afskaffelse af revisionspligten. Man diskuterede også de mulige negative effekter som fejl i bogføring, skatteunddragelser, revisionsbranchens fremtid, bedragerier m.v. Fra revisionsbranchens side var man bange for en faldende omsætning for revisorerne, og man var derfor varsom med lempelsen.⁶⁴

I forbindelse med lempelsen planlagde man en mere forsimplet version af revision for de små selskaber, da man var bange for de negative effekter. Det skulle sikre en mere kontrolleret overgang, men den blev senere afskaffet, da der ikke var interesse nok.

⁶³ RS, afsnit 14 - 16

⁶⁴ Kandidatafhandling "Lempelsens udvikling i EU, England, Danmark – side 34

6.1 Lempelse af revisionspligten i England

I England er der ca. 1.000.000 selskaber, hvoraf 90 % udgøres af de små selskaber.⁶⁵

Selv efter vedtagelsen af 4. direktiv i EU i 1978 havde alle selskaber i England pligt til at få deres regnskaber revideret. Først i 1994 vedtog man en lempelse for revisionspligten for de mindre selskaber, som havde en omsætning op til 90.000 £.⁶⁶ Samtidig indførte man en mulighed for forenklet revisionsudgave for de selskaber, som havde omsætning mellem 90.000 £ og 350.000 £. Denne mulighed kaldte man for "Accountant's Report"⁶⁷, som stort set ligner review. Dog blev denne mulighed for lempelse afskaffet i 1997, da interessen var for lille, og man regulerede herefter lempelsen for de selskaber med omsætning op til 350.000 £.

Regering i England havde til formål at formindske de administrative byrder for de små selskaber og gøre dem konkurrence dygtige. Lempelserne var netop omfattet af denne formål, og man mente at nytten af de reviderede regnskaber ikke kunne være større end omkostningerne ved revision for de små selskaber.⁶⁸ Man lempede altså revisionspligten yderligere i år 2000, så den nu omfattede alle selskaber med omsætning op til 1.000.000 £. Den endelige regulering kom så i 2004, hvor man fritog alle selskaber med omsætning op til 5.600.000 £, hvilket i øvrigt er den maksimale grænse i EU's 4. direktiv.

Et selskab i England kan fritage sig fra revisionen, medmindre aktionærer, som råder over 10 % af aktierne, modsætter sig. Til trods for lempelsen, ville man her beskytte aktionærerne. Endvidere skal et selskab i henhold til selskabslovgivningen i England, udgive en erklæring i årsrapporten, som begrundet fravalget for revision med hensyn til om man opfylder betingelserne for en fritagelse.⁶⁹

Inden lempelsen af revisionspligten, viste undersøgelserne, at mange af de små selskaber, som kunne fravælge revision, ville fortsætte med at få deres regnskaber revideret.⁷⁰ En engelsk spørgeskemaundersøgelse viste, at 58 % af de adspurgte selskaber efter vedtagelsen af lempelse af

⁶⁵ "Rapport om revisionspligten for B-virksomheder" s. 89

⁶⁶ "Rapport om revisionspligten for B-virksomheder" s. 89

⁶⁷ "Rapport om revisionspligten for B-virksomheder" s. 89

⁶⁸ "Konsekvenser för revisionbranschen genom slopandet av revisionsplikten för mindre företag" s. 23

⁶⁹ "Rapport om revisionspligten for B-virksomheder" s. 89

⁷⁰ "Konsekvenser för revisionbranschen genom slopandet av revisionsplikten för mindre företag" s. 23

revisionspligten i 2000, har benyttet sig af muligheden for at fravælge revision i deres årsregnskaber.⁷¹ Trenden viser klart, at selskaberne har været glade for at benytte sig af muligheden for at fravælge revision, da de har opnået besparelser.⁷² Revisorerne har heller ikke haft nedgang i deres omsætning, idet mange selskaber i stedet bruger penge på andre omkostninger i forbindelse med deres årsregnskaber.⁷³

6.2 Undersøgelse fra Jill Collis

Jill Collis fra Brunel University har i 2010 gennemført en undersøgelse som hed *"Audit Exemption and the Demand for Voluntary Audit: A Comparative Study of the UK and Denmark"*. Med undersøgelsen havde hun til formål at sammenligne efterspørgslen efter frivillig revision i England og Danmark og undersøger de afgørende faktorer i begge lande. Hun implementerer adskillige undersøgelser i begge lande og kommer ind på interessenters behov og forventninger til virksomhederne. Undersøgelsen omfatter også et generelt overblik over frivillig revision i EU, sammenligning af landeinformationer for Danmark og England, som jeg dog ikke vil komme ind på.

Undersøgelsen fremhæver, at England på mange områder indenfor revision og regnskab har været foran Danmark. Det begrundes med for eksempel "give et retvisende billede" blev introduceret helt tilbage i 1947 i England, mens man i Danmark ventede til 1981, hvor begrebet blev indført i årsregnskabsloven.⁷⁴ Efter lanceringen af 4. regnskabsdirektiv i 1978 i EU, har man i England ventet 16 år med den første lempelse, mens Danmark altså ventede 28 år med at indføre de første lempelser i 2006. Nationale regnskabspraksis varierer i hvert enkelt land alt efter sociale, økonomisk og kulturelle årsager, men undersøgelsen slår fast, at Danmark og England har meget til fælles. Derfor er det meget interessant at kigge på Englands udvikling gennem tiderne.

Man refererer til en undersøgelse fra 2003 udarbejdet af DTI (Department of Trade and Industry), som viste at 68 % af de små selskaber med omsætning under 1 mio. £, havde fravalgt revision. Efter en yderligere lempelse forventede man en stigning på 8 %, hvor man i længden forventer at 80 % af alle selskaber med omsætning under 1 mio. £ forventes at fravælge revisor i deres årsrapporter.

⁷¹ "Rapport om revisionspligten for B-virksomheder" s. 89

⁷² Kandidatafhandling "Lempelsens udvikling i EU, England, Danmark – side 39

⁷³ Kandidatafhandling "Lempelsens udvikling i EU, England, Danmark – side 39

⁷⁴ ÅRL § 11

Undersøgelsen fremhæver også at man regnede med at hvert selskab i England ville spare omkring 5.000 £, men den reelle tal var omkring 1.000-1.200 £. Det kan også være en indikation til at regeringens udmeldinger om besparelser på 1.7 mia. kr. og 450 mio. kr. kan være urealistiske. Dog viste flere undersøgelser, at den største faktor for fravælg af revision var besparelsen. Men hvor meget det enkelte selskaber havde sparet var meget svært at gennemskue, da mange selskaber i England ligesom i Danmark brugte eksterne bogholdere til at bogføre de daglige transaktioner, samt gøre regnskabsmaterialet klar til revisor ved årets afslutning. Derfor vil man altid have en del udgifter til regnskabsaflæggelser, som egentlig ikke fremgår i den endelige revisor honorar.

Man ser endvidere på årsagen til hvorfor ledelsen i et mindre selskab, vil fastholde revision. Undersøgelsen påpeger på at ledelserne generelt anser den årlige revision for en årlig kontrol og giver et ekstra tilfredshed til ledelsen, når revisoren har været over regnskabet. Man refererer desuden til Erhvervs- & Selskabsstyrelsens rapport om B-selskaber fra 2005, hvor man fremhæver at de vigtigste bruger af årsregnskabet er kreditinstitutter og skattemyndighederne. En af årsagerne for, hvorfor de små selskaber ikke fravælger revision, kan derfor tænkes at være for at styrke forholdet til omverdenen eller interessenterne (banker, SKAT, ledelse, aktionærer).

Undersøgelsen konkluderer, at omsætningen som helhed ikke er afgørende for om mindre selskaber vil fravælge revision. Med andre ord vil det sige at selvom et selskab har en omsætning, som er under grænseværdierne, vil ledelsen tage højde for egne og omverdenens interesser. Ledelsestypen i begge lande anser revision for forbedret kvalitet i de finansielle informationer. Især i Danmark er det meget vigtigt at reducere risikoen for fejlinformation i årsregnskabet, mens man i England fokusere mindre på det.

6.3 Opsamlende beskrivelse af udviklingen i England

Som tidligere nævnt har England 12 år tidligere end Danmark lempet revisionspligten for første gang og har siden lempet det gradvist gennem tiderne, mens man i Danmark har lempet revisionspligten for 2. gang i 2010. Lempelsen i England er i dag tilsvarende til EU's maksimale grænser, og landet har haft mere erfaring gennem tiderne i forhold til Danmark.

Man har blandt andet prøvet på at indføre en ny review erklæring, som skulle være alternativ til revision, som man så har afskaffet igen på grund af manglende tillid. Der havde inden afskaffelsen i 1994 været meget debat omkring fejl i regnskaberne, økonomiske kriminalitet, skatteunddragelse og negativ virkning for revisionsbranchen. Der findes dog intet empirisk materiale, som bekræfter om disse negative effekter er sket⁷⁵. Der har heller ikke været noget empiriske materiale, om hvorvidt der har været offentlige tab eller alvorlige sager efter lempelsen er indtrådt i England.

Revisionsbranchen har ifølge SPA (The society of professional accountants) heller ikke haft en nedgang i omsætning⁷⁶. Samtidig har man fremsendt en rapport til DTI, hvor man blandt andet viser tilfredshed med den hidtidige lempelse og byder en yderligere lempelse velkommen i 2003.⁷⁷

7. Ny erklæring som alternativ til revision

I forbindelse med lempelse af revisionspligten i 2006 og senere i 2010 har FSR og FRR blandt andet i debatten udtrykt, at revision er værdi skabende og man skulle være varsom med lempelsen. Siden 2006 har man senest i FSR arbejdet videre mod en fornuftig løsning, da en yderligere lempelse i 2010 ville reelt betyde, at revisionspligten ville blive afskaffet for langt de fleste kunder. Regeringen havde også tilkendegivet at starte et udvalgsarbejde, som skulle bane vej for en ny erklæringsstandard, såkaldt ”udvidet gennemgang”. Derved kunne de mindre virksomheder nemlig få mulighed for at vælge et mindre alternativ til den lovpligtige revision.

Økonomi- & Erhvervsministeriet havde inden vedtagelse af ny selskabslovgivning i juni 2010 tænkt sig at nedsætte en arbejdsgruppe, som skulle være med til at skabe en ny erklæringsstandard. Gruppen skulle bestå af FSR, FRR og en række erhvervsorganisationer.⁷⁸ Tanken var, at de mindre virksomheder, som havde mulighed for at fravælge revision, i stedet alternativt kunne vælge den nye erklæringsstandard. Selvom FSR og FRR har været uenige om regeringens udtalelser om

⁷⁵ Thorell & Norberg, 2005

⁷⁶ SPA Rapport 2003/6 ”The company Law Review – The beneficial impact of raising the thresholds from 350.000£ to 1.000.000£”

⁷⁷ SPA Rapport 2003/6 RAISING THE THRESHOLDS

⁷⁸ FSR – FSR hilser arbejde om ny erklæringsstandard velkommen, 18. marts 2010

”revision er en byrde”, var man glad for at regeringen ville se nærmere på en ny erklæringsstandard. Blandt andet udtrykte formand for FSR følgende:⁷⁹

”Vi har i FSR arbejdet for at skabe et fornuftigt alternativ til helt at fjerne revisionspligten for de små- og mellemstore virksomheder. Det er vigtigt, at de virksomheder, der får mulighed for at fravælge revision, fortsat aflægger regnskaber, som leverandører, kreditorer og myndigheder kan have tillid til”

FSR mente samtidig, at en ny erklæringsstandard ville lette administrative byrder og samtidig sikre effektiv kontrol med virksomhedernes regnskaber. Derfor havde FSR udarbejdet et forslag til det alternative produkt, nemlig ”udvidet gennemgang”, som jeg kommer ind på senere. FRR på den anden side var også tilfredse med FSR’s arbejde med den nye erklæringsstandard. Blandt andet har formand for FRR udtalt:⁸⁰

”Erklæringsstandarden er et flot stykke arbejde. Fundamentalt er der tale om den review - standard, vi allerede kender, dog med en række yderligere arbejdshandlinger. Hvis den bliver vedtaget, kan den blive godt at arbejde med – og så giver den en positiv konklusion, som jeg tror, at kunderne vil kunne forstå.”

FRR mener at en lempelse af revisionspligten ikke betød færre opgaver til deres medlemmer, da virksomhederne skal bruge et regnskab med en påtegning i flere sammenhæng, uanset om det er revision, review eller assistance. FRR imødekom derfor FSR’s forslag, som ville tilfredsstille alle parter.⁸¹

7.1 Forlig om revisionspligten

Regeringen havde lagt op til et udvalgsarbejde, som skulle arbejde på en ny erklæringsstandard, men da regeringen havde offentliggjort forliget om revisionspligten, var de fleste inddragede parter skuffede. Regeringen havde nemlig valgt at aflyse det udvalgsarbejde, som skulle bane vej for et alternativt produkt til den lovpligtige revision. Til store skuffelse betød dette at der er for lange udsigter til en erklæringsstandard.

⁷⁹ FSR – FSR hilser arbejde om ny erklæringsstandard velkommen, 18. marts 2010

⁸⁰ FRR – Forlig om revisionspligt, 18. marts 2010

⁸¹ FRR – Forlig om revisionspligt, 18. marts 2010

FRR har udtrykt at revision ikke anses som en byrde, hverken for dem selv eller virksomhederne.⁸² Det understøttes ved en undersøgelse fra Danske Erhverv, som viser at 7 ud af 10 virksomheder ikke vil fravælge revisor, fordi det blandt andet forringer deres låne muligheder i banken, samt tilliden hos leverandører og samarbejdspartnere bliver svækket. Desuden mener man også offentligheden får tab på grund af skatteprovenu, som man understøtter med en undersøgelse SKAT Horsens har foretaget. Undersøgelsen viste nemlig at der var flere fejl i regnskaber. Derfor mener FRR at man ikke bare kan fjerne revisionspligten uden at tilbyde noget i stedet, som dækker behovene for virksomhederne og deres interessenter.⁸³ Man havde anset udvidet gennemgang for et blandet produkt til netop klasse B virksomheder, som skulle tage hensyn til administrative lettelser, men også tage hensyn til regnskaberne var kontrolleret på et fornuftigt og tilfredsstillende niveau. Endeligt påpeger man på vigtigheden af at en ny erklæringsstandard bliver lovpligtig, fordi det danske erhvervsliv har brug for et alternativ til revision, som er godkendt hos kreditorer og samarbejdspartnere.

FSR har også været meget utilfredse med at regeringen aflyste udvalgsarbejdet, hvor man direkte offentliggjorde ”Regeringen svigter de mindre virksomheder” i pressemeddelelse d. 29. april 2010. FSR’s formand Kurt Gimsing udtaler blandt andet:⁸⁴

”Det er uforståeligt, hvorfor ministeren har skiftet mening og nu aflyser det udvalgsarbejde, der skulle føre til, at mindre virksomheder, der har behov en revisorerklæring på regnskabet, får et alternativ til den for mange mindre virksomheder omfattende revision. Det er ikke til gavn for virksomhederne, at de nu alligevel ikke får den mulighed....”

FSR mener også at de mindre virksomheder er gået glip af et billige og mindre omfattende alternativ til revision, som kunne give den fornødne sikkerhed overfor kreditorer og skatte myndigheder. Så længe den alternative erklæring ikke bliver lovpligtig, vil revisionsfirmaerne nemlig ikke kunne tilbyde et nyt produkt, da man som revisor er bundet til de internationale regnskabsstandarder.

⁸² FRR – Regeringen overser værdien af revisors arbejde

⁸³ FRR – Regeringen overser værdien af revisors arbejde

⁸⁴ FSR – Regeringen svigter de mindre virksomheder

FSR's utilfredshed med aflysningen fremgår også af deres årsberetning for 2009, hvor man er uforstående overfor ministerens beslutning.⁸⁵ Her refererer man også til undersøgelsen fra Danske Erhverv, som jf. viste at mange mindre virksomheder ikke ville fravælge revision.⁸⁶ Man nævner også at der er internationalt søgen efter et nyt produkt, som skulle være tilsigtet mod de små selskaber, som søger efter brugbart produkt, som kan være alternativ til den hidtidige revision.

7.2 Fakta om udvidet gennemgang

Som nævnt før har FSR udarbejdet et forslag til en ny erklæringsstandard, som skulle differentiere sig fra både den eksisterende revision og review. Alternativet har været målrettet mod de små selskabers behov, som ville give dem mere frihed fra de komplekse revisionsstandarder samtidig med en tilfredsstillende kontrol. FSR har endda udarbejdet en pjece som indeholder detaljer for den nye erklæringsstandard.

Man påpeger at revision ikke er det samme for den lille virksomhed som for den store koncern virksomhed. Derfor finder man de internationale standarder for omfattende.⁸⁷ Formålet med den nye erklæring er at bibeholde revisors positive erklæring i årsrapporten, som skal kunne give en troværdig information til virksomhedens omverden. Samtidig skal den skabe et logisk balance mellem kontrol, kvalitet og troværdighed.⁸⁸

I modsætning til revision skal revisor ved udvidet gennemgang udføre lidt færre handlinger. Der skal for eksempel ikke vurderes, efterprøves, bekræftelser fra 3. mand er ikke nødvendigt m.v. Der skal dog stadigvæk foretages analyser og forespørgsler ligesom ved review. Til gengæld er der en række ekstra supplerende handlinger. Eksempelvis skal man hente engagements forespørgsler, hente oplysninger fra Tingbogen, indberetninger til SKAT skal kontrolleres osv. Samlet set giver udvidet gennemgang også en høj grad af sikkerhed, som vil sige at revisor kan give en positiv erklæring i årsrapporten ligesom ved revision. Nedenstående tabel viser en oversigt over de

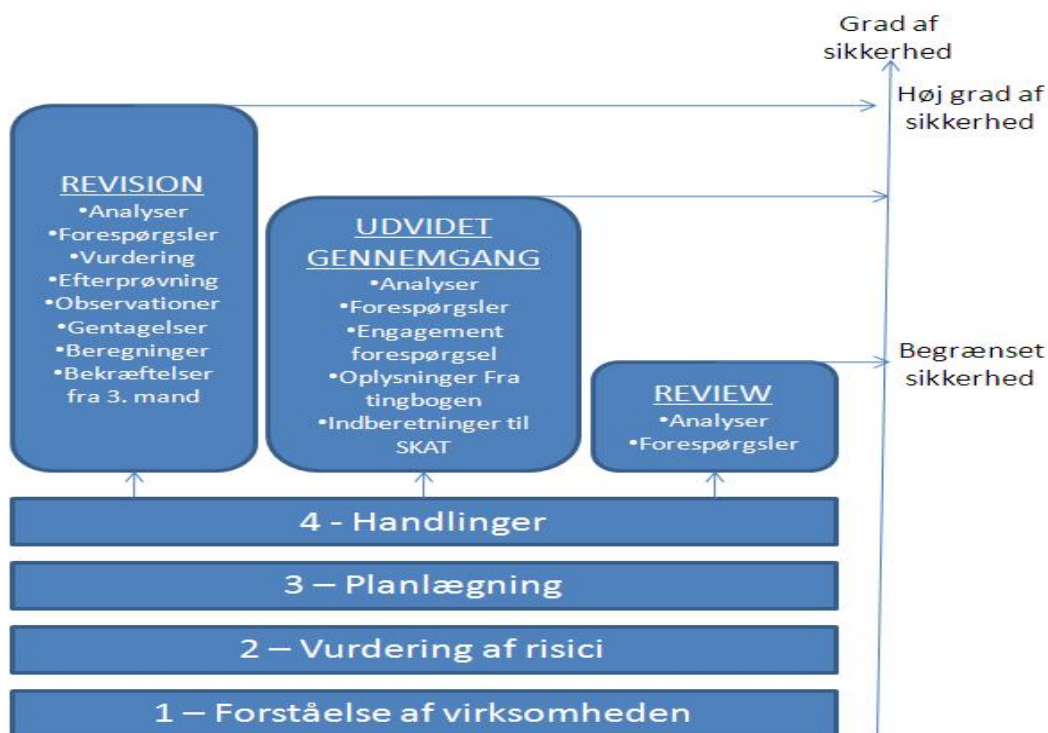
⁸⁵ FSR – Årsberetning 2009, side 8

⁸⁶ FSR – Årsberetning 2009, side 9

⁸⁷ FSR – En udvidet gennemgang, side 1

⁸⁸ FSR – En udvidet gennemgang, side 3

forskellige ydelser sammenholdt med grad af sikkerhed:



1. Revisor skal ved udvidet gennemgang ligesom ved revision og review sæt sig i besiddelse af forståelse af virksomheden, herunder kende det marked, som virksomheden befinder sig i, virksomhedens forretningsgange, kontroller og organisation.
2. Revisor skal her tage stilling til væsentlige fejlinformationer, og vurdere risikoen udeladte regnskabsposter m.v.
3. Her skal revisor lave en planlægning for de handlinger som skal foretages, og de dokumentationer som skal hentes, for at den ønskede sikkerhed i regnskabet.
4. Revisor skal herefter i gang med sine handlinger. Analyse af regnskabsposter, sammenligne regnskabstal, forespørge og afstemme de vigtigste regnskabsposter, hente oplysninger fra tingbog, SKAT, advokat m.m.
5. Til sidst kommer revisor frem til sin konklusion i årsrapporten, og kan alt efter forløbet give en positiv erklæring, som giver en høj grad af sikkerhed, som ligger mellem revision og review.

7.3 Opsamling

Revision giver den højeste grad af sikkerhed ved et regnskab, da revisor foretager en række handlinger for at skaffe dokumentation og bevismateriale til at understøtte oplysningerne og regnskabsposterne i regnskabet. Når det så er sagt, foretager revisor en efterprøvning og efter beregning af de forskellige poster. Revisor skal ydermere overholde formelle krav til kommunikation med ledelsen, eksempelvis et revisionsprotokol over omfanget af revisionsarbejdet samt de konklusioner, som er kommet ved regnskabets afslutning. Kort sagt er revision, det mest grundige arbejde en revisor kan udføre.

Ved udvidet gennemgang foretager revisor næsten de samme handlinger som ved et review. Dog er der en række handlinger, som ifølge FSR skal forøge sikkerheden og kvaliteten i årsregnskabet, samt en positiv revisor erklæring. Dermed opnår den en højere grad af sikkerhed end review. Der er således også lagt op til flere handlinger, som skal forøge troværdigheden i regnskabet. Revisor skal for eksempel afstemme moms, a-skat, punktafgifter m.m. Eventuelt skal revisor hente oplysninger fra tingbogen, hente engagementsoversigter i banken, hente oplysninger om igangværende sager fra advokat m.m.⁸⁹ I den sidste ende skulle udvidet gennemgang udført af revisoren, udmønte sig i en ”positiv påtegning”, så virksomhedens omverden kan få et tilfredsstillende regnskab, samtidig med at virksomhederne kan spare nogle penge.

Udvidet gennemgang var en løsning, som fleste synes om, men til store skuffelse for mange blev den ikke til noget. Hvorfor den ikke blev lovpligtig eller taget i betragtning i udvalget, kan antages at ligge i forhandlingerne mellem regeringen og Dansk Folkeparti. Det forekom blandt andet i en debat mellem FRR og udvalget d. 11. maj 2010, hvor Dansk Folkeparti ikke brød sig om den nye standard. Partiets ordfører Colette Brix fremhævede sine bekymringer i debatten, da hun mente at de fleste virksomheder ville ende op med en revision alligevel, når de for eksempel gik ned til banken for at få kredit.⁹⁰ Det kan også tænkes at udviklingen i netop England har påvirket regeringens valg. Man havde i England jf., udviklet et nyt produkt med i forbindelse med lempelsen af revisionspligten i 1994, nemlig ”Accountants report”. Dog blev denne form for alternativ til revision, afskaffet i 1997, da den manglede tillid fra både regnskabslæserne og virksomhederne.⁹¹ Det kunne derfor tænkes at den erfaring man har haft i England, har været grundlaget for at

⁸⁹ FSR – En udvidet gennemgang, side 7

⁹⁰ FRR – FRR i folketingets erhvervsudvalg

⁹¹ ”Rapport om revisionspligten for B-virksomheder” s. 89

lovgiveren i Danmark ikke har taget udvidet gennemgang med i betragtningerne i denne omgang. Det kan også antages at regeringen vil vente og se på hvordan efterspørgslen udvikler sig i de kommende år, da en fuld og dybtgående analyse først er muligt efter nogle år.

8. Diskussion af underspørgsmål

Mit hovedspørgsmål i denne afhandling bestod af følgende:

”Hvordan kan lempelse af revisionspligten forventes at påvirke revisionsbranchen i fremtiden?”

For at besvare ovennævnte spørgsmål skal jeg i dette kapitel prøve på at analysere empirisk. Underspørgsmålene vil i det kommende afsnit søges analyseret og besvaret med henblik på at danne grundlag for en konklusion.

8.1 Studier af tidligere undersøgelser

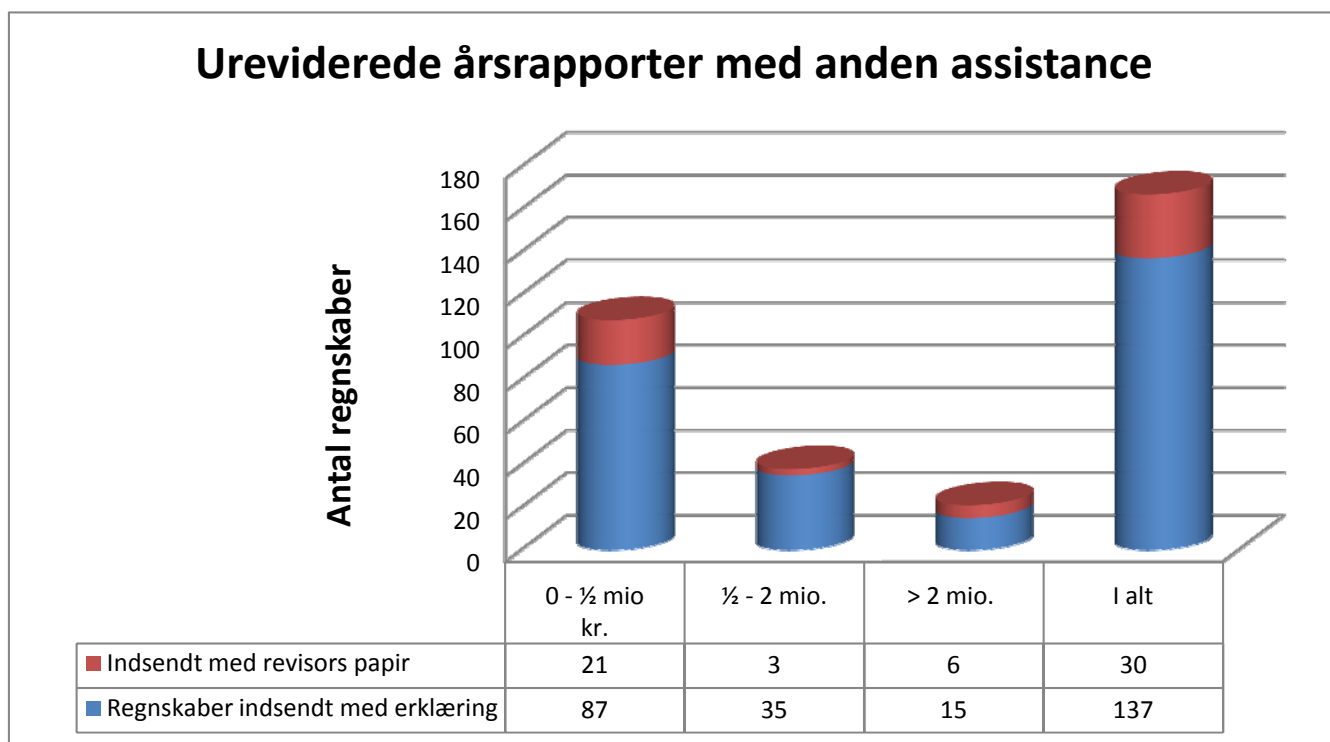
Siden lempelsen i 2006 har man diskuteret i hvilket omfang revisionsbranchen ville blive påvirket af lempelsen, når de mindre virksomheder ville fravælge revision til fordel for andre former for ydelser. Den 8. december 2009 har Erhvervs- & Selskabsstyrelsen lavet en evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt. Herunder har man lavet en opgørelse over antallet af virksomheder, som har fravalgt revision i regnskabsårene 2006 og 2007. Samtidig har man set nærmere på virksomhedernes brug af revisorer til andre opgaver end revision.

Med hjælp fra data fra SKAT, viser undersøgelsen at blandt de 74.761 virksomheder, som havde mulighed for at fravælge revision i 2007, havde 17.104 selskaber tilsvarende til 22,8 % fravalgt revision. Heraf havde 5.006 virksomheder fået en anden form for revisorbistand i stedet for revision. Dette svarer til at 29,3 % af de virksomheder som havde fravalgt revisor, har i stedet fået en anden for ydelse fra deres revisor.⁹²

Herefter har man set nærmere på regnskaberne for 2007, hvor man har fra styrelsens side lavet en stikprøve på i alt 448 regnskaber, som ikke var reviderede. Stikprøven viste at 30,6 % af de udvalgte regnskaber var påtegnet med enten review eller assistanceerklæring fra en registreret eller

⁹² Notat fra E&S, 8. december 2009

statsautoriseret revisor. Herudover havde 6,7 % indsendt regnskabet på revisors papir. I alt svarede det til at 37,3 % regnskaber, som på et eller andet måde har været over revisors arbejdsbord.⁹³ Dette tal svarede i 2006 til 44,1 %. Det er interessant at se nærmere på tabellen, som fremgår i evalueringen med henblik på fordelingen sammenholdt med omsætningen i mio. kr. for virksomhederne:

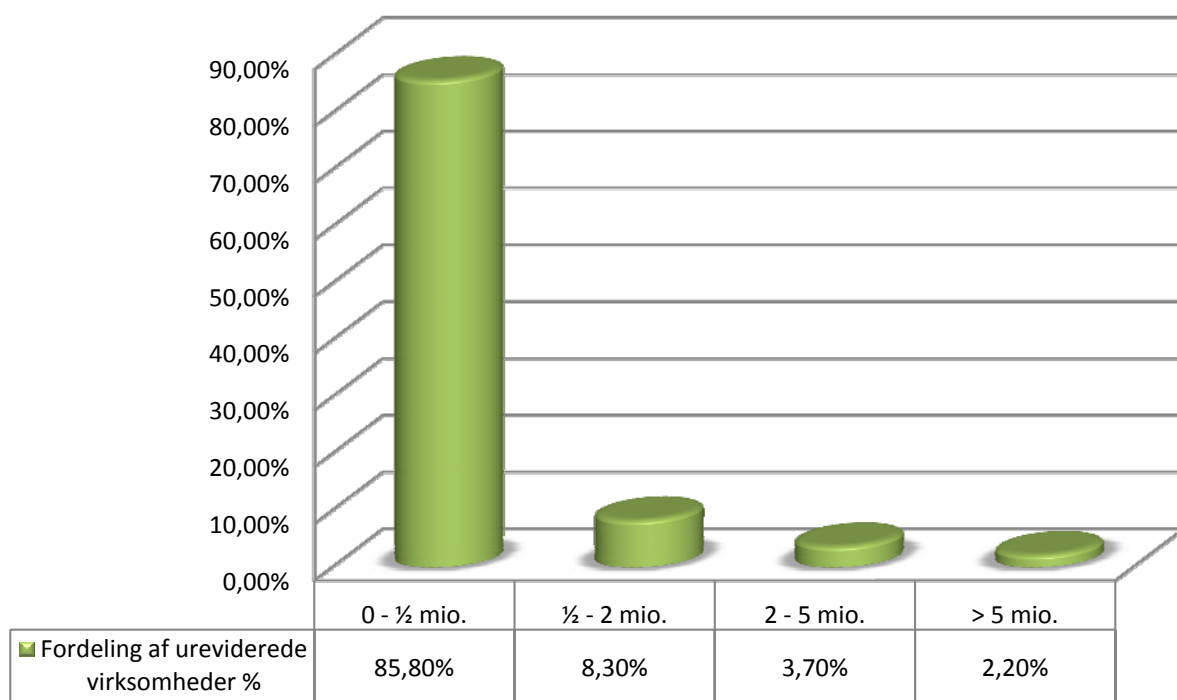


Kilde: Notat fra E&S, 8. december 2009 med egen tilvirkning af graf

Evalueringen har oplyst ovennævnte data, men for at give et mere nuanceret billede af stikprøven har jeg valgt, at opstille den grafisk. Det er kendetegnet ved tabellen at omsætningen er afgørende faktor, hvornår man fravælger revisor i de mindre virksomheder. Der er i den sammenhæng klart færre virksomheder med omsætning på over 2 mio. kr. (21 selskaber) som er urevideret, set i relation til de virksomheder som har en omsætning mellem ½ mio. kr. og 2 mio. kr. (38 selskaber). Især de virksomheder som har en omsætning mellem 0 og 500.000, har hyppigere fravalgt revision. Således har 108 virksomheder med den omsætningsinterval har ureviderede regnskaber. Denne udvikling forstås bedre når vi kigger nærmere på statistikken, som fordeler ureviderede virksomheder i forhold til omsætning, som ser således ud:

⁹³ Notat fra E&S, 8. december 2009

Fordeling af ureviderede virksomheder %



Kilde: Notat fra E&S, 8. december 2009 med egen tilvirkning af graf

Det ses af ovennævnte tabel, at virksomhederne vil bruge revisor oftere, når deres omsætning er højere. Det er iøjnefaldende at blandt 85,80 % af de virksomheder som har fravalgt revision i indkomståret 2007 er omsætningen højst 500.000 kr. I den modsatte side af tabellen udgør ureviderede regnskaber for virksomheder med omsætning over 2 mio. kr. sammenlagt kun 5,90 %. Det er i øjenfaldende at effekten af lempelse af revisionspligten i første omgang er udeblevet. Det bør man se i lyset af, at det er meget nyt og hverken B-virksomhederne eller interessenter som banker ikke rigtig kan overskue eftervirkningerne, hvis man havde fravalgt revision. Eksempelvis i England forventede man at antallet af virksomheder, som ville fravælge revision ville pr. 2006 være omkring 80 %.⁹⁴ Det er 12 år efter at de har indført den første lempelse, mens Erhvervs- & Selskabsstyrelsens rapport vedrører kun 2 års erfaring. Det må forventes at den endelige effekt først vil vise sig om nogle år.

Revisorers egne erfaringer understøtter også ovennævnte tabeller. De adspurgte revisorer med lidt større kunder havde ikke oplevet det store omfang af fravalg af revision. En af mine respondenter,

⁹⁴ Jill Collis Undersøgelse 2010

som til daglig sidder med mindre kunder, havde således oplevet ca. 20 % af kunderne fravalgte revision til fordel for assistance og review. Dette indikerer at, jo større kunder revisor arbejder med jo færre fravælger revision. Det giver udtryk for, at de mindre revisionsvirksomheder, som arbejder netop med de mindre virksomheder, har været mere berørt af lempelsen, men da de samtidig tilbyder alternative ydelser samt rådgivning, formodes de ikke at have store økonomiske tab.

Når man ser honorarmæssigt på det, kan det antages at revisor har større indtjening ved en virksomhed som har en højere omsætning. Generelt er det også de små virksomheder med mindre omsætning og balancestørrelse, som fravælger revision. Derfra kan det give udtryk for at det økonomiske tab, som de små revisionsvirksomheder har oplevet er meget lille set i relation til de skrækscenarier som var opstillet før lempelsen i 2006. Dette bliver også understøttet af erhvervsstatistik fra Danmark Statistik, som viser at revisionsbranchen har haft 15,8 mia. kr. i omsætning i 2008 i modsætning til 16 mia. kr. i 2006.⁹⁵ Dog har bogførings- og regnskabsarbejdet overhalet ydelsen revision betydeligt, som kan give en indikation af at revisorer i de små virksomheder går mere efter andre alternative ydelser, som dækker deres økonomiske tab.

8.1.1 Erfaringer med alternative ydelser til revision

Lempelse af revisionspligten ville ifølge en rapport fra Erhvervs - & Selskabsstyrelsen skabe besparelser på omkring 1.7 mia. kr. for de mindre virksomheder.⁹⁶ Dette skabte meget kritik dengang blandt debattørerne, som mente at revisor til hverdagen ikke kun beskæftiger sig med revision, men udfører også andre opgaver for klienter, som ville falde ind under rådgivning, assistance m.v. Derved mente mange at regeringen havde overset revisors rolle for en mindre virksomhed, og havde taget fejl i beregningerne.

Som alternativ til revision kan en revisor tilbyde review eller assistance til sin kunde. Til modsætning for revision, giver en review erklæring mindre grad af sikkerhed, mens assistance med regnskabsopstilling ingen garanti giver. Disse former for ydelser blev nærmere forklaret i kapitel 5, hvorfor jeg ikke vil gå mere i detaljer. Generelt har holdningen hos mine respondenter været at de små virksomheder ikke behøver revision i det omfang som de store virksomheder. *"Jeg synes det er rigtigt at afskaffe revisionspligten for B-virksomheder, fordi der ikke er systemer nok i de små*

⁹⁵ Nyt Fra Danmarks Statistik, Nr. 454 8. oktober 2009

⁹⁶ "Rapport om revisionspligten for B-virksomheder" E&S

virksomheder, som kan revideres. De internationale standarder er for avancerede for de små virksomheder, og kan reelt ikke udføres på dem. Det er bare en fejl, at der ikke bliver indført noget andet i stedet, eksempel krav om review.” siger en af mine respondenter.

Det var de fleste revisorers opfattelse, at det som man udførte i de små virksomheder, svarede egentlig ikke til en revision, som var beskrevet i de internationale standarder. Dette var begrundet med at der for eksempel ikke var interne kontroller eller systemer nok til at udføre en rigtig revision.

De fleste af de interviewede revisorer har som nævnt tidligere en positiv tilgang til lempelsen, og ville derfor trygt anbefale at fravælge revision til de små virksomheder, som ønsker besparelse. Således udtaler en af mine respondenter:

”Jeg ville anbefale fravalg af revision til nogle kunder, såfremt der ikke er et specifikt krav om revision fra en långiver e.l.”

Mange havde antaget at revisionsbranchen ville få negative effekter efter lempelse af revisionspligten, da man forventede at mange selskaber ville fravælge revisor. Der er i dag ikke så mange virksomheder, der har fravalgt revision, som man havde forventet.⁹⁷ Det kan også være med til at revisorer generelt er lettet og ser positiv på lempelsen. Baggrunden for denne lettelse kan antages at være på grund af, at næsten alle virksomheder skal have en revisor over regnskabet, uanset om virksomheden skal have lavet revision, review eller assistance. Derfor kan det endda være en fordel for en revisor, hvis den lille håndværker virksomhed vil have fortaget en review, da netop denne kræver mindre arbejdshandlinger og dokumentation. Dermed får revisor måske bedre indtjening i forhold til den tid han/hun bruger, samt har større overskud og tid til at se på andre større klienter.

Til trods for mine respondenters positive tilgang til revision, har de ikke oplevet stor efterspørgsel efter fravalg af revision, da mange af deres kunder havde valgt at bibeholde revision. Årsagen hertil var at virksomhedernes interessenter forventede, at de fik revideret deres regnskaber. Således bemærker en respondent:

⁹⁷ Notat fra E&S, 8. december 2009

”Der er ikke så mange kunder, som har ønsket fravalg af revision. Vi har selvfølgelig været åben overfor de mindre selskaber om muligheden for fravalg af revision, men det er kun i få tilfælde nogen har benyttet sig af det.”

Faktorer fra omverdenen for en virksomhed kan begrænse virksomhedens valg af revision, review eller assistance. Mange revisorer mente ligefrem at SKAT's og bankers håndtering af regnskaber, gjorde det svært at fravælge revision for de mindre virksomheder. Netop omverdenens interesser og forventninger til at en virksomhed skal have revisor på, letter revisors forventninger til fremtiden økonomisk. Eksempelvis har SKAT implementeret svarfelter i selvangivelsen for aktie/anpartsselskaber vedrørende brug af revisor. Mange opfatter dette som en mistillid fra SKATs side til de ureviderede regnskaber. SKAT har større tillid til revisors arbejde og de reviderede regnskaber, og såfremt der ikke er foretaget revision, ville man ”grave et spadestik dybere” ifølge Eva Jochimsen fra Skattecenter København.⁹⁸

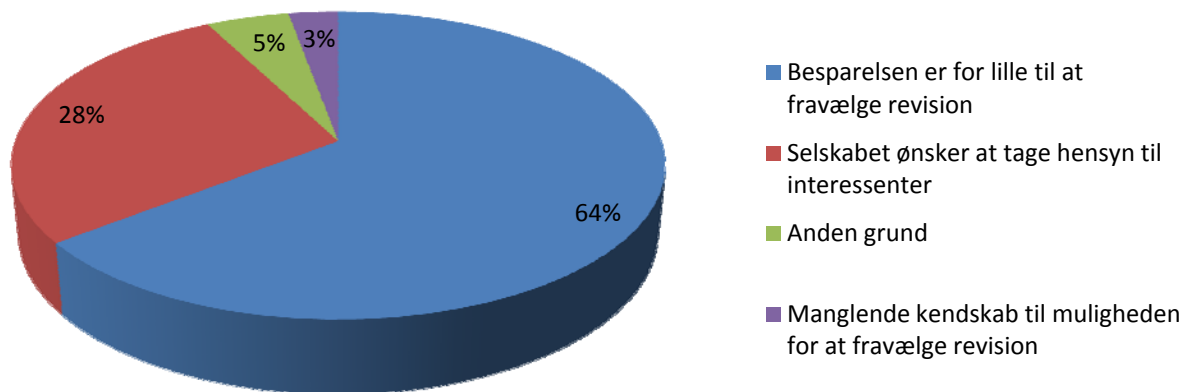
Som tidligere nævnt har effekten i første omgang udeblevet for lempelse af revisionspligten, da mange selskaber bibeholdte revision. Flere undersøgelser bekræfter også denne tese, om at for få virksomheder fravælger revision. FRR's medlemmer har eksempelvis oplevet at kun 6,5 % af deres kunder har fravalgt revision.⁹⁹ Man har spurgt foreningens medlemmer om hvad der kan være årsagen til fravalget har været så lav. Herunder har man taget stilling til om det kunne skyldes manglende viden hos kunderne om muligheder. Her har man fået en indikation af, at mange kunder var bevidst om at de kunne lade sig fritage af revision via direkte kommunikation med Erhvervs- & Selskabsstyrelsen. Man mener endda de fravalg der har været, er sket på baggrund af revisors anbefaling. Ifølge de adspurgte revisorer har hovedårsagen været den, at kunderne fandt besparelsen for lille til at skifte til et alternativt produkt. Hensynet til virksomhedens omverden har også betydet meget for kunderne, herunder at have styr på dokumentation til bank og skattemyndighederne.¹⁰⁰ Blandt adspurgte revisorer har man fået følgende besvarelser:

⁹⁸ Kandidatafhandling – Revisionspligtens Fremtid – Et interessant perspektiv, side 54

⁹⁹ FRR – Virksomhedsbarometer 2007, 2. kvartal

¹⁰⁰ FRR – Virksomhedsbarometer 2007, 2. kvartal

Hvorfor fravælger virksomhederne ikke revision?



Kilde: FRR – Virksomhedsbarometer 2007/2

Ovennævnte tabel gør sig også gældende i mine respondents svar og erfaringer med de fravalg der har været indtil videre. Som tidligere nævnt anser kunderne ikke revision som et enestående produkt, der kan fraskille sig fra andre rådgivningsarbejde. Uanset om man vil fravælge revision eller ej, vil man stadig stå overfor den del af honoraret, som relaterer sig til rådgivningsarbejde. Dertil er virksomhederne i Danmark også vant til at lade deres årsrapporter blive revideret og at der er styr på det regnskabsmæssige grundlag.

Mine interviews har imidlertid vist, at revisorerne generelt har været åbne for at tilbyde andre påtegninger end revision til deres kunder. Mange af dem finder review som et udmærket alternativ til revision, netop denne form for arbejde ville passe bedre til de helt små virksomheder. Således udtaler en af mine respondenter:

”Jeg ville anbefale fravalg af revision til nogle kunder, såfremt der ikke er et specifikt krav om revision fra en långiver e. lign. Til trods af at jeg har en positiv tilgang til lempelsen, har jeg endnu ikke nogen der har fravalgt revision. De har alle sammen ønsket at fortsætte, fordi når det kommer til stykket, siger de at de godt kan lide at få deres regnskaber revideret.”

Det tegner til at selvom revisorer er villige til at tilbyde en review eller assistance erklæring i stedet for revision og eventuelt bespare virksomheden for nogle penge, er der mange kunder, som vil fortsætte med revision. For at forstå hvorfor virksomheder ikke vælger review eller assistance i stedet for revision, må man undersøge kundernes og omverdenens forståelse for revision nærmere.

Det er de færreste af revisors kunder, som kender forskellen og indholdet af de tre arbejdsopgaver, som revisor kan udføre i forhold til et regnskab. Det er vigtigt at se på hvilke selskaber, som kan fravælge revision til fordel for review eller assistance. Der er i dag mange selskaber, som drives og ledes af den ene person. Den lille købmand, transportmand eller en pizza ejer kan drive sin virksomhed i selskabsform, og det er mere dem som lempelsen peger mod. Hos de små selskabers direktører hedder det stadig: ”Jeg får mit regnskab revideret hvert år af min revisor.”, uanset om de få lavet et review eller assistance.

Det er heller ikke usandsynligt, at en interessent ikke kender forskellen på de tre typer arbejder, som revisor udfører. Interessenten vil dog være lidt usikker når den vedkommende læser revisors erklæring om assistance ”vi har ikke foretaget revision eller review eller på nogen måde afstemt denne og udtrykker derfor ikke nogen grad af sikkerhed herom”. Det er derfor vigtigt for en revisor at gøre sin klient opmærksom på omfanget af det arbejde, som vedkommende skal udføre og erklæringen heraf. Her er det vigtigt at klienten er indforstået med aftalen og betydningen for årsrapporten. Mange banker og brancheorganisationer har signaleret, at selskaber bør bibeholde revisionen.¹⁰¹

De sidste par år er der kommet øget fokus på revisors arbejde og på kvaliteten af revisors arbejde. Store erhvervsskandaler i Danmark har medført større overvågning af revisorer og måden de arbejder på. En af de mest markante ændringer er blevet, at offentligt godkendte revisorer her i landet nu kontrolleres af det offentlige for at sikre, at revisors arbejde er i orden. Mange kender det allerede fra restauranter og spisesteder, der i en årrække har modtaget de såkaldte smileys.¹⁰² På samme måde bliver revisorer nu også kontrolleret og godkendt af Revisortilsynet. Har en revisor ikke orden i sine sager, vanker der bøder og påtaler fra Erhvervs- & Selskabsstyrelsens side. Alle revisionsvirksomheder og tilhørende revisorer skal være registreret og godkendt i Revireg inden de

¹⁰¹ INSPI, NR. 5 2005, side 24

¹⁰² <http://www.eogs.dk/sw36847.asp>

kan give erklæringer i regnskaber.¹⁰³ Der er derfor i de sidste par år sket et løft i kvaliteten af det arbejde, revisorer udfører for deres kunder. Dette løft har især påvirket de opgaver, revisorer skal udføre ved en revision, og har selvsagt også givet et løft til de fakturaer revisorer skriver til deres kunder.

Arbejdsgaverne omkring review er også blevet forøget og ligner nu de opgaver, revisor udførte for mange år siden ved en revision. Derfor må det være nærliggende for de kunder som i dag får en revision, og som ikke er omfattet af lovpligtig revision, at disse kunder kan fravælge revision og i stedet ”nøjes” med et review eller assistance. Det er ikke et særlig anerkendt produkt hos banker og kreditgivere, som altid har været vant til at modtage reviderede årsregnskaber fra virksomhederne. Deres vaner og håndtering af regnskaber, kan have tvunget en virksomhed til at lade sin årsrapport til at blive revideret, netop pga. tillidsforhold til omverdenen.

De fleste af de små selskaber må antages at have rimeligt simple regnskaber uden ret mange forskellige regnskabsposter eller ansatte. Der er således ikke mulighed for, at der kan opstå større væsentlige fejl i et regnskab for et gennemsnitligt selskab, som revisor ikke ville finde ved et review eller assistance.

Den besparelse, det enkelte selskab kan opnå ved at vælge review eller assistance frem for revision, kan ikke anses for at have en fast størrelse. Dels afhænger besparelsen af, om revisor tidligere har udført alle de opgaver som ifølge lov og bestemmelser skal udføres ved revision. Dels afhænger besparelsen af den timesats revisor tager for sit arbejde.

På den anden side skal man huske på, at virksomhederne opfatter deres revisor som en sparringspartner og revisionen måske kun er 50 % af den samlede ydelse de får gennem hele året.¹⁰⁴ Samtidig er der mange kunder som ikke helt klar over de forskellige alternativer, og hvad det indebærer at skifte til et andet produkt. Som flere af mine respondenter siger,¹⁰⁵ er der mange selskaber som tænker, at de bare skal have lavet et regnskab, som de så kan bruge overfor banken, skat osv. De tænker ikke nærmere over om det hedder en revision, review eller assistance erklæring.

¹⁰³ <http://www.eogs.dk/sw36847.asp>

¹⁰⁴ Referat af interview med Jens Elgum

¹⁰⁵ Referat af interview med Jesper Bo Winther

Det er selvfølgelig særdeles vigtigt at revisor giver et grundigt oversigt over de muligheder kunden har, herunder fordele og ulemper, ved de forskellige alternativer. Revisorerne har også generelt besvaret at de med positive øjne fortæller om muligheden for et alternativ produkt, især hvis de kan se at virksomheden kan spare en masse penge. Det er dog lidt modstridende i og med at de på den måde vil miste noget honorar. Dog har de fleste endnu ikke oplevet større efterspørgsel efter andre ydelser som review eller assistance.

En anden grund til at kunderne ikke fravælger revision kan være, at de ser revisionsydelsen forbundet med andre ydelser som regnskabsopstilling, rådgivning indenfor skat osv. Det kan antages at kunderne ikke forstår, at man stadig kan få den samme rådgivning og samtidig fravælge revision til fordel for review eller assistance erklæring. Tidligere undersøgelser viser også tendens til at virksomhederne ligestiller revision med alle revisors opgaver, og dermed tror det er helt unikt ydelse, som er enten eller.¹⁰⁶ Man må antage at ledelsen i de enkelte virksomhed overordnet gerne vil spare penge i revisionshonorarer - især i den økonomiske afmatning vi for tiden befinder os i. Det er lidt modstridende forventninger man har, altså at man gerne vil bespare på den ene side men på den anden side vil man også gerne beholde sin revisor, som man har været glad for.

8.1.2 Delkonklusion

Statistikker og evalueringer fra Erhvervs- & Selskabsstyrelsen viser, at de virksomheder som har fravalgt revision, er generelt små virksomheder med omsætning under 500.000 årligt. Det vil med andre ord sige, at det er de virksomheder som i forvejen ikke havde de store omkostninger ved revision.

Mine respondents erfaringer viser også at mange kunder har valgt at bibeholde revisionen, og kun 1 af mine interviewede revisorer har haft større omfang af kunder, som har fravalgt revision. Det skal ses i lyset af de størrelsen af de kunder man arbejder med.

Generelt har lempelse i revisionspligten siden 2006 haft en begrænset betydning for revisionspligten, som også understøttes af omsætningstal for branchen i 2006 sammenholdt med

¹⁰⁶ Kandidatafhandling "Revisionspligtens fremtid - Et interessant perspektiv?" side 60

2008. Dog vægter revisionen mindre set i relation til hele omsætningen i branchen, som skyldes at nogle revisorer har satset mere på alternative ydelser.

Revisorer er for mange virksomheder i Danmark en vigtig sparringspartner, som man løbende får rådgivning fra. Samtidig er revisors underskrift og blank påtegning særlig vigtigt for virksomheden, som så bruger deres årsrapport til banker, leverandører, skattemyndighederne m.v. Der er således tale om flere ydelser sammensat, og her anser mange klienter revision og rådgivning som et samlet produkt. Med andre ord tror mange selskaber, revisor fratræder alle sine opgaver for virksomheden, når man fravælger revision.

Erfaringer fra mine interviewede revisorer og FRR's undersøgelse har vist, at mange selskaber bliver ved med at få deres årsrapporter revideret, selvom revisorerne faktisk gerne vil varetage andre ydelser som review, hvis der var efterspørgsel. Således havde mange revisorer den opfattelse, uanset om en kunde valgte revision eller review, ville man ikke opleve en radikal økonomisk ændring. Trods alt er der mange virksomheder som bevarer revision, selvom det nok kunne antages at de ville spare nogle penge ved fravalg af revision.

Undersøgelser og statistikker fra Erhvervs - & Selskabsstyrelsen indikerer også at de virksomheder, som har meget lidt eller ingen aktivitet fravælger revisor, og jo mere virksomhederne omsætter for, jo mindre fravælger de revisor. Man må formode at de virksomheder som har en højere omsætning også større kreditorer, adskillige relationer til banker, mere i kontrol af poster med hensyn til Skat, moms og afgifter. Omverdenens forventninger og håndtering af disse virksomheders regnskaber må formodes at have påvirket deres valg af revision.

8.2 Sammenligning med udviklingen i England

Der er udarbejdet flere undersøgelser som har analyseret og sammenlignet erhvervsstrukturen i England og Danmark og har konkluderet, at disse to lande ligner meget hinanden. Det var derfor nærliggende at se på udviklingen og erfaringerne med lempelsen i England, herunder om det kan bidrage med at få dannet et billede af lempelsen i Danmark.

England har startet den første fase med lempelse af revisionspligten helt tilbage i 1994, og har siden hævet størrelsesgrænserne gradvist. Man startede først med at fritage de helt små virksomheder, og

kan måske forstås som en slags afprøvning af lempelsen. Samtidig indførte man ”Accountants Report”, som man havde tiltænkt de lidt større virksomheder. Senere blev denne dog afkastet, da der manglede opbakning, og stort set ingen benyttede sig af den. England har været igennem fem faser inden man i 2004 nåede op på EU’s minimumskrave og besidder i dag større erfaring med hensyn til lempelse af revisionspligten. Som vi også har oplevet det i Danmark fremkommer der intense debatter som strider mod hinanden, når sagen vedrører revisionspligten. Det må formodes at være baggrunden for at England først i flere faser skulle nå op på maksimale grænser.

Danmark har i modsætning til England foretaget den første lempelse i 2006 efter nogle intense debatter og diskussioner. Regeringen har fået Erhvervs- & Selskabsstyrelsen til at udarbejde en rapport i 2005, som skulle opsamle erfaringerne fra andre lande i EU, herunder England og komme med bud på forskellige alternativer. Dog har denne rapport også været til store diskussioner, der især tilhængerne af revisionspligten hævdede rapporten for at være misvisende.

I England havde man ikke set til nogen store negative effekter ved lempelserne, som også var tilfældet i en evalueringsrapport fra Erhvervs- & Selskabsstyrelsen i 2009 for Danmark. Derfor kan det formodes at have påvirket politikernes motiv om yderligere lempelser, som blev vedtaget 1. juni 2010.

Selvom der ikke har været store skandaler eller sager som følge af lempelsen, er diskussionen nu gået over til, hvorvidt virksomhederne overhovedet opnår en beparelse. På baggrund af Englands mangeårige erfaringer kan man ikke forvente at alle selskaberne i Danmark vil fritage sig fra revision de første par år. Udviklingen i England peger på at virksomhederne fravælger revision med tiden, eftersom virksomhederne opdager at de ikke reelt har brug for revision. Især i krisetiderne, som vi befinder os i, stiller banker meget mere krav til virksomhederne, som derfor i en årrække kan forventes at holde fast i revisionen.

Regeringen har i Danmark lempet revisionspligten igen pr. 1. januar 2011 for de virksomheder med omsætning op til 8 mio. kr. Men inden lempelsen havde regeringen et mål om størrelsesgrænse for omsætningen helt op til 72 mio. kr., altså til de maksimale grænser i EU. Baggrunden må være i regeringen i lighed med England vil indføre lempelsen gradvist, for at undgå større diskussioner. I England var man 10 år om at indføre de maksimale grænser, og det er muligt med en lignende

situation i Danmark, da mange virksomheder og revisorer ikke er klar til en ny lempelse igen før nogen år. Baggrunden for dette argument, er at der er mange små selskaber i Danmark, som befinder sig under de maksimale grænser, og ved en evt. yderlige lempelse vil revisionsvirksomheders kunder stort set være fritaget for revisionspligten.

En interessant erfaring fra England er indførelsen og ophævelsen af den såkaldte ”accountants report”, som var tiltænkt som et alternativ til revision. På grund af manglende opbakning blev denne form for ordning ophævet. Det må være samme bange anelser i regeringen, som er baggrunden for at en ny erklæringsstandard ikke er blevet til noget i Danmark. Formålet er netop at lette de administrative byrder for erhvervslivet. Da den nuværende review for de små virksomheder ikke adskiller sig så meget økonomisk i forhold til revision honorarmæssigt, må man formode at en ny erklæringsstandard ikke vil lette de administrative byrder på en tilfredsstillende størrelse. Det bekræfter man også i rapporten fra Erhvervs- & Selskabsstyrelsen i 2005. Desuden er review ikke et særligt anerkendt ydelse fra revisor – eksempelvis kræver offentlige institutioner som Integrationsministeriet, Rejsegarantifonden regnskaberne revideret på indirekte måde ved at kræve revisors underskrift i diverse ansøgninger. Derfor er det tænkeligt, at situationen i England i høj grad også ville gælde i Danmark, såfremt Danmark havde indført en særlig erklæringsstandard. Dette kan begrundes med, at for få mennesker kender til revisors ydelser og hvad de indebærer. Det ville derfor være en dårlig løsning at begynde og indføre nye særlige erklæringer, når de fleste virksomheder og interessenter ikke ved hvad de eksisterende review eller assistance er.

Mange har blandt andet argumenteret for, at man ikke kan fjerne revisionspligten uden at sætte noget i stedet, men da regeringens overordnede mål er besparelser, vil man ikke have nogen interesser for at sætte noget i stedet. Det vil på ingen måde skabe de ønskede besparelser.

Udviklingen i England har også vist at alene størrelsen af omsætning ikke er afgørende faktor for at en virksomhed fravælger revision. Ledelsen i virksomhederne vil også inddrage andre faktorer fra omverden i sin beslutning. Eksempelvis krav fra banken, relation til skattemyndighederne, relation til aktionærene, image overfor offentligheden i helhed m.v. Som jeg tidligere nævnte ligner de to landes struktur hinanden gevaldigt meget, og derfor kan det antages at England har været og fortsat vil være inspirationskilde til Danmark.

8.2.1 Delkonklusion

Englands udvikling og den måde lempelserne blev indført på, giver et indtryk af at Danmark er i Englands fodspor. Blandt andet havde man i England gradvist lempet revisionspligten over flere faser, for at måle offentlighedens reaktion og gå forsigtigt til værks. Samme billede gør sig gældende i Danmark, hvor man først indførte lempelsen i 2006, inden man pr. 1. januar 2011 lemper revisionspligten yderligere.

England har ikke haft succes med en særlig erklæringsstandard, som man forkastede efter nogle år. I Danmark har man i lighed diskuteret at sætte noget i stedet for revision, og brancheforeningen FSR har i den forbindelse lagt op til en ny erklæringsstandard, som virksomhederne kunne benytte sig af. Men regeringen hoppede denne erklæringsstandard over, og hvis man kigger nærmere på begrundelserne, kan det siges at manglende succes i England har påvirket opfattelsen herhjemme i Danmark. Colette Brix fra DF siger under udvalgs møde, at mange virksomheder alligevel ville ende op med revision.

England har først lempet revisionspligten helt op til de maksimale grænser i 2004. altså 10 år efter første lempelse. Ifølge min overbevisning vil man også se samme billede i Danmark, da udviklingen i Danmark ligner den udvikling England havde for mange år siden.

8.3 Revisors rolle for virksomhederne i fremtiden

Revisor er offentlighedens tillidsrepræsentanter og denne tillid indeholder at revisor frit og uafhængigt kan udfører sit arbejde uden at tage højde for selskabsledelsens eller andres interesser. Udviklingen i branchen og erhvervslivet må også siges at have præget revisors rolle for mange B-virksomheder. B-virksomheder udgør i alt 92 % af de samlede selskaber i Danmark, og må nævnes som rygraden i dansk økonomi.

Udviklingen og behovet gennem tiderne har ændret revisors rolle for B-virksomheder, da man i dag efterspørger mere til ydelser, som falder inden for rådgivning. Revision som er revisors hovedprodukt, kan af mange virksomheder og revisorer efterhånden betegnes som et biprodukt til den samlede ydelse. Således spiller mange revisorer i dag en dobbeltrolle for mange B-virksomheder, da man på den ene side rådgiver og på den anden side reviderer kundens regnskaber. Alle mine respondenter har i overvejende grad også rådgivningsarbejde, som opstår til hverdagen.

Derfor vil virksomhederne næsten altid være tilknyttet til en revisor, som de bruger som rådgiver til hverdagen også. Således udtaler en af mine respondenter:

”For vore kunder er revisionen ikke hovedproduktet, men i virkeligheden biproduktet i forhold til den samlede ydelse. Mange af vore kunder ser os sparringspartner.”

Det er tænkeligt at revisor også vil søge andre forretningsgange i takt med udviklingen i erhvervslivet, eksempelvis efter 1. januar 2011. Forventningerne hos revisorerne går i retning af at B-virksomhederne efterspørger mere til rådgivningsopgaver. Dette kan give os en indikation af at revisorerne forventer mindre arbejde med revision i fremtiden pga. lempelser, og retter fokus mod andre ydelser de kan give til deres kunder. Således mener mange af mine respondenter at arbejde mere med review eller assistance i fremtiden, men forventer samtidig rådgivning og sparring bibeholdes.

B-virksomheder vil fortsat benytte sig af revisor som en rådgiver eller sparringspartner, der skaber bedre overblik over økonomien og likviditeten. Forventningen hos revisorerne er også et tættere forhold mellem selskabsledelse og revisor.

Dog giver ovennævnte forventning en del tvivl og spørgsmål til revisors rolle i fremtiden, især efter en del erhvervsskandaler som IT Factory, Roskilde Bank, Memory Card Technology m.v. Dansk Industri har blandt andet opfordret til at kigge nærmere på revisors rolle.¹⁰⁷ Ovennævnte virksomheder er ingen B-virksomheder, men skandalerne smitter sig af på revisors rolle generelt. Man kan her rejse spørgsmål om hvorvidt revisorer får lov til at udbygge rådgivningsarbejdet. Når revisor engagerer sig for meget med rådgivning og overstiger revisionsdelen, kan der rejses spørgsmål til revisors uafhængighed og objektivitet. Tendenserne i EU viser også at restriktion eller lovgivning på området er muligt i fremtiden. Eksempelvis har Frankrig indført meget restriktive regler for, hvad en revisionsvirksomhed må tilbyde sine kunder og i Belgien må revision og rådgivningsforholdet være 1:1.¹⁰⁸

¹⁰⁷ <http://www.business.dk/tech-mobil/revisorer-klemte-af-skandale-sager>

¹⁰⁸ Revimentor – Årsmøde 2010

For at bevare rollen som tillidsrepræsentant og uafhængigheden, bør revisor overveje uafhængigheden inden man acceptere de enkelte opgaver. Ellers er det muligt, at der kommer flere sager som rejser tvivl om revisors rolle i fremtiden, og det ville være problematisk for revisorerne, især i de tider hvor revisionen fravælges i større omgang.

8.3.1 Påvirkning af revisionsbranchen

Der har været vidt forskellige diskussioner om, hvorvidt revisionsbranchen i fremtiden ville blive berørt af lempelsen efter 2006. Som tidligere nævnt har den forventede effekt af fravalg revision ikke slået helt til, og det har på den baggrund endnu ikke smittet af på revisorerne.

Såfremt flere mindre virksomheder i fremtiden fravælger revision, kommer det i første omgang ude over de små revisionsvirksomheder. Især de helt små revisionsvirksomheder med mindre kunder vil få udfordringer og opgør med revisionspligten. Det er også noget, som har afspejlet sig i mine interviews. De revisorer, som arbejder med lidt større kunder i de større firmaer havde ikke i samme omfang som deres kollegaer med mindre kunder oplevet samme frekvens af fravalg af revision. Det er vigtigt for den mindre revisionsvirksomhed, at holde tæt kontakt til sine kunder, netop for at holde på dem som sparringspartner og rådgiver. Uanset om den mindre virksomhed vil fravælge revisor, vil den altid have brug for rådgivning, hjælp til bogføring, hjælp til budgetter m.m.

Nogle respondenter mener også at de store revisionsfirmaer og branchen i helhed kan forvente at blive påvirket i fremtiden, hvis lempelsen bliver yderligere forhøjet. En respondent siger at man i fremtiden godt kan regne med ca. 1/3 af kunderne vil fravælge revisor: *"Hvis man lempede revisionspligten for alle B-virksomheder i fremtiden og ikke satte noget i stedet, ville man i længden opleve at ca. 1/3 af virksomhederne ville fravælge revisor."* siger min respondent.

Det kan forventes at de større revisionsvirksomheder først blive påvirket af lempelserne om nogle år. Erfaringerne fra England har blandt andet vist at der vil gå nogle år før det går op for virksomhederne, at fravalg af revisor kan i visse tilfælde være økonomisk fordelagtigt. En af mine respondenter siger således: *"Jeg tror flere og flere vil fravælge revision i takt med beløbsgrænserne kan forventes at blive højere og højere"*.

Generelt kan man forvente at de små revisionsvirksomheder kommer til at blive påvirket mest af lempelsen. Dog skal man nok skelne mellem de revisionsvirksomheder som har høj kompetence indenfor rådgivning eller anden ekspertise som de kan udbyde til deres kunder, og de revisionsvirksomheder som ikke har noget særlig kompetence. Tendensen har vist at andre ydelser som regnskab, rådgivning og bogføring overhaler revisionsydelsen¹⁰⁹, og samme tendens kan forventes at fortsætte i fremtiden når den nye lempelse træder i kraft.

8.3.2 Revisionsydelsens fremtid

Udefra alle mine interviews kunne jeg konkludere, at revisionsydelsen efterhånden ikke er hovedproduktet i kundeforholdet. Selvom revision er kerneydelsen fra revisor, viser udviklingen statistisk at rådgivning og andre ydelser stiger. Dette afspejler sig også i honorarerne, hvor revision ca. udgør 50 % af den samlede ydelse. En af mine respondenter siger også at rådgivning er en vigtig del af hans arbejde med følgende ord: *”Selvom revision er mit primære beskæftigelse, bruger jeg halvdelen af min tid på rådgivning.”*.

En anden respondent påpeger at revisionsvirksomhederne skal i fremtiden fokusere mere på andre ydelser end revision. *”Med hensyn til forventninger til fremtiden, vil der nok være behov for virksomheder som beskæftiger sig med rådgivning indenfor skat, regnskab og revision.”* Man kan godt forvente at revisorer i fremtiden vil søge andre ekspertise områder som rådgivning indenfor Skat, da flere virksomheder forventes at fravælge revision.

Flere revisorer må også indstille sig til at arbejde mere med review og assistance, hvis 2. fase af lempelsen giver den forventede effekt. Dog vil der altid være nogle virksomheder, som vil bibeholde revision til enhver pris.

FSR har været ude med et forslag til en alternativ ydelse til revision, som hedder ”udvidet gennemgang”, som regeringen sprang over. Selvom mange i branchen var tilhænger af den nye erklæringsstandard, viser erfaringerne fra udlandet at der ikke kan opnås succes med det. Dette skyldes at kunderne og deres omverden har svært ved at forstå og anerkende andre ydelser end revision. Til sidst vil mange virksomheder alligevel ende op med at få deres regnskaber revideret,

¹⁰⁹ Nyt Fra Danmarks Statistik, Nr. 454 8. oktober 2009

da der prismæssig ikke vil være forskel, og banker ikke har mulighed for at få informationer om forbehold eller supplerende oplysninger.

8.3.3 Ændringer i branchen

Alle de interviewede revisorer havde på en eller anden måde forventning om, at der vil komme ændringer i revisionsbranchen. En af respondenterne siger: ” *Jeg tror desværre at tendensen bliver dårligere for branchen. På trods af at der måske kan ligge en fremgang i at fravælge revision, vil konkurrence situationen firmaerne imellem gøre at der vil blive ved med at være nogen som underbyder til billigere priser. Jeg tror også kunderne vil stadig have fokus på pris i fremtiden, mens kvaliteten af årsregnskabet vil blive 2. prioriteret.*” En anden respondent udtrykker også at flere og flere vil fravælge revision og branchen derved vil få det dårligere økonomisk.

Det kan også forventes at der kommer større konkurrence indenfor branchen de kommende år, når lempelsen bliver yderligere hævet. Således vil en større kreds af virksomheder få mulighed for at fravælge revision. Med øget fokus på pris og besparelser, vil der være nogle revisionsvirksomheder, som udbyder revision til mindre priser. Her vil de større revisionsfirmaer især blive konkurreret af de lidt mindre revisionsvirksomheder, da de oftest er dyrere end de mindre revisionsvirksomheder.

Man kan også forvente at revisorer, som sidder med mindre klienter med beskeden omsætning, vil opleve største fravalg, da omsætningen helt klart har været et betydeligt faktor for om virksomheden fravælger revision. Jo større en kunde er, jo mere behov har den for revision, da den skal have godkendt sit regnskab overfor omverdenen. Derfor kan det godt tænkes at de mindre revisionsvirksomheder i fremtiden skal ud og prøve at sælge sine ydelser mere synligt for at konkurrere med de større revisionsvirksomheder.

På den anden side skal man også tage højde for at udviklingen i England har vist, at omsætningen for revisionsbranchen ikke har været faldende, selvom lempelsen blev hævet yderligere. Økonomisk set må det antages at branchen vil søge hen mod nye ydelser og ikke vil blive påvirket særligt økonomisk undtagen de små revisionsvirksomheder, som vil få det sværere.

8.3.4 Yderligere lempelser

Den nye lempelse træder i kraft pr. 1. januar 2011, som erhvervslivet nu skal forberede sig til. Imens har regeringen løftet sløret op for planer om at sætte grænsen op til 72 mio. kr., altså til de maksimale grænser. Udefra mine interviews kan jeg konstatere, at revisorerne er indforstået med at Danmark kommer til at følge med i den internationale udvikling. 2 af mine respondenter mener endda at revisionspligten bliver fjernet for alle B-virksomheder. *”Det er min opfattelse, at det endegyldige mål er at fjerne revisionspligten for de ikke-børsnoterede virksomheder. Det er jo ikke hos de små virksomheder man hører om erhvervsskandaler, det er mere de store selskaber.”* siger en af respondenterne.

Hvis man kigger på den internationale udvikling i EU, herunder England må man forvente at revisionspligten bliver yderligere hævet i fremtiden. Men det må formodes at der går nogle år endnu. Regeringen har lige lempet revisionspligten yderlige og træder kraft pr. 1. januar 2011. Dermed kan virksomheder med omsætning op til 8 mio. kr. og balance op til 4 mio. kr. fravælge revision fra indkomståret 2011. Det vil med andre ord sige, at regeringen først kan evaluere effekten og erfaringerne først efter 2012. Samtidig vil regeringen tage højde for en række andre faktorer, herunder om der er en stigning i fejl og mangler i regnskaber, økonomisk kriminalitet, reelle besparelser m.v. England har først i 2004 kunne lempe revisionspligten til det yderste og her skal man tænke på, at England har større selskaber end Danmark. Derfor kan det godt tænkes at den næste lempelse ikke lige står foran døren, men at Danmark nok skal følge med i den internationale udvikling.

8.3.5 Delkonklusion

I takt med at revisionspligten er blevet lempet og regeringen udtaler at lettelser af administrative byrder vil fortsætte, står revisors kerneydelse overfor en kursændring. Mange B-virksomheder opfatter dog deres revisor stadig som sparringspartner og rådgiver, som de ofte bruger i forbindelse med økonomiske beslutninger, som skal bruges overfor banken eller andre samarbejdspartnere.

Imidlertid peger forventningerne mod, at flere og flere vil fravælge revision og benytte sig af fritagelsen, da det også er regerings ønske. Det er muligt at fritagelsen i fremtiden vil omfatte alle B-virksomheder med omsætning under 72 mio. kr., jf. regeringens udtalelser. Mine interviews har

givet mig et indtryk af, at revisorerne generelt er forberedt på at kunderne i større omfang vil fravælge revision i fremtiden, og man i stedet vil de sætte større fokus på tættere sparringsforhold og rolle som rådgiver.

Offentligheden og virksomhedens omverden vil ved forøget rådgivning have svært ved at skelne mellem revisors rolle som offentlighedens tillidsrepræsentant og revisors rolle som rådgiver. Der er således fare for at revisors rolle og samfundsmæssige funktion som tillidsrepræsentant vil blive debatteret mere i fremtiden, når revisorerne satser mere på rådgivning som kerneydelse.

Revisionsbranchen er ikke i tvivl om revisionens værdi, både for virksomhederne men også for samfundet generelt. Dog viser mine undersøgelser også, at man er positiv overfor lempelse af revisionspligten, da man mener det er i orden at udføre review på de mindre virksomheder. Dette ses i lyset af at det ikke er alle B-virksomheder, som egentlig har behov for revision, da hverken deres størrelse eller omverden kræver det.

Økonomisk set må man se på erfaringerne indtil videre og udviklingen i England. Der er intet som tyder på at revisionsbranchen har haft nedgang i omsætning, da mange B-virksomheder ikke har fravalgt revision. Samtidig har man tjent penge hjem via andre ydelser som rådgivning og assistance med skat og moms. Erfaringerne fra England giver heller ikke en indikation af at omsætningen falder for revisionsbranchen. Det forventes dog at de små revisionsvirksomheder er mere sårbare overfor lempelsen, da netop deres kunder i større omfang falder ind under størrelsesgrænserne og kan fravælge revision.

Efterspørgsel af revision vil i fremtiden falde, når lempelsen bliver yderligere hævet pr. 1. juni 2011 og konkurrencen imellem firmaerne må anses at blive mere intens. Samtidig vil efterspørgslen efter rådgivning og andre ydelser stige, så revisionsvirksomhederne vil søge hen mod ekspertise og erfaring indenfor rådgivning.

Flere revisionsvirksomheder vil søge hen mod bedre markedsføring om revisionens fordele og den pris de kan få det til. Der vil altid være nogle kunder som bibeholder revisionen, da bankers håndtering af regnskaber tvinger kunderne til at revidere deres årsregnskaber.

9. Konklusion

Regeringen har tilbage i 2006 lempet revisionspligten for de mindre selskaber i Danmark, som omfattede ca. 75.000 selskaber. Formålet var, at lette de administrative byrder for de mindre virksomheder samt opnå samfundsmæssige besparelser. På den anden side var strategien også at harmonisere revisionspligten med EU, således at man på sigt skulle have samme grænser for den lovpligtige revision. Som led i denne strategi vedtog man en ny lempelse med højere grænser, som skulle gælde fra 1. januar 2011 og fremover. Det ville sige at, yderligere 18.000 selskaber ville kunne fravælge revision i fremtiden.

Der har været store debatter både før og efter vedtagelsen af lempelserne, og hovedaktørerne i debatten var naturligvis revisorerne. Revision har været revisorers kerneydelser i mange år, og revisorerne var naturligvis bekymrede for at det ville få økonomiske konsekvenser, både for dem selv men også samfundet.

Der har siden lempelsen været udarbejdet flere undersøgelser og statistikker for at måle den reelle effekt. Den mest omfattende var evalueringsrapporten fra Erhvervs- & Selskabsstyrelsen. Som man kan tyde fra rapporten og revisorernes erfaringer, har man ikke oplevet fravalg af revisionen i større omfang. De virksomheder som har fravalgt revisionen indtil i dag, har været virksomheder med meget lidt omsætning. Netop omsætningen har været afgørende faktor for om et selskab har fravalgt revision. De større revisionsvirksomheder eller revisorer med større kunder har næsten ikke oplevet fravalg af revision til fordel for andre ydelser. Dette understøttes også af, at branchens omsætning har været nogenlunde det samme i 2006 og 2008.

Revisionsydelsen ses dog at udgøre en mindre del af revisors hverdag, som også støttes af statistik fra DST. Revisorerne arbejder i dag meget med rådgivning, som udgør næsten 50 % af en revisors hverdag. Mange virksomheder anser også deres revisor som en sparringspartner, som hjælper med at danne overblik over økonomien i virksomheden. Revisors rolle gennem tiderne har influeret selskabsledelsens beslutning om fravalg af revision. Manglende kendskab til revisors andre ydelser og omverdenens håndtering af regnskaberne har også været nogle af årsagerne til at mange kunder ikke har fravalgt revision.

England har indført den første lempelse i 1994 og har gradvist lempet grænsen helt op til EU's maksimale grænser i 2004. Englands mangeårige erfaringer er interessant at se med danske øjne. I England har man ligesom i Danmark lempet revisionspligten gradvis, og det ser ud som om at Danmark går efter Englands fodspor. England har også haft en mislykket særlig review erklæring, som kan give et indtryk af hvordan det ville gå i Danmark. Trods stor opbakning fra FSR, FRR og andre organisationer har regeringen netop valgt at springe over en ny alternativ til revision. Dette må ses i lyset af, at Englands mislykkede review ordning har påvirket politikkerne.

I England har man ikke oplevet nogen negative samfundsmæssige konsekvenser af lempelsen, som indtil videre også er gældende i Danmark. Når man ser på udviklingen i EU og England, må man forvente, at Danmark i høj grad vil følge med i udviklingen og en dag lempe revisionspligten helt op til de maksimale grænser.

Hidtil har revisor beholdt sin rolle som sparringspartner og rådgiver for de mindre virksomheder. Denne rolle kan som nævnt før, gøre det svært for selskabsledelsen at fravælge revision. Det forventes dog at man i fremtiden vil opleve flere som vil fravælge revision, når virksomhederne og omverdenen opnår bedre indsigt i lempelsen og alternative ydelser. Forventningerne hos revisorerne er generelt også at man i fremtiden må forvente en stigning i antallet af virksomheder som fravælger revision, men set økonomisk er mange lettede. Det skyldes primært, at revisionen i dag udgør knap halvdelen af de ydelser klienterne få. Derfor må det også forventes at revisorerne i fremtiden vil satse yderligere på rådgivning og alternative ydelser til revision.

Revisionsbranchen vil opleve større konkurrence, da mange revisionsvirksomheder vil begynde at tilbyde revision til billigere priser samt nogle virksomheder vil udelukkende udvikle sin ekspertise indenfor rådgivning. Især de små revisionsvirksomheder vil få det svært, da de beskæftiger sig med de helt små B-selskaber. De vil i stedet prøve at sælge deres ydelser ved at være mere synlige overfor virksomhederne, og tilbyde nogle priser, som er relativt lave i forhold til de store revisionsvirksomheders honorarer. Når den nye lempelse træder i kraft i 2011, forventes det at flere virksomheder vil efterspørge fravalg af revision, men det vil være langt fra alle B-virksomheder, som vil fravælge revision.

Revisorerne må nok forvente at høre mere til administrative lettelser for alle B-virksomheder i fremtiden, da det netop er regeringens plan at harmonisere lempelsen med EU. Erfaringerne indtil i dag og erfaringerne fra udlandet viser dog ingen tendens til at revisorerne kan forvente en nedgang i omsætningen generelt. Revisorer vil i fremtiden fokusere på andre alternativer til revision for at bibeholde deres kunder og honorar.

10. Perspektivering

Et område som kunne være interessant at undersøge nærmere er at se på hvad der påvirker selskabsledelsernes valg af fravalg af revision. Med den nye lempelse pr. 1. juni 2011 bliver flere selskaber undtaget revisionspligten. Her kunne det være passende at se på, hvordan ledelsen i B-virksomhed opfatter deres revisor, herunder undersøge hvilke faktorer der gøre sig gældende, når de skal vælge revision eller andre ydelser. Ligeledes kan man undersøge deres kendskab til andre ydelser og om revisor informerer dem nok.

Det kan også være interessant at se nærmere på fremtidige evalueringer og rapporter fra myndighederne med hensyn til lempelse af revisionspligten. Erhvervs- & Selskabsstyrelsen har senest i 2009 offentliggjort en evalueringsrapport, som egentlig indeholdte undersøgelser fra regnskabsårene 2006 og 2007. Der er nu gået 3-4 år, samtidig med at man har fået en yderligere lempelse pr. 1. januar 2011. En eventuelt ny analyse og evaluering, som indeholder nye tal og fakta, ville være interessant at se på.

Litteraturliste

Bøger

Jens O. Elling	"Årsrapporten – Teori og regulering" 2002
Ib Andersen	"Dataindsamling og spørgetekniker" 2006
Ib Andersen	"Den skinbarlige virkelighed" 2002
Søren Voxted	"Forandring af organisationer" 2002

Rapporter & Analyser

Erhvervs- & Selskabsstyrelsen	"Evaluering af erfaringer med lempet revisionspligt" 2009
Erhvervs- & Selskabsstyrelsen	"Rapport om revisionspligt for B-virksomheder" 2005
Erhvervs- & Selskabsstyrelsen	"Let administration" 2009
Danmark Statistik	"Bogføring og regnskab overhaler revision" 2009
Revisorbladet – FRR	"Revision gør en forskel" 2008
FRR	"FRR i folketingets erhvervsudvalg" 2010
FRR	"Ministersvar om revisionspligten" 2010
Økonomi & Erhvervsministeriet	"Besvarelse af spørgsmål 1 ad L 190 stillet af Erhvervsudvalget den 11. maj 2010" 2010
PWC	"Virksomhedskriminalitet i Danmark" 2009
FSR	"En udvidet gennemgang" 2010
FSR	"Fakta om revision, udvidet gennemgang og review – hvad er forskellen?" 2010
Økonomi & Erhvervsministeriet	"Fakta om den nye årsregnskabslov" 2010
Beierholm	"Revisors erklæringer" 2010
Jill Collis	"Audit Exemption and the demand for Voluntary Audit: A Comparative Study of the UK and Denmark" 2010
Folketinget	"Offentligt referat af Europaudvalgets møde 22/9-2009" 2009

FSR	"Referat af FSRs ordinære generalforsamling 15. maj 2009" 2009
INSPI	"Fastholdes eller fravælges revisionen?" 2007
INSPI	"Debat: Revisionspligten" 2005
Lars Bo Langsted	"Revisionen har værdi - men er ingen garanti" 2009
RGD Revisorgruppen Danmark	"Revision eller ej?" 2006
DTI	"Raising audit threshold" 2003
FRR	"Virksomhedsbarometer" 2007
Artikler	
Revisorbladet – FRR	"Revision under forandring" 2008
FRR	"Revisionspligten er nu lempet" 2010
Business.dk	"Små virksomheder behøver ikke længere at få revideret deres regnskab" 2010
FRR	"Revisionspligten lempes"
FRR	"Forlig om revisionspligten" 2010
FSR Beretning 2009	"Ny aftale om revisionspligt" 2009
FSR	"Regeringen svigter de mindre virksomheder" 2010
FRR	"Regeringen overser værdien af revisors arbejde" 2010
FSR	"Politikkerne skal vurdere ny erklæringsstandard fra FSR" 2010
FSR	"FSR hilser arbejde om ny erklæringsstandard velkommen" 2010
FRR – Revisorbladet	"Revisionspligten - Noget for noget" 2010
Økonomi & Erhvervsministeriet	De små virksomheder sparer ca. 450 mio. kr. på revisionen af årsregnskabet" 2010
FRR – Revisorbladet	"For en sikkerheds skyld" 2010

KPMG	"Revisionspligten bliver yderligere lempet"
Anne Frendrup Petersen, Kandidatafhandling	"Yderligere lempelse af revisionspligten" 2008
Stine Bang Jensen, Kandidatafhandling	"Revisionspligtens fremtid" 2008
FSR	"Årsberetning" 2009
ND Revision	"Væk med papirusseri og administrativt bøv'l" 2006

Hjemmesider

www.eogs.dk

www.fsr.dk

www.frr.dk

www.bis.gov.uk

www.fee.be

Lovgivning

EU's 4. direktiv

Årsregnskabsloven

Revisionsstander: 700, 701, 720, 2400 og 4410

Erklæringsvejledning

Lov nr. 245 af 27. marts 2006 (første lempelse af revisionspligten)

Lov nr. 190 af 1. juni 2010 (2.fase af lempelsen)

Bilag 1 - Referat af interview med Peter Bloch fra Timevision

Kan du fortælle lidt om dig selv, din baggrund, dine klienter osv.?

Mit navn er Peter Bloch og jeg er registreret revisor samt partner her i Timevision. Jeg har startet min karriere i Revisorcentret, som hedder Ernst & Young i dag. Jeg arbejder i dag for Timevision som kvalitetsansvarlig.

Jeg har nogle kunder, som jeg udfører meget statusarbejde på i forårssæsonen. I efterårssæsonen beskæftiger jeg mig mest med vores vedligeholdelse af kvalitetsstyrings- og regnskabs systemer samt faglige standarder.

Hvor stor andel af Deres klienter har fravalgt revision? Har De anbefalet at fravælge revision til nogle klienter? Hvorfor?

Det er jo ikke så forfærdelig mange kunder, som har ønsket fravalg af revision. Vi har selvfølgelig været åben overfor de mindre selskaber om muligheden for fravalg af revision, men det er kun i få tilfælde nogen har benyttet sig af det.

Min erfaring, er at dem som fravælger revision, er typisk de kunder som ikke har så mange økonomiske midler og gerne vil spare nogle penge hjem.

Sparer kunderne relativ meget ved at fravælge?

Noget sparer de, fordi kravene til revisors dokumentation og arbejdet om dokumentation blev forøget med de nye indførte revisionsstandarder. Vores kvalitetsstyringssystemer har dog standardiseret den del af arbejdet meget, så det ikke længere tager forfærdelig lang tid at udarbejde notater og planlægge. Det er ikke noget der tager forfærdelig lang tid, men kunderne sparer nogen timer på det. Hvor meget et selskab kan spare ved det, er svært at sige. Men der er noget yderligere tid forbundet med revision og dokumentere ved revision frem for eksempel et review eller assistance erklæring. Ingen tvivl om, at noget er der at spare for kunderne.

Har kunderne ikke selv efterspurgt et fravalg af revision?

Nej, altså de mere solide virksomheder, det vil sige de virksomheder med god soliditet og har en god indtjening, vil gerne have det stempel fortsat, og vise omverdenen at de har et revideret og troværdigt regnskab. Det vil gerne have en blank revisionspåtegning.

Dem som efterspørger fravalg af revision, kan være de kunder som har anledning til forbehold eller dem som ikke har en god indtjening og sund økonomi. Det er i hvert fald min oplevelse.

Der har måske ikke været så mange som har fravalgt revision, men nu når størrelsesgrænserne har været anderledes i forhold til dem der skal gælde fremover, og det kan godt være det ændrer sig, når flere får muligheden for at fravælge revision. Men blandt dem som har haft muligheden for at fravælge, er det typisk dem som har dårlig indtjening. Jeg tror dette vil gøre sig gældende for den del af virksomhederne, som nu også kommer ind under størrelsesgrænserne.

Vil økonomisk kriminalitet stige i forbindelse ved lempelse af revisionspligten?

Jeg ved ikke om økonomisk kriminalitet og regnskabs manipulation vil stige, men i visse tilfælde vil det forekomme. Men jeg tror mere at der vil forekomme flere regnskabsfejl og større usikkerhed ved de regnskaber, som en revisor ikke har været en del af.

Altså hvis et regnskab havde været revideret, så var der måske opstået forbehold omkring nogle oplysninger i regnskaber, som for eksempel kunne medføre, at en kreditgiver eller låntager ville reagere anderledes, når virksomheden selv har udarbejdet regnskabet og der så ikke er kommet et forbehold, fordi der ikke har været en revisorpåtegning. Det er nok der jeg ser den største fare. Den sikkerhed som kreditorer og långiver har, bliver lidt udhulet i den situation, når de ikke få de samme oplysninger som de tidligere har fået. Det er nok her den største samfundsmæssig problemstilling er. Der var en vis troværdighed til regnskaberne fra interessenterne. Hvis der var problemer omkring vurdering af et aktiv eller et ulovligt aktionærlån eller lignende, så havde det medført en supplerende oplysning eller et forbehold. Det kan de ikke forvente af et regnskab som ikke har været revideret, der er nemlig ikke nogen til at afgive en erklæring eller forbehold.

Det kan også diskuteres i hvilket omfang man kan revidere fuldstændigt for de små selskaber, fordi der er sammenfattende interesser mellem ejeren og ledelsen. Jeg synes der er behov for idet mindste at revisor har været igennem regnskabet med minimum review.

Har De taget del i debatten om revisionspligten nogle steder?

Nej, det har jeg ikke. Men jeg har fulgt med i sidelinjen.

Har De snakket om det med kollegaerne?

Ja vi har diskuteret det i partnerkredsen, vi har diskuteret om hvad der vil ske i branchen og hvordan skal vi vælge vores kvalitetsstyringssystemer. Vi har diskuteret om der vil være behov for revision for vores kunder i fremtiden pga. størrelserne. Hvis man lemper revisionspligten for alle selskaber udover børsnoterede i fremtiden, så vil det helt sikkert betyde noget på en eller anden måde. Nu tænker jeg også på uddannelse af medarbejdere. Det bliver en umulig opgave at uddanne medarbejdere i revision, når vi ikke har nogle børsnoterede selskaber. Det er vigtigt for os og branchen at vi stadig kan uddanne nye revisorer.

Med hensyn til forventninger til fremtiden, vil der nok være behov for virksomheder som beskæftiger sig med rådgivning indenfor skat, regnskab og revision.

Havde i inden den første lempelse i 2006 forventet en nedgang i omsætning?

Det havde vi ikke forventet. Vi forventede at vores kunder ville blive ved med revision, og det forløb som vi havde forventet. Jeg forventer heller ikke at vi vil blive presset økonomisk. Der vil stadig være behov for rådgivning af forskellige karakter og assistance med regnskaber i små selskaber.

Hvordan forholder De Dem overfor en ny erklæring som skal erstatte revision herunder udvidet gennemgang?

Jeg synes den ser meget tiltagende ud for de mindre ejede virksomheder. Det virker som en bedre model for de små selskaber.

Hvilke økonomiske effekter forventer De i fremtiden?

Nej, men jeg tror der bliver samfundsmæssig behov for et alternativ. Både blandt virksomhederne, men også deres finansieringskilder. Det er også fordi de mindre virksomheder typisk ikke har den fornødne kompetence til at aflægge et årsregnskab og skal have involveret en revisor i processen.

Kommer udviklingen i andre lande som for eksempel England påvirke Danmark på lang sigt?

Det er min opfattelse, at det endegyldige mål er at fjerne revisionspligten for de ikke-børsnoterede virksomheder. Det er jo ikke hos de små virksomheder man hører om erhvervsskandaler, det er mere de store selskaber.

Bilag 2 - Referat af interview med Jens Elgum fra Timevision

Kan du fortælle lidt om dig selv, din baggrund, dine klienter osv.?

Jeg er statsautoriseret revisor og har været det i mere end 20 år. Jeg har praktiseret over 30 år. Så jeg har på den baggrund rimelig stor erfaring. Jeg har arbejdet her i snart 2 år. Jeg arbejder med nogle af de større klienter i firmaet, men en del er, med de nye beløbsgrænser i segmentet med mulighed for at fravælge revision.

Hvor stor andel af Deres klienter har fravalgt revision? Har De anbefalet at fravælge revision til nogle klienter? Hvorfor?

Ved revision får man noget mere værdi under alle omstændigheder. Netop mange vælger også at opretholde revisionen, fordi at långivere og omverdenen forventer af dem. For vore kunder er revisionen ikke hovedproduktet, men i virkeligheden biproduktet i forhold til den samlede ydelse. Mange af vore kunder ser os sparringspartner. Jeg ville anbefale fravalg af revision til nogle kunder, såfremt der ikke er et specifikt krav om revision fra en långiver e. lign

Til trods af at jeg har en positiv tilgang til lempelsen, har jeg endnu ikke nogen der har fravalgt revision. De har alle sammen ønsket at fortsætte, fordi når det kommer til stykket, giver de udtryk for, at det er betryggende, at få deres regnskaber revideret.

Vil økonomisk kriminalitet stige i forbindelse ved lempelse af revisionspligten?

Ja, ikke fordi man fravælger revision, men hvis man fravælger hele revisorassistenten, ville økonomisk kriminalitet stige. Men jeg tror generelt ikke det betyder noget for størstedelen af kunderne, fordi de arbejder ikke med at snyde med regnskabet.

Har De taget del i debatten om revisionspligten nogle steder?

Jeg har ikke været aktiv debattør eller været involveret i debatten. I starten var jeg nok lidt negativ overfor lempelsen, fordi det kunne koste arbejdsopgaver. I dag ser jeg mere positiv på det.

Har De snakket om det med kollegaerne?

Vi har diskuteret det internt. Generelt er opfattelsen den at uanset om vi foretager revision eller review ville vi kunne opretholde stort set det samme indtjening pga. bedre dækning.

Hvilke produkter ville De yde til kunderne som alternativ til revision?

Jeg vil foretrække at afgive en review påtegning. Man kan lægge en vis fagligt arbejde i det. Det der skal til at løfte en assistance opgave op på review niveau, er i virkeligheden ikke ret meget. Der mener jeg klart at kunden er bedre tjent ved at få review påtegning i stedet for assistance påtegning.

Hvordan forholder De Dem overfor en ny erklæring som skal erstatte revision herunder udvidet gennemgang?

Jeg ser meget positiv på det. I virkeligheden så passer det meget bedre til de behov kunderne har og det passer også bedre til det arbejde vi rent faktisk kan gøre ude hos kunderne. Det ville være mere hensigtsmæssigt og give en udvidet gennemgang erklæring eller review erklæring suppleret med at vi har kontrolleret debitorer, banker osv. Så det vil være helt fint.

Hvilke økonomiske effekter forventer De i fremtiden?

Jeg tror desværre at tendensen bliver dårligere for branchen. På trods af at der måske kan ligge en fremgang i at fravælge revision, vil konkurrence situationen firmaerne imellem gøre at der vil blive ved med at være nogen som underbyder til billigere priser. Jeg tror også kunderne vil stadig have fokus på pris i fremtiden, mens kvaliteten af årsregnskabet vil blive 2. prioriteret.

Kommer udviklingen i andre lande som for eksempel England påvirke Danmark på lang sigt?

Ingen tvivl om at vi følger den internationale udvikling 100 %. Det kan vi jo se ved se på hele begrebsapparatet som vi i dag kører på, dvs. RS'er, som er oversættelser af de internationale regnskabsstandarder, undtaget nogle tilfælde hvor der kan være marginale justeringer.

Bilag 3 - Referat af interview med Jesper Bo Winther fra PWC

Kan du fortælle lidt om dig selv, din baggrund, dine klienter osv.?

Jeg er uddannet statsautoriseret revisor og har været i branchen siden 1988. Jeg har været i PWC siden 1993, herunder også et udlandsophold i England i nogle år. Jeg arbejder med lokaler klienter her i firmaet, som falder ind under regnskabsklasse A og B. Samtidig har jeg også kunder, som er indenfor den finansielle sektor. Selvom revision er mit primære beskæftigelse, forekommer der også en del rådgivningsarbejde dagligt.

Hvor stor andel af Deres klienter har fravalgt revision? Har De anbefalet at fravælge revision til nogle klienter? Hvorfor? Sparer kunderne relativ meget ved fravalg af revision?

Generelt har vi i firmaet valgt at revidere B-virksomheder. De virksomheder som fravælger revision, vælger typisk en review erklæring. Når man netop taler om små virksomheder, er det nærliggende at vælge review, da der ikke ligger så meget arbejde i det. Revision foretrækkes i de større virksomheder som eksempelvis har større igangværende arbejder eller varelager. Alt afhængig af branche, størrelse m.v. kan det være en fordel for kunden at vælge review. Jeg har anbefalet at fravælge revision til nogle kunder. Og kunderne fravælger generelt pga. besparelser.

Vil økonomisk kriminalitet stige i forbindelse ved lempelse af revisionspligten?

Der er undersøgelser, som viser at det er tit de ansatte, som misbruger aktiverne i en virksomhed. Og de virksomheder som har til sigt at snyde med skatter, moms osv. Afleverer alligevel ikke de skjulte bilag m.v. til revisor. Derfor har jeg ingen fornemmelse om at økonomisk kriminalitet vil stige.

Har kunderne selv efterspurgt alternativ produkt til revision?

Generelt har kunderne et bogholderi, der skal afleveres til revisor, som skal så lave det om til et regnskab. Det regnskab skal de bruge overfor banken, skat osv. Virksomhederne tænker ikke på om det hedder revision, review eller assistance med regnskabsopstilling.

Har De taget del i debatten om revisionspligten nogle steder?

Vi har talt om det i firmaet, men har ikke taget del i debatten offentligt.

Hvordan ser du på lempelsen i helhed?

Det er fint nok at fjerne revisionspligten for de små virksomheder. Ofte er der mange virksomheder, hvor det er relevant at fjerne revisionspligten. Dog fornemmer jeg at bankers og SKAT's håndtering af årsregnskabet, vil være med til at bibeholde revisionspligten for mange virksomheder.

Hvilke økonomiske effekter forventer De i fremtiden?

Jeg tror flere og flere vil fravælge revision i takt med beløbsgrænserne kan forventes at blive højere og højere. På de små virksomheders regnskab vil man ikke blive påvirket relativt meget honorarmæssigt, uanset om det er revision, review eller assistance. Men hvis en kunde med flere ansatte og mere i omsætning, fravælger revision, vil det selvfølgelig påvirke revisionsvirksomhederne økonomisk.

Kommer udviklingen i andre lande som for eksempel England til at påvirke Danmark på lang sigt?

Ja tror bestemt at man få samme regler og standarder internationalt, netop for harmonisering af regnskaber.

Har De andre kommentarer?

Det er fornuftigt at lempe revisionspligten og følge med i den internationale udvikling, hvis vi skal opretholde konkurrence kræften.

Bilag 4 - Referat af interview med Anders Ladegaard fra AP Statsautoriserede Revisorer

Kan du fortælle lidt om dig selv, din baggrund, dine klienter osv.?

Jeg har været statsautoriseret revisor siden 1995 og har været her i firmaet siden 1990. Jeg arbejder med primært B-virksomheder. Jeg beskæftiger mig med revision og rådgivning ligeligt til hverdagen. Samtidig tager jeg mig også af noget administration her i firmaet.

Hvilke fordele og ulemper er der ved lempelsen?

Set fra kundernes side, er der en del besparelser at hente.

Set fra statens side mener jeg, at det er en ulempe, da nogle virksomheder frit kan unddrage skatter og moms, fordi der ikke er kontrol fra revisors side længere. Det er nok den største konsekvens, som egentlig er undervurderet af politikerne. Ligeledes har E&S heller ikke systemer og bemanning nok til at foretage effektive kontroller af fejl og mangler i de indsendte regnskaber.

Hvordan ser du på lempelsen i helhed?

Jeg synes det er rigtigt at afskaffe revisionspligten for B-virksomheder, fordi der ikke er systemer nok i de små virksomheder, som kan revideres. De internationale standarder er for avancerede for de små virksomheder, og kan reelt ikke udføres på dem. Det er bare en fejl, at der ikke bliver indført noget andet i stedet, eksempel krav om review.

Hvordan forholder De Dem overfor en ny erklæringsstandard?

Jeg mener ikke, at Danmark skal have sine egne standarder, og burde i stedet følge med internationalt. Vi må fastholde os til enten revision eller review, og ikke et mellemprodukt.

Er De enige i regeringens udtalelser om besparelser?

De besparelser og beregninger som er foretaget af regeringen, er ifølge min mening til latter, og kan kun have til formål at afdække politisk dokumentation. De besparelser virksomhederne opnår, kan ikke måles med de samfundsmæssige tab.

Har lempelsen ændret Deres hverdag? Har De anbefalet at fravælge revision til nogle klienter?

Jeg har mistet 2 klienter, hvoraf den ene fravalgte revisor helt for at spare, mens den anden valgte assistance erklæring i stedet for revision.

Vi reviderer, hvis kunden ønsker det. Jeg er ikke bekendt med kunder, der har fravalgt revision, men som ønsker et review. De, der fravælger revision, ønsker hverken review eller revision.

Vil økonomisk kriminalitet stige i forbindelse ved lempelse af revisionspligten?

Med det høje skattetryk, der er i Danmark, må man formode at bedrageri m.v. vil stige. Ved eksempelvis assistance med regnskabsopstilling har revisorer ingen chance for at tjekke eller opdage snyd.

Giver revision merværdi til B-virksomhedernes regnskaber?

Jeg mener at review eller revision vil give den samme værdi for kunden. Men SKAT vil derimod få mere ud af revision, fordi det er deres arbejde vi laver ved revision.

Har De taget del i debatten om revisionspligten nogle steder?

Vi har talt om det i firmaet, men har ikke taget del i debatten offentligt.

Hvilke økonomiske effekter forventer De i fremtiden?

Hvis man lempede revisionspligten for alle B-virksomheder i fremtiden og ikke satte noget i stedet, ville man i længden opleve at ca. 1/3 af virksomhederne ville fravælge revisor.

Kommer udviklingen i andre til at påvirke Danmark på lang sigt?

Vi vil naturligvis følge med i den internationale udvikling.

Har De andre kommentarer?

Jeg er lidt kede af at uvidende politikere kun har fokuseret på besparelser ved fjernelse af revisionspligten, men omvendt ikke har tænkt på prisen for det – nemlig flere selskaber der snyder i skat.

Bilag 5 - Referat af interview med Niels Ole Ellegaard fra Revisionsfirmaet Niels Ole Ellegaard, statsaut. Revisorer ApS

Kan du fortælle lidt om dig selv, din baggrund, dine klienter osv.?

Jeg er uddannet statsautoriseret revisor og har været i branchen siden 1962 i adskillige revisionsfirmaer. Jeg har drevet mit eget firma fra Rådhuspladsen siden 1996. Jeg arbejder med forholdsvis små virksomheder, som falder ind under regnskabsklasse A og B. Selvom revision er mit primære beskæftigelse, bruger jeg halvdelen af min tid på rådgivning.

Hvad synes De om lempelsen?

Jeg er i princippet negativ overfor lempelsen. Samfundet vil få tab af følgeomkostningerne, som kommer skjult. Jeg mener at SKAT indirekte har genindført revision af bagvejen, netop pga. selskaberne skal ved udfyldelse af selvangivelserne skal tage stilling til om de har brugt revisor. Jeg har mange kunder, hvor deres bank kræver årsrapporten revideret. Samt er der en række myndigheder som ikke acceptere ureviderede regnskaber, eksempelvis Rejsegarantifonden, Integrationsministeriet osv. Jeg mener at samfundet gå glip af revisors ekspertise, såfremt der ikke er krav om revision. Det er en fordel at klienten slipper billigere, men jeg mener at nytteværdien ved revision er højere for samfundet.

Har De anbefalet at fravælge revision til nogle klienter? Hvorfor?

Jeg har fortalt mine klienter om muligheden, herunder fordele og ulemper. Flere har også valgt at benytte sig af lempelsen til fordel for review eller assistance. Og kunderne fravælger generelt pga. besparelser.

Vil økonomisk kriminalitet stige i forbindelse ved lempelse af revisionspligten?

Jeg formoder at kriminaliteten er steget, og tror at den vil blive mindre igen såfremt der blev indført revisionspligt igen.

Er De enig i regeringens udtalelser om besparelser om 450 mio. kr. ved en yderligere lempelse?

Det passer meget godt, hvis man kun har taget højde for revisorhonorarerne, men regnestykket mangler de omkostninger, som samfundet vil have i tab som følge af unddragelse af skat m.v.

Har De taget del i debatten om revisionspligten nogle steder?

Vi har talt om det i firmaet og med klienterne, men har ikke taget del i debatten offentligt.

Er der behov for en ny erklæringsstandard som alternativ til revision?

Nej det mener jeg ikke. Revision er et enestående produkt, som ikke kan erstattes af andre ydelser.

Har lempelsen ændres Deres hverdag?

Ikke særlig meget. Jeg vil sige at 20 % af mine kunder har fravalgt revision.

Hvilke forventninger har De til fremtiden økonomisk for branchen?

Jeg tror ikke der kommer så mange ændringer økonomisk, fordi ulemperne ved lempelse vil få virksomhederne til at fastholde revisionen.

Kommer udviklingen i andre lande som for eksempel England til at påvirke Danmark på lang sigt?

Udviklingen internationalt har allerede påvirket os, og tror bestemt at man bliver påvirket i fremtiden også.

Har De andre kommentarer?

Jeg mener revisorerne har sovet i timen, mens regeringen var i gang med at forberede en lempelse af revisionspligten.